

Pracujący, zatrudnieni i bezrobotni w województwie dolnośląskim w 2022 r.

Economically active, employed, and unemployed
in Dolnośląskie Voivodship in 2022

Urząd Statystyczny we Wrocławiu Statistical Office in Wrocław

Wrocław 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Wrocław – Dolnośląskie Centre for Regional Surveys

Kierujący

supervised by

Agnieszka Ilczuk

Autorzy opacowania

Authors of publication

Leszek Cybulski, Piotr Pawliczek

Tłumaczenie

Translation

Grzegorz Pawlaczek

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Radosław Jung

ISBN 978-83-67627-05-4

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

wroclaw.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel.: (22) 608 32 10, 608 38

Przedmowa

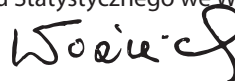
Urząd Statystyczny we Wrocławiu przedstawia Państwu publikację „Pracujący, zatrudnieni i bezrobotni w województwie dolnośląskim w 2022 r.”, w której zaprezentowane zostały szczegółowe informacje o najważniejszych aspektach rynku pracy. W opracowaniu zawarto informacje dotyczące aktywności ekonomicznej ludności, popytu na pracę, pracujących, bezrobocia rejestrowanego czy warunków pracy. Publikacja ukazuje się w serii „Analizy statystyczne” i oprócz danych liczbowych, zawiera także komentarze analityczne opisujące zachodzące procesy.

Większość zjawisk zobrazowano na wykresach i kartogramach w układzie powiatowym oraz wojewódzkim, co umożliwi porównanie podstawowych danych nie tylko w skali Dolnego Śląska, ale także w odniesieniu do innych województw oraz Polski.

Mam nadzieję, że publikacja zainteresuje szerokie grono czytelników, a zawarte w niej informacje będą przydatne, szczególnie dla osób i instytucji zajmujących się analizą i monitoringiem zmian zachodzących na dolnośląskim rynku pracy.

Polecam Państwa uwadze również inne opracowania dostępne na stronie internetowej Urzędu Statystycznego we Wrocławiu (wroclaw.stat.gov.pl) oraz bogaty zasób informacji dostępnych w bazach danych Głównego Urzędu Statystycznego (stat.gov.pl).

p.o. Dyrektora
Urzędu Statystycznego we Wrocławiu

Halina Woźniak

Wrocław, styczeń 2024 r.

Preface

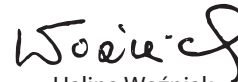
The Statistical Office in Wrocław presents to you the publication 'Economically active, employed, and unemployed in Dolnośląskie Voivodship in 2022', in which detailed information on key aspects of the labour market is presented. The study includes information on the economic activity of the population, demand for work, employed individuals, registered unemployment, and working conditions. The publication is part of the 'Statistical analyses' series and, in addition to numerical data, also contains analytical comments describing ongoing processes.

Most phenomena are illustrated in charts and cartograms on a powiat and voivodship level, allowing for a comparison of basic data not only on the scale of Dolnośląskie Voivodship but also in relation to other voivodships and Poland.

I hope that the publication will interest a wide range of readers, and the information contained in it will be useful, especially for individuals and institutions involved in analysing and monitoring changes in the labour market of Dolnośląskie Voivodship.

I would also like to draw your attention to other studies available on the website of the Statistical Office in Wrocław (wroclaw.stat.gov.pl) and the rich information resources available in the databases of Statistics Poland (stat.gov.pl).

Acting Director
of the Statistical Office in Wrocław

Halina Woźniak

Wrocław, January 2024

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	
Spis tablic	7
List of tables	
Spis wykresów	8
List of charts	
Spis map	9
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	11
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	13
Executive summary	14
1. Aktywność ekonomiczna ludności	15
1. Economic activity of population	
1.1. Główne tendencje zmian	15
1.1. Main tendencies of changes	
1.2. Wskaźniki rynku pracy i jego przekroje	18
1.2. Labour market indicators and its sections	
1.3. Wrocław i reszta województwa	22
1.3. Wrocław and the rest of voivodship	
1.4. Bezrobocie	25
1.4. Unemployment	
2. Popyt na pracę	29
2. Labour demand	
2.1. Informacje podstawowe	29
2.1. Basic information	
2.2. Popyt na pracę w przekroju sekcji PKD oraz zawodowym	32
2.2. Labour demand in sections of NACE sections and occupations	
3. Pracujący. Zatrudnieni	37
3. Employed persons. Paid employment	
3.1. Pracujący według struktury rodzajowej gospodarki	37
3.1. Employed persons by generic structure of the economy	
3.2. Typologia dolnośląskich powiatów według struktury pracujących	41
3.2. Typology of Dolnośląskie powiats by structure of employed persons	
3.3. Tendencje zatrudnieniowe i podstawowe przekroje pracujących	46
3.3. Employment tendencies and basic sections of employed persons	

4. Bezrobocie rejestrowane	54
4. Registered unemployment	
4.1. Główne tendencje	54
4.1. Main tendencies	
4.2. Wybrane charakterystyki bezrobocia	57
4.2. Selected characteristics of unemployment	
4.3. Bezrobocie w powiatach i gminach	64
4.3. Unemployment in powiats and gminas	
4.4. Aktywna polityka rynku pracy	68
4.4. Active labour market policy	
5. Warunki pracy	73
5. Working conditions	
5.1. Praca w warunkach zagrożenia	73
5.1. Work in hazardous conditions	
5.2. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	76
5.2. Accidents at work and occupational diseases	

Spis tablic

Str.
Page

List of tables

Tablica 1.	Ludność aktywna i bierna zawodowo	17
Table 1.	Economically active and inactive population	
Tablica 2.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	19
Table 2.	Economic activity of population at working and non-working age	
Tablica 3.	Podstawowe wskaźniki aktywności ekonomicznej według wieku	19
Table 3.	Basic economic activity indicators by age	
Tablica 4.	Podstawowe wskaźniki aktywności ekonomicznej według poziomu wykształcenia	21
Table 4.	Basic economic activity indicators by education level	
Tablica 5.	Podstawowe dane o popycie na pracę	30
Table 5.	Basic data on labour demand	
Tablica 6.	Powiaty o skrajnych wskaźnikach trójsektorowej struktury pracujących na tle wartości średnich	43
Table 6.	Powiaty with extreme indicators of the three-sectors employment structure on the background of average values	
Tablica 7.	Powiaty o skrajnych wskaźnikach struktury pracujących w usługach na tle wartości średnich	45
Table 7.	Powiaty with extreme indicators of the employment structure in services as compared to average values	
Tablica 8.	Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób	50
Table 8.	Enterprises employing up to 9 persons	
Tablica 9.	Wykorzystanie form subsydiowania pracy przez bezrobotnych podejmujących pracę	70
Table 9.	Utilization of forms of subsidizing work by the unemployed persons taking up work	
Tablica 10.	Tendencje zmian w grupie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.	71
Table 10.	Tendencies in changes in the group of the unemployed persons who are in a special situation on the labour market	
Tablica 11.	Udział bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych.	72
Table 11.	Share of the unemployed persons who are in a special situation on the labour market in total number of registred unemployed persons	

Spis wykresów

Str.
Page

List of charts

Wykres 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat	16
Chart 1. Economic activity of the population aged 15-89	
Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci	20
Chart 2. Employment rate by age and sex	
Wykres 3. Struktura pracujących według wykształcenia we Wrocławiu i w pozostałej części województwa	24
Chart 3. Structure of employed persons by educational level in Wrocław and in the rest of the voivodship	
Wykres 4. Struktura biernych zawodowo według wykształcenia we Wrocławiu i w pozostałej części województwa	24
Chart 4. Structure of the economically inactive by education in Wrocław and the rest of the voivodship	
Wykres 5. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy	29
Chart 5. Newly created and liquidated jobs	
Wykres 6. Wolne miejsca pracy	31
Chart 6. Vacancies	
Wykres 7. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według sekcji PKD	32
Chart 7. Newly created and liquidated jobs by sections of NACE sections	
Wykres 8. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy i ich liczba według sekcji PKD	33
Chart 8. The rate of non-utilisation and the number of vacancies by sections of NACE sections	
Wykres 9. Struktura pracujących i wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów	34
Chart 9. Structure of employed persons and vacancies by large groups of occupations	
Wykres 10. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów	35
Chart 10. The rate of non-utilisation of vacancies by large groups of occupations	
Wykres 11. Zawody o najwyższym niewykorzystaniu miejsc pracy i największej liczbie wolnych miejsc pracy	36
Chart 11. Occupations with the highest non-utilisation of jobs and the biggest number of vacancies	
Wykres 12. Struktura pracujących w gospodarce narodowej według grup sekcji PKD	38
Chart 12. Structure of employed persons in the national economy by NACE sections groups	
Wykres 13. Struktura pracujących w gospodarce narodowej według województw i wybranych sekcji	39
Chart 13. Structure of employed persons in the national economy by voivodships and selected sections	
Wykres 14. Dynamika liczby pracujących w % według sekcji PKD w 2022 r.	40
Chart 14. Dynamics of the number of employees in % by NACE sections in 2022	
Wykres 15. Różnica liczby pracujących między faktycznym miejscem zatrudnienia a miejscem zamieszkania w % według powiatów	47
Chart 15. Difference in number of employed persons between actual place of employment and place of residence in % by powiats	
Wykres 16. Pracujący w gospodarce narodowej według płci	49
Chart 16. Employed persons in the national economy by sex	
Wykres 17. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim na tle kraju	55
Chart 17. Registered unemployment rate in Dolnośląskie Voivodship as compared to the country	
Wykres 18. Dynamika liczby bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego w % według województw	55
Chart 18. Dynamics in the number of unemployed persons as compared to the previous year in % by voivodships	

Wykres 19. Udział młodzieży oraz osób od 55 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw	57
Chart 19. Share of youth and people aged 55 and over in total registered unemployment by voivodships	
Wykres 20. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia i województw	59
Chart 20. Structure of the registered unemployed by education and voivodships	
Wykres 21. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wykształcenia i płci	60
Chart 21. Structure of registered unemployed persons by education and sex	
Wykres 22. Zarejestrowani bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok według powiatów	67
Chart 22. Registered unemployed persons who have been out of work for more than a year by powiats	
Wykres 23. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń.	75
Chart 23. Employed persons in hazardous conditions by groups of threats	

Spis map

List of maps

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 4 kwartale 2022 r.	26
Map 1. Registered unemployment rate by voivodships in the fourth quarter 2022	
Mapa 2. Stopa bezrobocia na podstawie BAEL według województw w 4 kwartale 2022 r.	27
Map 2. Unemployment rate on the LFS basis by voivodships in the fourth quarter 2022	
Mapa 3. Pracujący w gospodarce narodowej i ich trójsektorowa struktura według województw.	37
Map 3. Employed persons in the national economy and a three-sector structure of employed persons by voivodships	
Mapa 4. Pracujący w gospodarce narodowej na 1000 mieszkańców według powiatów.	42
Map 4. Employed persons in the national economy per 1000 inhabitants by powiats	
Mapa 5. Typologia powiatów na podstawie trójsektorowej struktury pracujących według trójkąta Osanna	44
Map 5. Typology of powiats based on the three-sectors employment structure according to the Osann triangle	
Mapa 6. Typologia powiatów na podstawie struktury pracujących w usługach według trójkąta Osanna	46
Map 6. Typology of powiats based on the employment structure in services according to the Osann triangle	
Mapa 7. Pracujący w gospodarce narodowej w podmiotach o wielkości 5 i mniej pracujących według miejsca zamieszkania w ogólnej liczbie pracujących według gmin.	47
Map 7. Employed in the national economy in entities of size 5 and below by place of residence in the total number of employees by gminas	
Mapa 8. Pracujący w gospodarce narodowej w wieku 65 lat i więcej według miejsca zamieszkania w ogólnej liczbie pracujących według gmin.	48
Map 8. Employed in the national economy aged 65 and over by place of residence in in the total number of employees by gminas	
Mapa 9. Pracujący w gospodarce narodowej według średniego wieku i miejsca zamieszkania w ogólnej liczbie pracujących według gmin.	49
Map 9. Employed in the national economy by average age and place of residence in the total number of employees by gminas	

Mapa 10.	Liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach na 1000 mieszkańców według województw	51
Map 10.	Number of employed persons in micro-enterprises per 1000 inhabitants by voivodships	
Mapa 11.	Udział pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w ogólnej liczbie pracujących według województw	52
Map 11.	Share of employed persons in micro-enterprises in the total number of people working by voivodships	
Mapa 12.	Zatrudnieni na podstawie umowy o pracę przypadający na 100 właścicieli i pomagających członków rodzin według województw	52
Map 12.	Employed persons on the basis of a contract per 100 owners and helping members of family by voivodships	
Mapa 13.	Udział bezrobotnych, którzy podjęli pracę w % odpływu z bezrobocia według województw	56
Map 13.	Share of the unemployed persons who started work in % of outflow from unemployment by voivodships	
Mapa 14.	Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych według województw	61
Map 14.	Share of women in total number of unemployed persons by voivodships	
Mapa 15.	Udział bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw	62
Map 15.	Share of unemployed persons with the right to unemployment benefit in total number of registered unemployed persons by voivodships	
Mapa 16.	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw	63
Map 16.	Share of long-term unemployed persons in total number of registered unemployed persons by voivodships	
Mapa 17.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 ofertę pracy według województw	64
Map 17.	Number of registered unemployed persons per one job offer by voivodships	
Mapa 18.	Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów	65
Map 18.	The rate of registered unemployment by powiats	
Mapa 19.	Zatrudnieni w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych według województw	74
Map 19.	Employed persons in hazardous conditions per 1000 employed persons by voivodships	
Mapa 20.	Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących według województw	77
Map 20.	Persons injured in accidents at work per 1000 employment persons by voivodships	
Mapa 21.	Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących według powiatów	78
Map 21.	Persons injured in accidents at work per 1000 employment persons by powiats	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
Zero: (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data is impossible or purposeless
Znak (⁴)	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated forms
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures to represent the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty złoty (Polish new)
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKB GDP	produkt krajowy brutto gross domestic product
PKD NACE	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
Dz. U.	Dziennik Ustaw Official Journal
UE EU	Unia Europejska European Union
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Nomenclature of Territorial Units for Statistics
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
NEET	niepracujący, nieuczący się i niedokształcający się neither in employment, education nor training
KPR NRP	Krajowy Program Reform National Reform Programme

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD2007 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2	
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accomodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accomodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Synteza

Podstawą oceny skuteczności działań władz publicznych odpowiedzialnych za sytuację na rynku pracy są **wskaźniki monitorujące**. Z jednej strony pozwalają one określić poziom zmian, postępu lub regresu, a z drugiej strony stanowią wskazówkę, co w rzeczywistości jest najważniejsze w analizie rynku pracy, gdyż zalew informacji cząstkowych nie pozwala dostrzec głównych prawidłowości.

W 2022 r. liczba aktywnych zawodowo, pracujących i bezrobotnych wg **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności** (BAEL) była niższa niż rok wcześniej. Wzrosła natomiast liczba biernych zawodowo. Współczynnik aktywności zawodowej minimalnie spadł (o 0,3 p. proc., do 58,1%), podobnie jak stopa bezrobocia (o 0,5 p. proc., do 3,5%). Wartość wskaźnika zatrudnienia (56,1%) pozostała na niezmiennym poziomie. Wyniki BAEL wskazują na wyczerpywanie się istniejących rezerw siły roboczej, na co duży wpływ mają istniejące uwarunkowania demograficzne i ekonomiczne. Analogiczne wnioski wypływają z danych zgłaszanego przez pracodawców niezaspokojonego popytu na pracowników. Stopa bezrobocia była niższa w miastach (2,8%) niż na wsi (5,0%), a wskaźnik zatrudnienia wyższy wśród mężczyzn (we wszystkich przedziałach wieku) niż u kobiet.

Wyniki BAEL nieco różnią się od danych pozyskiwanych z rejestrów i sprawozdań statystycznych, ale pozwalają na ocenę ogólnych tendencji i dostarczają informacji niewystępujących w sprawozdaniach.

Wrocławski rynek pracy bardzo poważnie odróżnia się od reszty województwa. Wśród osób w wieku 25-54 lata pracowało 92,8% mieszkańców Wrocławia i 83,3% mieszkańców reszty województwa. Aż 62,2% pracujących mieszkańców Wrocławia miało ukończone studia wyższe, wobec 31,3% wśród pozostałych Dolnoślązaków. Lustrzanym odbiciem różnic w grupie osób z wyższym wykształceniem są dysproporcje występujące w grupie osób z **wykształceniem niższym niż średnie**. Takie wykształcenie posiadało 8,4% pracujących mieszkańców Wrocławia i 28,7% osób spoza miasta wojewódzkiego. Poziom aktywności ekonomicznej zależy głównie od wykształcenia, gdyż dla poszczególnych szczebli edukacji był on we Wrocławiu i poza nim niemal identyczny.

W ujęciu danych sprawozdawczych rok 2022 był kolejnym, w którym wzrosła liczba miejsc pracy w województwie dolnośląskim. Według stanu na 31 grudnia było ich 975,4 tys., co oznaczało w stosunku do 2021 r. przyrost o 27,7 tys. (o 2,9%). Prowadziło to do wzrostu liczby pracujących o 28,0 tys. oraz pomniejszenia zasobu wolnych miejsc pracy o 0,4 tys. Rok wcześniej liczba wolnych miejsc pracy wzrosła o 5,5 tys.

Najwięcej miejsc pracy występuje na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych. **Koncentracja przestrzenna pracujących** nadal była wysoka, o czym świadczy fakt, iż we Wrocławiu zamieszkiwanym przez 23,3% ludności województwa liczba pracujących odpowiadała 34,1% populacji regionu. Koncentracja przestrzenna nadal postępuje, a w czterech powiatach – świdnickim, wrocławskim i Legnicy oraz Wrocławiu – pracowała ponad połowa (50,2%) pracujących w województwie, co oznacza, że w pozostałych 26 powiatach regionu pracowało łącznie 49,8% osób. Jednocześnie te 4 powiaty zamieszkiwała ponad 1/3 ludności województwa (38,1%).

W ujęciu sekcji PKD ujemne saldo miejsc pracy wystąpiło w budownictwie (2,4 tys. miejsc) oraz w pozostałej działalności usługowej (0,3 tys. miejsc). W pozostałych sekcjach saldo miejsc pracy było dodatnie, w tym najwyższe było w przemyśle – 5,1 tys. miejsc.

Liczba **pracujących w gospodarce narodowej** w województwie dolnośląskim według stanu na koniec 2022 r. wyniosła 1160,3 tys. osób (2021: 1136,0 tys.); dane obejmują wszystkich pracujących w gospodarce, w tym w mikroprzedsiębiorstwach (z osobami pracującymi na własny rachunek), stowarzyszeniach, organizacjach i fundacjach oraz w rolnictwie indywidualnym.

Rok 2022 był kolejnym, w którym w województwie dolnośląskim nastąpiło **zmniejszenie się bezrobocia** rejestrowanego – z poziomu 4,9% aktywnych zawodowo na koniec 2021 r. do stanu 4,5% na 31 grudnia 2022 r. Stopa bezrobocia była ponad 5 razy mniejsza niż w 2003 r., kiedy osiągnęła najwyższy wykazany poziom 23,8%. W 2013 r. wśród 20 powiatów w Polsce o największym bezrobociu było 5 z Dolnego Śląska, a w 2022 r. nie było żadnego. Mający najwyższy wskaźnik w województwie dolnośląskim powiat górski był na 23. pozycji w Polsce. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. zmalała w 24 powiatach, w 1 nie zmieniła się, a w 5 wzrosła.

Liczba wykonujących pracę **w warunkach zagrożenia** oraz liczba **wypadków przy pracy** zmniejszyła się w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. (odpowiednio o 2,4% i 5,1%).

Executive summary

The basis for assessing the effectiveness of public authorities responsible for the labour market situation is **monitoring indicators**. On the one hand, they allow determining the level of changes, progress or regression, and on the other hand, they provide guidance on what is actually crucial in the analysis of the labour market because the flood of partial information does not allow recognising the main regularities.

In 2022, the number of economically active, employed, and unemployed individuals according to the **Labor Force Survey (LFS)** was lower than the previous year. However, the number of economically inactive individuals increased. The labour force participation rate slightly decreased (by 0.3 percentage points, to 58.1%), as did the unemployment rate (by 0.5 percentage points, to 3.5%). The employment rate (56.1%) remained unchanged. The LFS results indicate the depletion of existing labour force reserves, influenced significantly by existing demographic and economic conditions. Similar conclusions can be drawn from data reported by employers regarding unmet demand for workers. The unemployment rate was lower in urban areas (2.8%) than in rural areas (5.0%), and the employment rate was higher among men (in all age groups) than among women.

The results of the Labor Force Survey slightly differ from data obtained from registers and statistical reports, but they allow for an assessment of general trends and provide information not present in the reports.

The labour market in Wrocław significantly differs from the rest of the voivodship. Among people aged 25-54, 92.8% of Wrocław residents were employed, compared to 83.3% of residents in the rest of the voivodship. A remarkable 62.2% of employed Wrocław residents had completed higher education, as opposed to 31.3% among other inhabitants of Lower Silesia. The disparities in the group of individuals with **education below secondary** are a mirror image of differences among the most educated. Only 8.4% of employed Wrocław residents had education below secondary, while 28.7% of individuals outside the city had similar education. The level of economic activity depends mainly on education, as it was almost identical for different education levels in Wrocław and outside the city.

In terms of reporting data, the year 2022 saw another increase in the number of job positions in the Dolnośląskie Voivodship. As of December 31, there were 975.4 thousand positions, indicating an increase of 27.7 thousand (2.9%) compared to 2021. This led to an increase in the number of employed persons by 28.0 thousand and a slight decrease in the number of vacancies by 0.4 thousand. In the previous year, the number of vacancies increased by 5.5 thousand.

Most jobs are found in urbanised and industrialised areas. **The spatial concentration of the employed persons** is high, as evidenced by the fact that in Wrocław, inhabited by 23.3 % of the population of the voivodship, 34.1% of the region's inhabitants worked. In four powiats – świdnicki, wrocławski and in the city of Legnica and Wrocław - more than half (50.2%) of working persons in the voivodship work, which means that in the remaining 26 powiats of the region, a total of 49.8% of people work. At the same time, more than one third of the voivodship's population lives in these 4 powiats (38.1%).

In terms of NACE sections, the negative balance of jobs was in construction (2.4 thousand jobs) and other service activities (0.3 thousand jobs). In other sections, the balance of jobs was positive, with the highest in industry - 5.1 thousand jobs.

The **number of persons employed in the national economy** in Dolnośląskie Voivodship as at the end of 2022 was 1,160.3 thousand (2021: 1,136.0 thousand; the data includes all persons employed in the economy, including in micro-enterprises (with self-employed persons), associations, organisations and foundations and in individual farming).

The year 2022 was another in which **registered unemployment decreased** in Dolnośląskie Voivodship – from a level of 4.9% of the economically active population at the end of 2021 to 4.5% as of December 31, 2022. The unemployment rate was over 5 times lower than in 2003 when it reached its highest recorded level of 23.8%. In 2013, among the 20 powiats in Poland with the highest unemployment rates, 5 were from Lower Silesia, and in 2022, there were none. The powiat with the highest rate in Dolnośląskie Voivodship, górowski powiat, was in the 23rd position in Poland. The registered unemployment rate in 2022 decreased in 24 powiats, remained unchanged in 1, and increased in 5.

The number of those performing **hazardous work** and the number of **accidents at work** decreased in 2022 compared to 2021. (by 2.4% and 5.1% respectively).

Rozdział 1

Chapter 1

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of population

1.1. Główne tendencje zmian

1.1. Main tendencies of changes

Reprezentacyjne **Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności** (BAEL) przeprowadza się w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy.

Korzystna tendencja na dolnośląskim rynku pracy trwa od 2013 r. Jej przejawem był przede wszystkim stały spadek bezrobocia. Suma pracujących i bezrobotnych tworzy grupę **aktywnych zawodowo** (ekonomicznie). W świetle BAEL liczba aktywnych zawodowo na Dolnym Śląsku osiągnęła w 2016 r. najwyższy historyczny poziom 1307 tys. osób. Tendencja wzrostowa wyhamowała w kolejnych latach wykazując wahania w górę i w dół. W 2021 r. liczba aktywnych ekonomicznie wyrównała rekordowy poziom osiągając 1307 tys. osób. W 2022 r. odnotowano spadek o 0,8%, do poziomu 1297 tys. osób.

Rok 2022 był pierwszym rokiem po okresie 2020-2021, wolnym od ograniczeń działalności gospodarczej związanej z **pandemią COVID-19**. W porównaniu z rokiem poprzedzającym, liczba pracujących spadła o 4 tys. (do 1251 tys. osób), liczba biernych zawodowo wzrosła o 3 tys. (do 934 tys. osób), natomiast liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 6 tys. (do 46 tys. osób).

Do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały bez wynagrodzenia w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej,
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych).

Do **biernych zawodowo** (ekonomicznie) zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne. Główne przyczyny bierności to nieodpowiedni wiek (emerytura), zły stan zdrowia (choroba lub niepełnosprawność), obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu, nauka i uzupełnianie kwalifikacji, zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności, jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

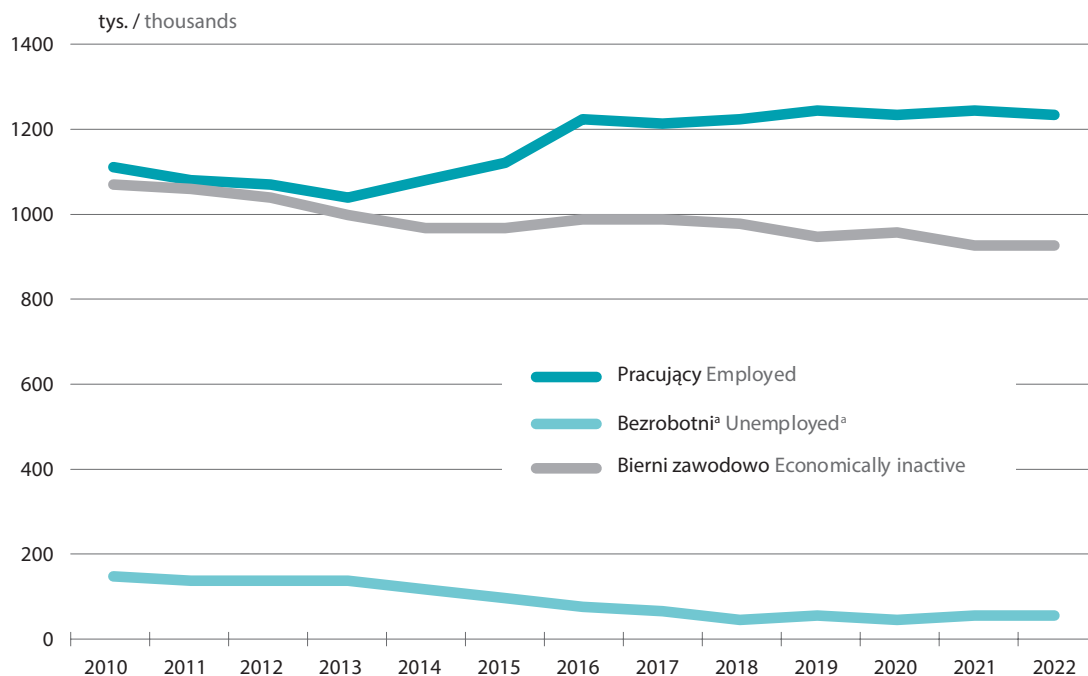
Wskaźnik zatrudnienia, jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia, jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W ostatnich latach nastąpiła względna stabilizacja liczby pracujących. Dotyczyło to zarówno regionu, jak i kraju. Liczba pracujących w województwie dolnośląskim wynosiła 1259 tys. w 2019 r., 1253 tys. w 2020 r., 1255 tys. w 2021 r. oraz 1251 tys. w 2022 r. W Polsce rezerwy wzrostu siły roboczej są większe niż w regionie. W 2020 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 55 tys., ale rok później nastąpił wzrost o 428 tys. osób,

a w 2022 r. odnotowano wzrost o kolejne 86 tys. osób (do 16742 tys.osób). Dodając do tego saldo zmian bezrobocia okaże się, że po spadku o 82 tys. osób liczba aktywnych zawodowo w Polsce wzrosła o 4 tys.

Wykres 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat
Chart 1. Economic activity of the population aged 15-89

a Osoby w wieku 15 - 74 lata.
a People aged 15 - 74.

Populacja w wieku 15-89 lat zmniejszyła się w województwie w latach 2020-2022 o 14,9 tys. osób. Podobnie zmniejszyła się grupa aktywnych ekonomicznie. W efekcie, zmalała liczba **biernych zawodowo** w odniesieniu do 2020 r. (o 31 tys. osób), ale wzrosła o 3 tys. osób w ujęciu do 2021 r. Oprócz czynników związanych z koniunkturą gospodarczą najważniejszy wpływ na poziom bierności zawodowej miały zmiany demograficzne oraz regulacje prawne niosące skutki dla rynku pracy.

Znaczny spadek liczby biernych zawodowo w województwie dolnośląskim w 2021 r. (do 931 tys.) jest częściowo wynikiem aktywizacji tych osób (co jest bardzo pożądane z ekonomicznego punktu widzenia), a częściowo efektem **zmian metodologicznych**. Do 2020 r. brano pod uwagę populację 15 lat i więcej, natomiast od 2021 r. – 15-89 lat (dla bezrobotnych 15-74 lata). Zmiana ta w praktyce nie ma znaczenia dla grupy aktywnych zawodowo (jednostkowy charakter mają przypadki pracy w wieku 90 lat i więcej oraz aktywnego poszukiwania pracy oraz gotowości do jej podjęcia w wieku 75 lat i więcej), ale przede wszystkim dane o osobach nieaktywnych zawodowo od 2021 r. są nieporównywalne z latami wcześniejszymi. Liczba biernych zawodowo zmniejszyła się także w wyniku zaliczenia kobiet na urloпах wychowawczych do osób pracujących.

Tablica 1.
Table 1.

Ludność aktywna i bierna zawodowo^a
Economically active and inactive population^a

Wyszczególnienie Specification	Aktywni zawodowo Economically active population									Bierni zawodowo Economically inactive		
	ogółem total			pracujący employed			bezrobotni unemployed					
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	w tysiącach osób in thousand persons											
Ogółem Total	1293	1307	1297	1253	1255	1251	41	52	46	965	931	934
mężczyźni men	702	714	705	676	679	685	26	35	21	374	352	358
kobiety women	592	593	592	577	575	566	15	17	26	591	579	577
Miasta Urban areas	877	890	878	852	854	853	25	36	25	658	628	629
Wieś Rural areas	417	417	419	401	401	398	16	16	21	306	304	305

a Dane średnioroczne; występujące różnice są efektem zaokrągleń do pełnych tysięcy.
a Average annual data; occurring differences are the result of rounding to full thousands.

Pomimo postępującego starzenia się społeczeństwa w 2022 r. zanotowano taką samą liczbę osób deklarujących otrzymywanie **emerytury** jako przyczynę bierności zawodowej, co rok wcześniej (419 tys. osób). Obniżenie wieku emerytalnego przyczyniło się w latach 2017-2019 do przyrostów tej grupy osób o 18-20 tys. rocznie. W 2020 r. przyrost ten był mniejszy i wyniósł 12 tys. osób, co można wiązać z powszechnieniem łączenia pracy i pobierania emerytury (osoby te zaliczają się do grupy aktywnych zawodowo). W efekcie, w latach 2017-2020 odsetek emerytów wśród biernych ekonomicznie wzrósł z 52,6% do 58,9%. Zmiany metodologiczne BAEL uniemożliwiają porównywanie danych od 2021 r. z wcześniejszymi, gdyż o przyczynę bierności są obecnie pytane osoby w wieku 15-74 lata (dawniej 15 lat i więcej), co jest zsynchronizowane z badaniami bezrobocia. Jednak nawet dla tak zredukowanej grupy wieku emerytura przeważała w 2022 r. nad innymi deklarowanymi powodami bierności ekonomicznej (udział 54,3% wśród ogółu biernych zawodowo na Dolnym Śląsku oraz 51,3% w Polsce).

Liczba osób deklarujących jako powód bierności **chorobę lub niepełnosprawność** wykazuje znaczną tendencję spadkową – w 2018 r. było ich 143 tys., a w kolejnych latach: 130 tys., 116 tys., 95 tys. i 100 tys. w 2022 r. Dużego spadku z lat 2020-2021 nie należy oceniać jako efektu korzystnych tendencji w zakresie zdrowia publicznego, gdyż w okresie pandemii COVID-19 występowały poważne utrudnienia w dostępie do usług zdrowotnych oraz bardzo wysoka liczba zgonów.

Zmianami struktury wieku społeczeństwa (niż demograficzny) i zmniejszeniem liczby studentów na Dolnym Śląsku należy wyjaśniać spadek o 14 tys. osób liczby osób nieaktywnych zawodowo z powodu **nauki i uzupełniania kwalifikacji** w latach 2018-2019. Jednak w następnych 2 latach zanotowano tu przyrosty o 7 tys. i 6 tys. osób. W 2022 r. ponownie jednak odnotowano spadek – o 13 tys. do 137 tys. osób.

Do niedawna mała liczba osób deklarujących jako przyczynę nieposzukiwania pracy wypełnianie **obowiązków rodzinnych** i związanych z prowadzeniem domu, natomiast w latach 2020-2022 zanotowano w tej grupie coroczne przyrosty – łącznie o 11 tys. osób do poziomu 61 tys. osób w 2022 r. Działo się to w sytuacji ciągle spadającej liczby urodzeń w regionie.

Marginalnym powodem stało się **zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy**, gdyż w sytuacji rosnącej liczby wolnych miejsc pracy zanikło przekonanie, że pracy nie da się znaleźć. W latach 2015-2022 liczba osób w tej grupie na Dolnym Śląsku zmniejszyła się wielokrotnie – z 44 tys. do 3 tys. osób. Większa natomiast stała się grupa osób poszukujących pracy (wzrost z 3 tys. w 2021 r. do 7 tys. osób w 2022 r.), ale niegotowych do jej podjęcia. Obie te grupy zaliczane są do biernych zawodowo, ale ich charakterystyka jest zbliżona do bezrobotnych.

Szczególnie pozytywnym zjawiskiem odnotowanym w grupie aktywnych zawodowo była tendencja spadkowa bezrobocia. W rezultacie poprawiły się relacje liczbowe **pracujących i niepracujących** (czyli sumy bezrobotnych i biernych zawodowo). Do 2014 r. niepracujący przeważali liczebnie nad pracującymi. W 2022 r. liczba pracujących była wyższa o 271 tys. (o 27,7%) niż niepracujących.

Populacja aktywnych zawodowo **mężczyzn** jest tradycyjnie liczniejsza niż analogiczna populacja **kobiet**. Dotyczy to zarówno pracujących, jak i bezrobotnych, chociaż należy zauważyć, że w okresie bardzo dobrej koniunktury liczba bezrobotnych mężczyzn jest zwykle mniejsza od liczby bezrobotnych kobiet. Odwrotnie jest w grupie biernych zawodowo, gdzie liczebnie zdecydowanie dominują kobiety, stanowiąc 61,7% ogółu (61,1% w Polsce). Wynika to z podstawowych uwarunkowań demograficznych i społecznych, czyli z jednej strony wypełniania obowiązków rodzinnych, a z drugiej strony ze znacznej przewagi liczebnej kobiet nad mężczyznami w wieku poprodukcyjnym. Wymieniony wskaźnik cechuje stosunkowo duża stabilność, ale był on nieco wyższy na początku minionej dekady.

Struktura demograficzna i specyfika pełnionych przez kobiety ról społecznych widoczna jest zwłaszcza w grupie biernych ekonomicznie ze względów rodzinnych (93,4% ogółu) oraz z powodu wieku/emerytury (63,0%). W konsekwencji wskaźniki zatrudnienia dla kobiet (48,5%) są tradycyjnie mniejsze niż dla mężczyzn (64,4%).

1.2. Wskaźniki rynku pracy i jego przekroje

1.2. Labour market indicators and its sections

Miasta i wieś

Województwo dolnośląskie jest obok województw śląskiego i zachodniopomorskiego najbardziej zurbanizowanym regionem kraju (współczynnik urbanizacji 67,7%). Dlatego także dla każdej kategorii osób na rynku pracy występuje ponad dwukrotna przewaga liczby osób zamieszkujących na obszarze miast w stosunku do osób mieszkających na wsi. Obszary wiejskie cechowała w 2022 r. **aktywność zawodowa** równa udziałowi w całości populacji województwa, co ilustrują dane – mieszkańcy wsi w 2022 r. stanowili 32,3% populacji, z czego 32,3% ogółu aktywnych zawodowo i 32,7% biernych zawodowo (grupa 15 lat i więcej). Z wyjątkiem Wrocławia w większości miast województwa notujemy zmniejszanie się liczby mieszkańców, natomiast rozrastają się demograficznie podmiejskie obszary, będące głównie terenami wiejskimi. Odsetek ludności wiejskiej w latach 2015-2022 wzrósł o 1,7 p. proc. (do 32,5% na koniec roku).

Średnioroczna **stopa bezrobocia** w województwie dolnośląskim wyniosła 2,8% w miastach i 5,0% na wsi (w 2021 r. odpowiednio 4,0% i 3,8%), podczas gdy w Polsce była równa odpowiednio 2,7% i 3,1%.

Bardzo duży wpływ na wzajemne relacje poziomu wskaźników dla miast i wsi ma Wrocław, któremu w dalszej części poświęcono osobne miejsce.

Przekrój wieku i płci

W 2022 r. w województwie dolnośląskim pracowało 1251 tys. osób. Wśród osób w wieku produkcyjnym zanotowano spadek liczby pracujących o 3 tys. osób (do 1179 tys.), a wskaźnik zatrudnienia wzrósł o 0,6 p. proc. (do 78,7%).

O rosnącej roli na rynku pracy osób w wieku poprodukcyjnym i tym samym malejącej tendencji do przechodzenia w stan bierności ekonomicznej świadczą dane o aktywności osób w wieku nieprodukcyjnym. Notowano tu powolny, ale wyraźny wzrost – od 60 tys. w 2018 r. do 73 tys. w 2021 i 2022 r. Jest to jeden z elementów wzrostu aktywności zawodowej na Dolnym Śląsku. W sytuacji malejącej populacji w wieku produkcyjnym zostały wprowadzone rozwiązania legislacyjne zawierające ekonomiczne zachęty do kontynuowania pracy również po osiągnięciu wieku emerytalnego. Nadal za główne czynniki skłaniające do pracy można uznać aspiracje zawodowe coraz lepiej wykształconych pracowników oraz niskie świadczenia emerytalne obecnie lub oczekiwane w przyszłości. W rezultacie, nieustannie wzrastają współczynniki aktywności zawodowej oraz zatrudnienia w tej grupie wieku. W 2022 r. pracowała już co 10. osoba w wieku nieprodukcyjnym.

Tablica 2.
Table 2.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym
Economic activity of population at working and non-working age

Wyszczególnienie Specification	Aktywni zawodowo Economically active population									Bierni zawodowo Economically inactive		
	ogółem total			pracujący employed			bezrobotni unemployed					
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	w tysiącach osób in thousand persons											
Ogółem Total	1 293	1 307	1 297	1 253	1 255	1 251	41	52	46	980	931	934
w wieku produkcyjnym at working age	1 226	1 234	1 224	1 186	1 182	1 179	40	52	45	324	280	275
w wieku nieprodukcyjnym at non-working age	67	73	73	67	73	72	.	.	.	656	651	659

W 2022 r., odmiennie niż w poprzednich latach najniższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie wiekowej 55-89 (1,7%). W latach 2020-2022 miał miejsce duży wzrost stopy bezrobocia wśród grupy 15-24 lata (z 8,9% do 17,1%). Grupy 25-34, 35-44 i 45-54 lata charakteryzują się relatywnie wyrównanym, ponad 80-cio procentowym współczynnikiem aktywności zawodowej, jak i wskaźnikiem zatrudnienia.

Tablica 3.
Table 3.

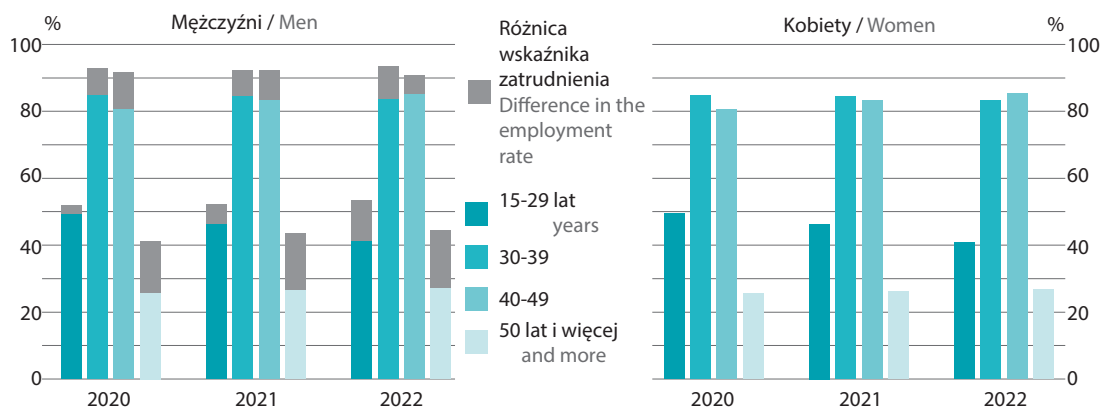
Podstawowe wskaźniki aktywności ekonomicznej według wieku
Basic economic activity indicators by age

Ludność w wieku Population aged	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate			Wskaźnik zatrudnienia Employment rate			Stopa bezrobocia Unemployment rate		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	w % in %								
15 lat i więcej ogółem 15 and more total	57,3	58,4	58,1	55,5	56,1	56,1	3,2	4,0	3,5
w wieku produkcyjnym at working age	79,1	81,5	81,7	76,5	78,1	78,7	3,3	4,2	3,7
w wieku nieprodukcyjnym at non-working age	9,5	10,1	10,0	9,5	10,1	10,0	.	.	.
15-24	33,6	30,9	35,7	30,6	26,5	29,6	8,9	12,7	17,1
25-34	87,8	90,2	86,1	84,1	84,9	82,5	4,2	5,9	4,2
35-44	89,6	91,0	89,2	87,6	88,5	87,3	2,3	2,7	2,1
45-54	84,3	86,5	88,6	82,5	84,6	86,3	2,2	2,1	2,6
55 lat i więcej 55 and more	25,3	27,4	26,1	24,6	26,6	25,6	2,6	2,8	1,7

Uogólnione wyniki BAEL pozwalają także na analizę danych w odmiennie zdefiniowanych przekrojach wieku. Ukazują one specyfikę wskaźników zatrudnienia kobiet i mężczyzn. W latach 2020-2022 zmiany w poszczególnych grupach były następujące:

- 15-29 lat – wzrost wskaźnika w grupie mężczyzn i spadek w grupie kobiet,
- 30-39 lat – wzrost wskaźnika w grupie mężczyzn i spadek w grupie kobiet,
- 40-49 lat – spadek wskaźnika dla mężczyzn i wzrost w grupie kobiet,
- 50-89 lat – wzrost wskaźnika zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet.

Wykres 2. Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci
Chart 2. Employment rate by age and sex

Ze względu na odmienną rolę społeczną, wskaźniki zatrudnienia mężczyzn są wyższe niż kobiet we wszystkich grupach wiekowych. W 2022 r. najmniejsza różnica wystąpiła w grupie 40-49 lat (5,6 p. proc.), następnie w wieku 30-39 lat (10,1 p. proc.), 15-29 lat (12,4 p. proc.), a największa była w grupie 50 lat i więcej (17,7 p. proc.).

Osoby w wieku 15-24 lata stosunkowo rzadko podejmują pracę z powodu kontynuowania edukacji na poziomie średnim i wyższym. Gdy osoby te poszukują pracy, to barierą jej znalezienia jest brak doświadczenia i często także odpowiedniego wykształcenia. Stopa bezrobocia młodzieży w województwie dolnośląskim wynosiła w 2022 r. 17,1% i była drugą najwyższą w kraju, za województwem podkarpackim (18,4%), przy średniej krajowej wynoszącej 10,8%.

Przekroje wykształcenia i zawodów

W 2022 r. nastąpił wzrost współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia wśród badanych z wykształceniem policealnym i średnim oraz średnim ogólnokształcącym. Spadek wartości obu ww. parametrów zanotowano wśród osób z wyższym wykształceniem. Wśród tej grupy notowano zdecydowanie najniższą stopę bezrobocia (1,4%), a u osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym zdecydowanie najwyższą (15,2%).

Ogólna stopa bezrobocia w 2022 r. zmalała o 0,5 p. proc., ale wzrosła wśród osób na 2 najwyższych poziomach edukacyjnych. Bezrobotna była tylko co 71. osoba z wykształceniem wyższym oraz niemal co 7. osoba z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Tablica 4.
Table 4.

Podstawowe wskaźniki aktywności ekonomicznej według poziomu wykształcenia
Basic economic activity indicators by education level

Wyszczególnienie Specification	Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate			Wskaźnik zatrudnienia Employment rate			Stopa bezrobocia Unemployment rate		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	w % in %								
Ogółem Total	56,9	58,4	58,1	55,1	56,1	56,1	3,2	4,0	3,5
według poziomu wykształcenia: by educational level:									
Wyższe Tertiary	81,6	82,9	80,9	80,2	81,8	79,8	1,5	1,2	1,4
Policealne i średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	56,6	58,8	60,5	55,6	56,8	58,4	1,9	3,1	3,6
Średnie ogólnokształcące General secondary	53,2	54,5	59,2	50,2	50,8	55,5	5,6	6,8	6,4
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	52,8	52,2	51,5	50,6	48,8	49,8	4,1	6,5	3,3
Gimnazjalne i poniżej Lower secondary and below	15,5	20,4	20,0	12,6	16,8	16,7	18,8	17,5	15,2

Z jednej strony pracodawcy najbardziej poszukują osób o najwyższych kwalifikacjach, a z drugiej strony osoby wykształcone cechuje wysoka mobilność, elastyczność i skuteczność w znajdowaniu pracy. Na współczesnym rynku pracy liczy się profesjonalizm i dlatego w stosunkowo dobrej sytuacji były również inne osoby posiadające kwalifikacje zawodowe, czyli z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym, a także z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

W świetle wyników BAEL w **strukturze pracujących według statusu zatrudnienia** dominowali w 2022 r. pracownicy najemni (82,7% – tyle samo co rok wcześniej), a liczba pracodawców i pracujących na własny rachunek była niemal 5 razy mniejsza (16,6%). Całość dopełnia niewielka grupa osób pomagających bez umownego wynagrodzenia w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej (0,6%). Podobnie jak w 2021 r., 81,3% pracowników najemnych posiadało umowę o pracę na czas nieokreślony (w 2018 r. 75,7%).

Pełna lista **wykonywanych zawodów** w Polsce, opracowana w oparciu o Klasyfikację Zawodów i Specjalności zawierała od 1 stycznia 2022 r. 2536 pozycji. W najbardziej zagregowanym ujęciu obejmuje 10 wielkich grup zawodów. Klasyfikacja ta może stanowić podstawę oceny specyfiki zatrudnienia **kobiet i mężczyzn** według wykonywanych zawodów. Na Dolnym Śląsku najliczniej reprezentowana była grupa specjalistów (299 tys. pracujących; zanotowano spadek o 14 tys. osób w stosunku do 2021 r.). Wszyscy specjaliści posiadają wykształcenie wyższe i dominują w tej grupie kobiety (udział 57,2%). Następnie najwięcej zatrudnionych pracowników było w grupie techników i innego średniego personelu (179 tys. osób, kobiety – 46,4%), usług i sprzedawców (170 tys. osób, kobiety – 62,4%) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (160 tys. osób, kobiety – 9,4%). Wysoka feminizacja dotyczy pracowników biurowych (67,4%, łączne zatrudnienie – 89 tys. osób) oraz tych zatrudnionych przy pracach prostych (57,6% przy zatrudnieniu 66 tys. osób).

Poza grupą robotników przemysłowych i rzemieślników mężczyźni zdecydowanie przeważali jako operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (udział 78,0% przy zatrudnieniu 103 tys. osób łącznie) oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (udział 73,6% przy zatrudnieniu 53 tys. osób łącznie). Wśród przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników istniała niemal równowaga w zatrudnieniu wśród mężczyzn i kobiet (udział mężczyzn wyniósł 48,3%).

1.3. Wrocław i reszta województwa

1.3. Wrocław and the rest of voivodship

Na poziomie regionalizacji NUTS 3 na Dolnym Śląsku występuje 5 podregionów, w tym miasto Wrocław. Liczba 73 krajowych podregionów jest zbyt duża, aby w ramach BAEL przy danej próbie badawczej publikować wyniki badań poniżej szczebla NUTS 2 – ze względu na niedostateczną reprezentacyjność odnoszącą się do większości podregionów. W największych miastach warunek ten jest spełniony i tym samym w Banku Danych Lokalnych są dostępne dane BAEL dla miast wojewódzkich i reszty obszaru województw. Dla największych miast tej grupy (6 z nich ma status podregionów) precyzja wszystkich podstawowych przekrojów jest wystarczająca.

Specyfika rynku pracy największych miast jest całkowicie odmienna od terenów wiejskich, a także małych i średnich miast. Duże miasta pełnią funkcje ośrodków dyspozycji administracyjnej i politycznej, są ośrodkami akademickimi i skupiają najlepiej wykształconą część społeczeństwa, przyciągają kapitał krajowy i zagraniczny, są liderami rozwoju technologii, centrami lokalizacji usług finansowych, transportowych, handlowych, skupiają placówki kultury o zasięgu regionalnym. Postępuje proces serwicyzacji gospodarki, a sektor nie tylko rolniczy, ale także przemysłowy pełni współcześnie niewielką rolę w dużych miastach. Wymienione przyczyny przekładają się nie tylko na strukturę zatrudnienia odmienną niż w pozostałej części województwa, ale także na odmienne tendencje, które nie są widoczne w uśrednionych wskaźnikach regionalnych.

Wybrane odmienności w charakterystyce rynku pracy Wrocławia i traktowanych łącznie pozostałych 4 podregionów są następujące:

- chociaż mieszkańcy Wrocławia w 2022 r. stanowili 23,3% populacji województwa, to ich udział wśród pracujących był wyższy i wyniósł 25,8%. W efekcie wskaźnik zatrudnienia był we Wrocławiu również wyższy niż w reszcie regionu stanowiąc odpowiednio 62,8% oraz 54,0% osób w wieku 15-89 lat. W odróżnieniu od danych pochodzących ze sprawozdań podmiotów gospodarczych, BAEL eliminuje efekt dojazdów do pracy ilustrując pracę mieszkańców miasta i pozostałych 4 podregionów niezależnie od miejsca, w którym jest świadczona;
- udział Wrocławia w sektorze przemysłowym (obejmującym również budownictwo) był tradycyjnie stosunkowo niewielki i wyniósł 18,0%, co oznacza, że w pozostałej części województwa sektor jest znacznie bardziej rozwinięty (82,0% pracujących w tych 5 sekcjach PKD). Struktura wewnętrzna sektora jest odmienna, gdyż sekcje PKD składające się na przemysł (B-E) wykazują mniejszy udział Wrocławia w zatrudnieniu w regionie, natomiast większy udział ma sekcja budownictwa (F) ze względu na dużą skalę inwestycji budowlanych. Dotyczy to zarówno obiektów inżynierskich, jak i budownictwa mieszkaniowego (zwłaszcza wielorodzinnego, ponieważ we Wrocławiu oddaje się corocznie do użytku znacznie więcej mieszkań w porównaniu do reszty województwa);
- o specjalizacji usługowej miasta świadczy to, że prawie co trzeci pracujący w regionie w szerokim ekonomicznym sektorze usług był mieszkańcem Wrocławia (31,8%). Nieco myląca interpretacyjnie jest tendencja spadkowa tego wskaźnika (2018: 34,6%) z powodu bardzo szybkiego rozwoju demograficznego podwrocławskich gmin aglomeracyjnych. Mieszkańcy tych gmin w zdecydowanej większości pracują we Wrocławiu i tym samym wymieniony wskaźnik nie odzwierciedla udziału miejsc pracy w sektorze usług we Wrocławiu w całym województwie dolnośląskim;
- czynniki demograficzne (migracje, dzietność) poważnie wpływają także na inne wskaźniki aktywności ekonomicznej społeczeństwa Wrocławia i reszty regionu. We Wrocławiu osiedlają się stosunkowo młode, aktywne osoby z innych części regionu i kraju. Liczba ludności miasta dzięki temu wzrasta, wywołując odwrotne skutki na innych obszarach, odznaczających się wyższą średnią i medianą wieku. Następuje tam z jednej strony ogólny ubytek demograficzny, a z drugiej strony większa skala odchodzenia na emeryturę;
- wskaźnik zatrudnienia we Wrocławiu był wyższy we wszystkich grupach wieku, poza najmłodszą grupą wiekową (15-24 lata – 27,3% wobec 29,6%). Generalnie tej grupy dotyczy znaczny spadek

aktywności, gdyż wskaźniki zatrudnienia wynosiły w 2018 r. odpowiednio 31,3% i 32,1%. Powodem jest późniejsze kończenie edukacji i późniejsze podejmowanie pracy. Szybko wzrasta aktywność zawodowa w pozostałych grupach wieku. Wśród osób w wieku 25-54 lata pracowało 92,8% mieszkańców Wrocławia i 83,3% mieszkańców reszty województwa (2018: 89,1% i 80,5%). Daje to różnicę 9,5 p. proc. Jeszcze większa różnica (10,8 p. proc.) dotyczyła grupy przedemerytalnej (55-64 lata) – odpowiednio 63,9% oraz 53,1% (2018: 63,2% i 46,2%). W grupie 65-89 lat pracował co 10. mieszkaniec Wrocławia (10,6%) oraz co 15. mieszkaniec reszty województwa (6,5%);

- różnica tkwi głównie w wyższej aktywności mieszkanki Wrocławia niż reszty województwa – wskaźniki zatrudnienia kobiet wynosiły w 2022 r. odpowiednio 57,0% i 45,8%;
- współczynniki aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata), uwzględniające stosunkowo nieliczną grupę bezrobotnych, różniły się w podobnej skali – 88,5% we Wrocławiu i 79,7% w reszcie województwa, czyli bierny był odpowiednio co 9. oraz co 5. mieszkaniec;
- bierni zawodowo wrocławianie stanowili 19,9% biernych mieszkańców województwa, ale w grupie wieku 25-54 lata odsetek ten wynosił jedynie 12,1%, a w grupie 55-64 lata – 14,3%. Wśród osób w wieku 65 lat i więcej odsetek ten był znacznie wyższy (23,1%) z powodu wyższej średniej długości życia we Wrocławiu.

Omówione wskaźniki zatrudnienia i dane o biernych ekonomicznie według grup wieku można pokazać w inny sposób – przedstawiając liczbę **biernych ekonomicznie przypadających na 100 pracujących**. W ujęciu ogółem wskaźnik zmalał z poziomu 81 w 2018 r. (15 lat i więcej) do 74 w 2022 r. (15-89 lat). Z punktu widzenia potrzeb rynku pracy jest to zjawisko korzystne. Była to wypadkowa zmniejszenia się wskaźnika z 88 (2018) do 81 (2022) poza Wrocławiem oraz we Wrocławiu z 64 do 58. Różnica 23 osób jest stosunkowo duża i odzwierciedla odmienne poziomy aktywności ekonomicznej wrocławian i reszty mieszkańców województwa.

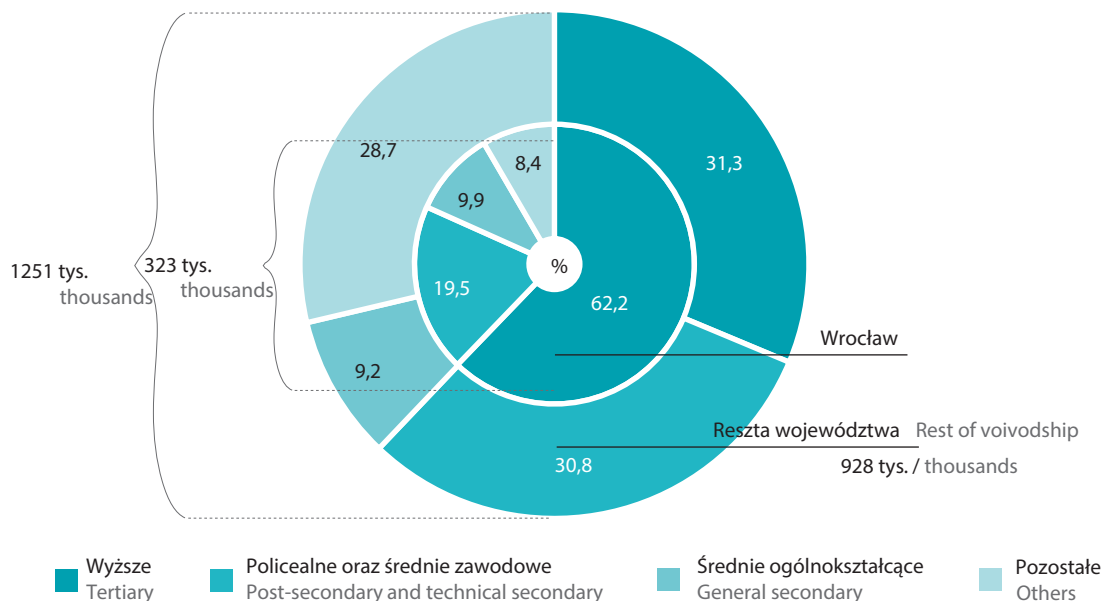
W najbardziej aktywnych zawodowo grupach wieku było niewielu biernych. Na 100 pracujących wrocławian w wieku 25-54 lat przypadało 6 osób nieaktywnych na rynku pracy (2018: 10). Na pozostałym obszarze województwa wskaźnik był niemal trzykrotnie wyższy i wynosił 17 (2018: 21), czyli co 6. osoba była bierna ekonomicznie. Półtorakrotna różnica dotyczyła osób w wieku 55-64 lata – we Wrocławiu wskaźnik wynosił 54, a poza – 86 (2018: 56 i 113). Od 2018 r. liczba pracujących w tej grupie wieku przewyższa liczbę biernych zawodowo. Przeciwnie zmiany zaszyły wśród osób mających 15-24 lata. Wskaźnik dla tej grupy wzrósł z poziomu 215 do 258 i nie występuje różnica pomiędzy Wrocławiem a resztą województwa. Wpłynęły na to m.in.: zmiana uczestnictwa w kształceniu na poziomie policealnym i wyższym, rzadsze łączenie studiów z pracą, łatwe znajdowanie pracy przez osoby niekontynuujące nauki.

Najbardziej widoczne różnice między Wrocławiem a resztą województwa odnoszą się do poziomu **wykształcenia**. Jest on we Wrocławiu bardzo wysoki i dotyczy to wszystkich segmentów rynku pracy – pracujących (w tym zatrudnionych), bezrobotnych i biernych ekonomicznie. Osoby z wyższym wykształceniem są najbardziej aktywne ekonomicznie, cechują je najwyższe wskaźniki zatrudnienia i najniższe – bezrobocia. W praktyce grupa ta w największym stopniu determinuje średni poziom aktywności, zatrudnienia, bezrobocia na danym obszarze. Wynika to z kilku elementów, w tym postaw życiowych, elastyczności i inicjatywności, oraz kwalifikacji atrakcyjnych dla przedsiębiorców i inwestorów tworzących nowe miejsca pracy.

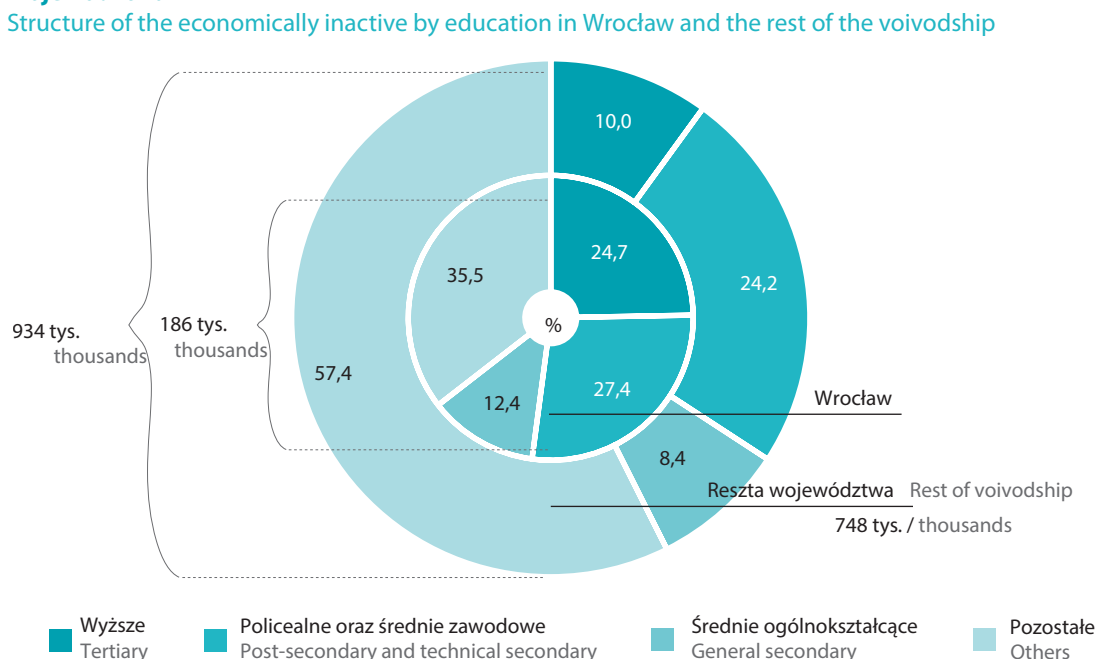
Na Dolnym Śląsku w **grupie pracujących** wykształcenie wyższe miało 490 tys. osób, w tym 201 tys. osób we Wrocławiu i 390 tys. w reszcie województwa. Liczby te spadły w stosunku do 2021 r. odpowiednio o 8 tys. osób we Wrocławiu i o 17 tys. w pozostałych podregionach.

W całym regionie udział osób z wyższym wykształceniem wśród pracujących wyniósł 39,2% (2021: 41,1%), z czego wśród mieszkańców Wrocławia 62,2% (2021: 64,7%), a reszty regionu 31,3% (2021: 33,0%). Dysproporcja była niemal dwukrotna. W reszcie województwa na 3 pracujące osoby jedna miała wykształcenie wyższe, natomiast wśród pracujących wrocławian były to już prawie 2 osoby. Znalezienie pracownika bez wyższego wykształcenia staje się coraz trudniejsze.

Wykres 3. Struktura pracujących według wykształcenia we Wrocławiu i w pozostałej części województwa
Chart 3. Structure of employed persons by educational level in Wrocław and in the rest of the voivodship

Wykres 4. Struktura biernych zawodowo według wykształcenia we Wrocławiu i w pozostałej części województwa
Chart 4. Structure of the economically inactive by education in Wrocław and the rest of the voivodship

Część wykształconych osób spoza Wrocławia, zwłaszcza z powiatu wrocławskiego, dojeżdża codziennie do pracy we Wrocławiu (niektórzy to dawni jego mieszkańcy). Szczególnie duża absorpcja absolwentów uczelni przez pracodawców z Wrocławia oznacza istnienie większych przestrzennych dysproporcji według usytuowania miejsc pracy, niż według miejsca zamieszkania.

Prawidłowość ta dotyczy także **biernych ekonomicznie** (15-89 lat). Co 4. bierny zawodowo we Wrocławiu miał ukończone studia wyższe (24,7%), natomiast dotyczyło to tylko co 10. mieszkańca reszty woje-

wództwa (10,0%). Dysproporcja dla tej grupy była prawie trzykrotna i nieco się zmniejszyła (2018: 26,7% i 8,0%). Absolwenci szkół wyższych nie mają problemów ze znalezieniem pracy i stąd wynika zmniejszenie się odsetka we Wrocławiu. Niewielki wzrost udziału osób z wyższym wykształceniem wśród biernych ekonomicznie poza Wrocławiem można wiązać z przechodzeniem na emeryturę coraz liczniejszej grupy osób wykształconych.

Liczba **bezrobotnych** osiągnęła niski poziom, co odbiło się na precyzji oszacowań i dane BAEL o ich wykształceniu we Wrocławiu i poza Wrocławiem nie są publikowane. Lukę tę wypełniają dane rejestrowe zebrane przez urzędy pracy (przedstawione w dalszej części opracowania).

Lustrzanym odbiciem różnic w grupie osób najbardziej wykształconych są dysproporcje występujące w grupie osób z **wykształceniem niższym niż średnie**. Takie wykształcenie posiadało 8,4% pracujących mieszkańców Wrocławia i 28,7% osób spoza miasta. W kilku kolejnych latach wskaźniki te malały. Różnica wskaźników strukturalnych była więc w 2022 r. ponad trzykrotna (w ujęciu bezwzględny wynosiła 20,3 p. proc.).

Podobna była bezwzględna różnica wskaźników w grupie biernych zawodowo (21,9 p. proc.). Ogółem ponad połowę biernych ekonomicznie w województwie dolnośląskim w 2022 r. stanowiły osoby z wykształceniem niższym od średniego (53,1%). Poziom bierności zawodowej reprezentantów tego szczebla edukacyjnego jest więc najwyższy i dlatego struktura wykształcenia społeczeństwa ma zasadniczy wpływ na sytuację występującą na rynku pracy.

W skali województwa na 100 pracujących osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym przypadają w 2022 r. 480 osób biernych zawodowo z takim wykształceniem. Analogiczny wskaźnik dla wykształcenia zasadniczego zawodowego wynosił 97, dla średniego ogólnokształcącego – 73, dla wykształcenia policealnego i średniego zawodowego – 68, a dla wykształcenia wyższego – 24. Względny rozstęp wskaźników był dwudziestokrotny (480 : 24). Dysproporcje są względnie trwałe i w 2022 r. nie nastąpiły istotne zmiany wartości wskaźników (w stosunku do lat wcześniejszych porównywalność danych głównie dla osób biernych ekonomicznie jest bardzo ograniczona). Najważniejszą determinantą aktywności ekonomicznej ludności oraz kształtowania się stopy zatrudnienia była i jest struktura wykształcenia mieszkańców.

1.4. Bezrobocie

1.4. Unemployment

W świetle wyników BAEL stopa bezrobocia w 2022 r. wyniosła średnio w województwie dolnośląskim 3,5% i zmniejszyła się z poziomu 4,0% odnotowanego rok wcześniej. Był to spadek rok po pierwszym wzroście stopy bezrobocia w województwie od 2012 r. Należy go wiązać z odbudowywaniem się gospodarki po pandemii COVID-19. W ujęciu bezwzględny liczba bezrobotnych w województwie wynosiła w 2022 r. 46 tys. i była niższa o 6 tys. niż w 2021 r. W skali całego kraju liczba bezrobotnych zmniejszyła się z 580 tys. w 2021 r. do 498 tys. rok później. Odpowiadało to stopie bezrobocia 2,9%. Rok 2022 był drugim z rzędu, w którym stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim była wyższa niż w Polsce.

W 2022 r. województwo dolnośląskie notowało 5. najwyższą stopę bezrobocia w kraju (z maksimum w województwie podkarpackim – 4,8% oraz minimum w województwie lubuskim – 1,6%), przy średniej w kraju wynoszącej 2,9%. We wszystkich województwach poza opolskim i podkarpackim (odpowiednio wzrost o 0,1 p. proc. i brak zmian) w 2022 r. zanotowano spadek stopy bezrobocia.

Bezrobocie w stolicy regionu było na tyle niskie, że wpłynęło na precyzję estymacji stopy bezrobocia w badaniu reprezentacyjnym BAEL i dlatego nie publikuje się danych dla lat 2020-2022 (stopa bezrobocia we Wrocławiu wynosiła w 2019 r. 2,8%). Bezrobocie stanowi tradycyjnie znacznie większy problem poza Wrocławiem na co wskazuje też stopa bezrobocia dla tego obszaru wynosząca w 2022 r. 4,1% (rok wcześniej 4,6%). Szacunki GUS oparte na danych urzędowych ZUS i KRUS pokazywały zbliżony poziom bezrobocia we Wrocławiu i powiatach podwrocławskich, co pozwala na sformułowanie wniosku, że stopa bezrobocia poza aglomeracją wrocławską była większa od 4,1%. Dysproporcje między obiema częściami województwa w zakresie stopy bezrobocia liczonej na pod-

stawie rejestrów powiatowych urzędów pracy są znacznie większe, gdyż migracje wahadłowe do Wrocławia korygują statystyczny obraz rynku pracy.

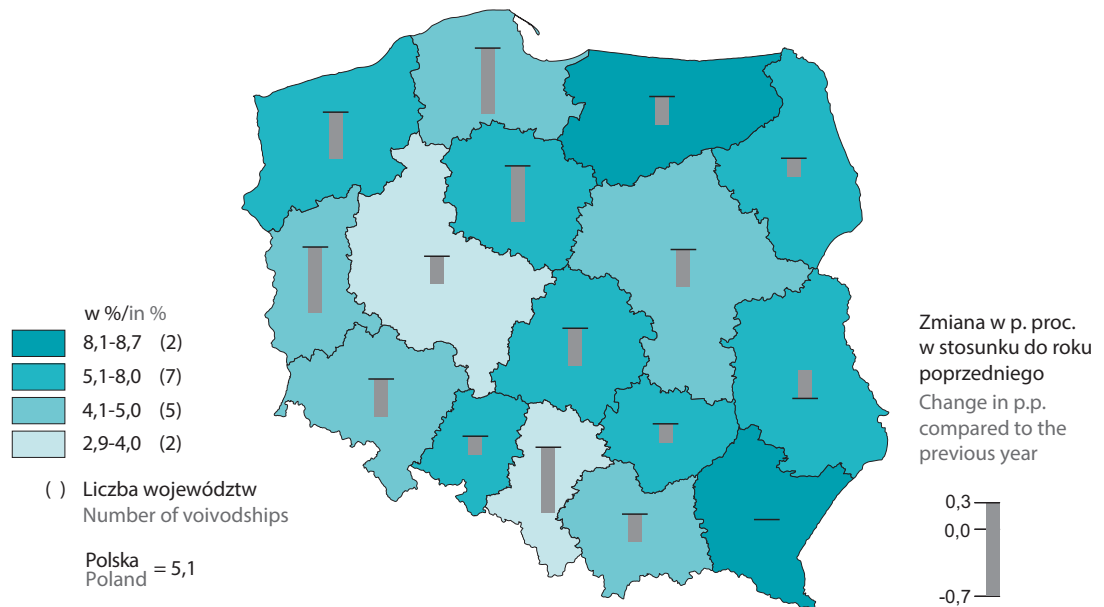
W ujęciu BAEL za bezrobotne uznaje się osoby w wieku 15 lat i więcej (dla niektórych ujęć 15-74 lata), które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym (lub już znalazły pracę i oczekiwały na jej podjęcie w ciągu 3 miesięcy).

Urzędy pracy w Polsce rejestrują osoby bezrobotne – niepracujące, poszukujące pracy i gotowe do jej podjęcia, spełniające jednak kilka dodatkowych warunków (muszą to być osoby w ustawowym wieku produkcyjnym, nieuczące się i niestudiujące w trybie dziennym, nieposiadające emerytury, renty, niektórych zasiłków, dochodów z różnego typu działalności gospodarczej).

Różnice metodologiczne danych raportowanych przez urzędy pracy oraz ujęcia BAEL powodują, że stopa bezrobocia rejestrowanego była wyższa we wszystkich 16 województwach od stopy liczonej metodą BAEL¹.

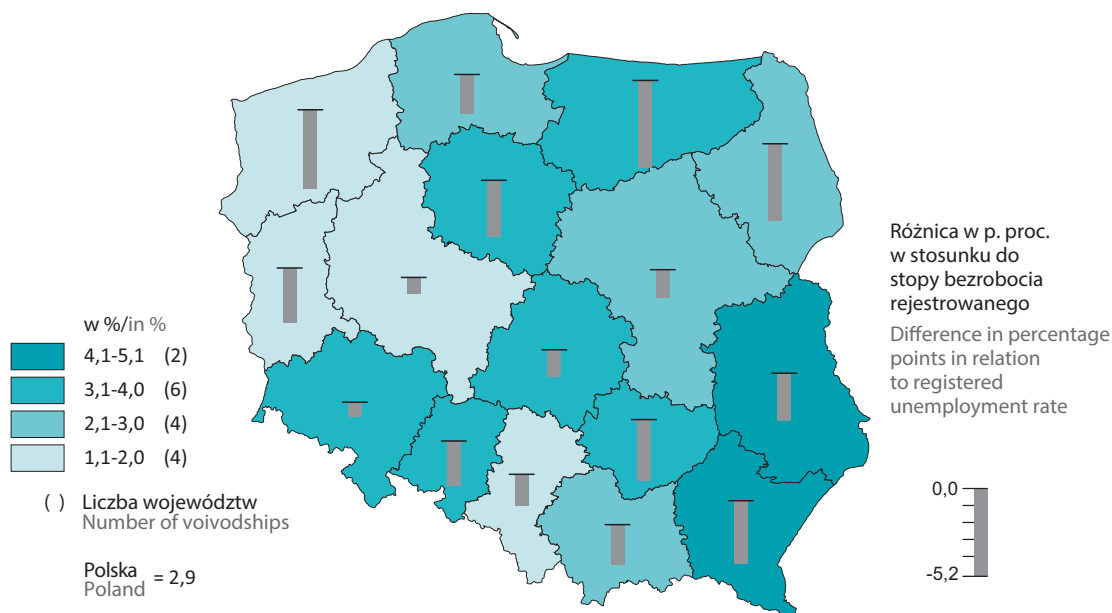
Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego^a według województw w 4 kwartale 2022 r.
 Map 1. Registered unemployment rate^a by voivodships in the fourth quarter 2022

^a Średnia według stanów na koniec października, listopada i grudnia.
^a Average as of end of month October, November and December.

¹ Dotyczy populacji 15-74 lata. Występują duże wahania sezonowe – w 1. kwartale liczba bezrobotnych wzrasta w stosunku do 4. kwartału, a następnie w kolejnych dwóch kwartałach ulega zmniejszeniu i ponownie rośnie w 4. kwartale.

Mapa 2. Stopa bezrobocia na podstawie BAEL według województw w 4 kwartale 2022 r.
 Map 2. Unemployment rate on the LFS basis by voivodships in the fourth quarter 2022

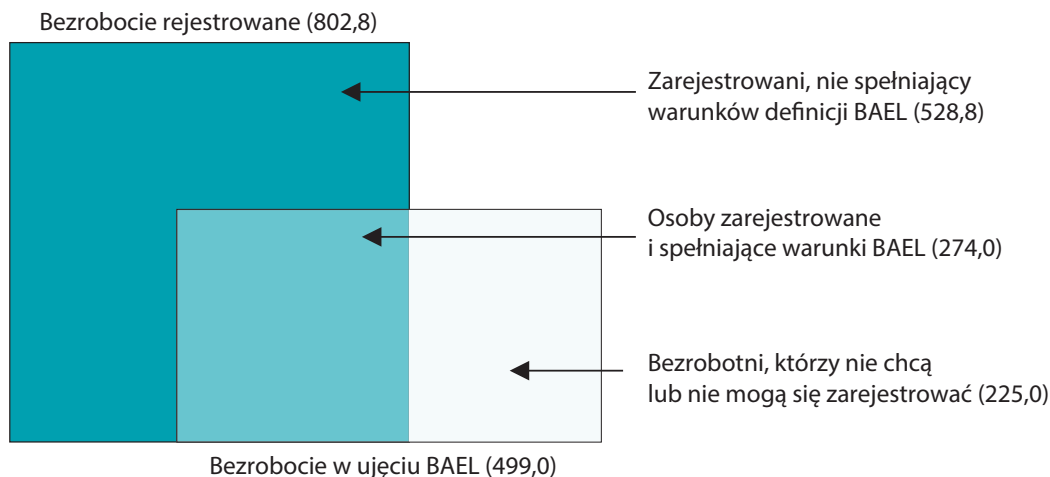

Różnica obu stóp wynosiła 2,2 p. proc. średnio w kraju oraz 0,8 p. proc. na Dolnym Śląsku. Była to najmniejsza różnica wśród województw, a największą zanotowano w warmińsko-mazurskim (5,2 p. proc.). W efekcie, inna była kolejność województw w kraju. W 4. kwartale 2022 r. dolnośląskie pod względem bezrobocia rejestrowanego zajmowało 5. pozycję w kraju (mapa 1), a w ujęciu BAEL 11. miejsce (mapa 2).

Największe różnice obu stóp występowały (z wyjątkami) w najslabiej rozwiniętych województwach w Polsce: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim, podlaskim, podkarpackim, świętokrzyskim, kujawsko-pomorskim i lubuskim (powyżej 3,0 p. proc.). Dlatego wzajemne pozycje kilku ww. regionów oraz Dolnego Śląska były odwrotne w obu ujęciach. Decyduje o tym kilka przyczyn. Z powodu m.in. ubezpieczeń zdrowotnych część czasowych migrantów ekonomicznych rejestruje się w urzędach pracy, chociaż nie poszukują pracy i nie są gotowi do jej podjęcia (weryfikuje to BAEL). Innym powodem jest świadczenie pracy zarobkowej poza stosunkiem pracy (w BAEL do grupy pracujących zalicza się każdą osobę, która przepracowała w tygodniu minimum jedną opłaconą godzinę na dowolnej podstawie prawnej lub bez tej podstawy). W 2022 r. szacowano w Polsce występowanie 1,1 mln osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło (dotyczy to osób bez stosunku pracy, niepobierających emerytury lub renty), a dodatkowo część osób wykazywanych w BAEL jako pracujące osiągało dochody w ramach tzw. „szarej gospodarki”.

Powodów różnic poziomu stóp bezrobocia jest znacznie więcej i dlatego w 4. kwartale 2022 r. w Polsce tylko 54,9% bezrobotnych w ujęciu BAEL było jednocześnie zarejestrowanych w urzędzie pracy (2021: 56,3%). Pozostałe 45,1% to bezrobotni, którzy się nie rejestrują, gdyż do oficjalnego uregulowania statusu nie zachęcają m.in. posiadanie ubezpieczenia zdrowotnego jako członka rodziny oraz brak możliwości otrzymania zasiłku dla bezrobotnych. Tylko 9,8% bezrobotnych wg definicji BAEL deklarowało jego otrzymywanie, co dawało udział 17,9% w grupie zarejestrowanych w urzędach pracy. Z kolei wielu zarejestrowanych bezrobotnych albo pracuje, albo w rzeczywistości nie poszukuje pracy i nie jest gotowych do jej podjęcia. W efekcie, tylko niespełna 1/3 zarejestrowanych bezrobotnych (34,1%) spełniała warunki definiujące bezrobotnego w BAEL (2021: 31,1%).

Czynniki decydujące o odmiennym poziomie obu stóp bezrobocia są w stosunkowo małym stopniu związane z koniunkturą gospodarczą. Gdy się ona pogarsza wzrasta zwłaszcza część wspólna obu ujęć i dlatego w okresie wysokiego bezrobocia odsetek ten dochodził do 80%, a poziom obu stóp był zbliżony. Różnice między typami bezrobocia ilustruje poniższy schemat (dane w tys.):

W 2022 r., w województwie dolnośląskim nie obserwowano zjawiska **sezonowości bezrobocia**, a zmienność kwartalnej stopy bezrobocia w ciągu roku nie przekroczyła 0,3 p. proc. (jej wartości to odpowiednio od 1. do 4. kwartału: 3,5%, 3,7%, 3,4% i 3,6%).

Przeciętny **czas poszukiwania pracy** przez bezrobotnego zmalał z 13,3 miesiąca średnio w 2014 r. do 6,7 miesiąca w 2022 r. (6,6 w 2021 r.) i był krótszy niż średnio w Polsce – 8,5 miesiąca. W miastach był on nieco krótszy (6,3 miesiąca) niż na obszarach wiejskich (6,8 miesiąca). Kobiety w 2022 r. poszukiwały pracy krócej niż mężczyźni (6,1 miesiąca wobec 7,3 miesiąca), choć rok wcześniej notowano odwrotną relację. Zmniejszającemu się bezrobociu towarzyszyła także zmiana udziału długotrwale bezrobotnych (13 i więcej miesięcy) – tylko niemal co 8. bezrobotny mieścił się w tej grupie (w Polsce prawie co 5.).

Osoby poszukujące pracy mogą być także zakwalifikowane do grupy **biernych zawodowo**, jeśli nie są gotowe do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym (7 tys. osób w 2022 r.). Część osób, zwłaszcza kobiet poszukujących pracy, lecz niegotowych do jej podjęcia zdecydowała się zaprzestać jej poszukiwania aby zająć się obowiązkami domowymi i rodzinnymi. Pozostali bierni nie poszukują pracy z różnych powodów. Mogą m.in. mieć ją zapewnioną i oczekiwać na jej rozpoczęcie w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Z kolei inne osoby mogą być gotowe do podjęcia zatrudnienia, ale go nie szukają, gdyż są zniechęcone bezskutecznością dotychczasowych starań. W porównaniu do 2015 r. aż 15 razy zmniejszyła się liczba osób zniechęconych poszukiwaniem pracy i w 2022 r. ta przyczyna bierności zawodowej była nieznacząca (3 tys. osób). Wymienione 3 grupy osób, jednoznacznie zdefiniowane i zaliczane do biernych zawodowo w rozumieniu intuicyjnym są bliskie kategorii bezrobotnych. Są traktowane jako **niewykorzystane potencjalne zasoby pracy**. Do tej grupy dochodzą także osoby pracujące w niepełnym wymiarze czasu w wyniku decyzji pracodawcy, które jednak chciałyby i są gotowe pracować w pełnym wymiarze czasu.

Rozdział 2

Chapter 2

Popyt na pracę

Labour demand

2.1. Informacje podstawowe

2.1. Basic information

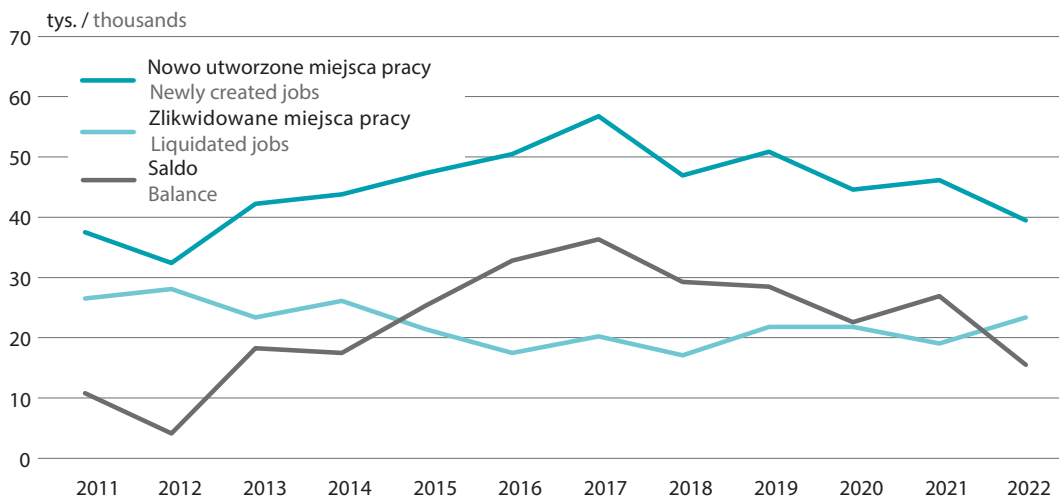
Popyt na pracę – liczba miejsc pracy, które oferuje gospodarka w określonych warunkach społeczno-ekonomicznych. Popyt na pracę obejmuje miejsca pracy zagospodarowane (określane liczbą pracujących) oraz miejsca wolne oferowane przez pracodawców. Określona w ten sposób liczba pracujących może się różnić od danych pozyskanych ze sprawozdań statystycznych.

Podobnie jak BAEL, badanie popytu na pracę ma charakter reprezentacyjny, uogólniony na populację generalną i dotyczy podmiotów zatrudniających co najmniej 1 osobę. Przeprowadzane jest z częstotliwością kwartalną z użyciem formularza Z-05. Przedstawiane dalej dane – w zależności od rodzaju informacji – dotyczą stanu w dniu 31 grudnia bądź całego 2022 r.

W 2022 r. w województwie dolnośląskim liczba miejsc pracy wzrosła o 27,7 tys. (o 2,9%, do 975,4 tys.). Liczba pracujących wyniosła 962,8 tys. i była o 28,0 tys. wyższa (o 3,0%) niż rok wcześniej.

Wykres 5. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy

Chart 5. Newly created and liquidated jobs

Na koniec roku wskazano 12,6 tys. niewykorzystanych miejsc pracy, czyli o 2,8% mniej niż w 2021 r. i 69,7% więcej niż w 2020 r. Większość wolnych miejsc pracy (79,0%) była utworzona przed 2022 r., a pracodawcy mieli problem ze znalezieniem pracowników w niektórych zawodach, zwykle wymagających kwalifikacji. Rok 2022 był pierwszym od 2019 r., w którym nie występowały ograniczenia w prowadzeniu działalności gospodarczej spowodowane pandemią COVID-19. W 2022 r. odnotowano wzrost PKB w Polsce o 5,3% (wobec wzrostu o 6,9% w 2021 r.). Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w województwie wyniosła

40,0 tys. i była najniższa od 2013 r. W szczytowym 2017 r. liczba tych miejsc wynosiła 57,6 tys., co oznacza, że w 2022 r. zanotowano spadek w stosunku do tego roku o 30,5%, oraz spadek do roku poprzedniego o 14,6%.

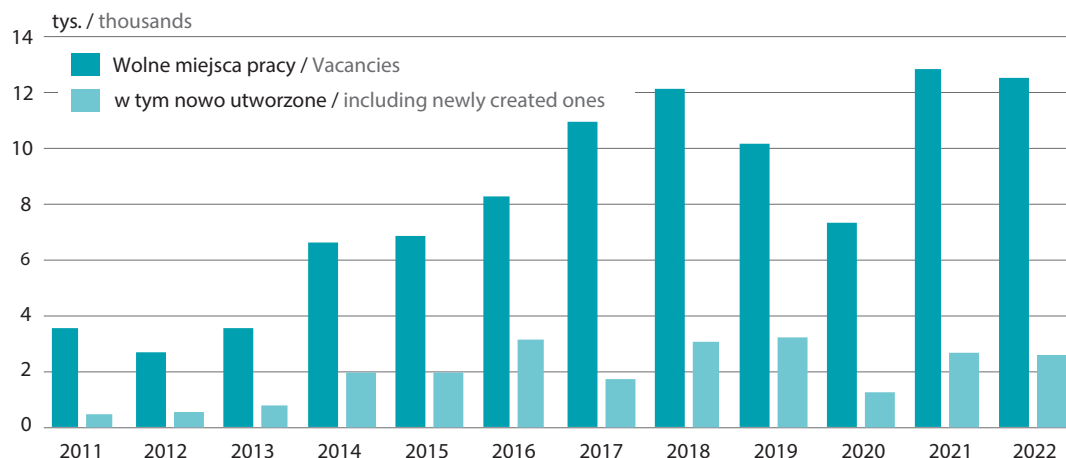
Liczba **zlikwidowanych miejsc pracy** wyniosła 23,8 tys. – najwięcej od 2014 roku. W efekcie dodatnie saldo miejsc pracy osiągnęło poziom 16,2 tys. i było najniższe od 2012 r.

Tablica 5. Podstawowe dane o popycie na pracę
Table 5. Basic data on labour demand

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	
	ogółem total			2021=100
Miejsca pracy ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total number of jobs (as of 31 December)	953607	947699	975360	102,9
Pracujący (stan w dniu 31 grudnia) Working persons (as of 31 December)	946211	934781	962810	103,0
w tym: of which: kobiety women	486551	465438	487791	104,8
niepełnosprawni persons with disabilities	43480	39656	39264	99,0
sektor publiczny public sector	205293	206073	216121	104,9
sektor prywatny private sector	740918	728708	746689	102,5
Wolne miejsca pracy (stan w dniu 31 grudnia) Job vacancies (as of 31 December)	7396	12918	12550	97,2
w tym nowo utworzone including newly created	1254	2691	2635	97,9
Liczba podmiotów objętych badaniem (w 4 kwartale) Number of entities covered by the survey (in the fourth quarter)	45614	45078	50671	112,4
Nowo utworzone miejsca pracy Newly created jobs	45382	46873	40042	85,4
Zlikwidowane miejsca pracy Liquidated jobs	22225	19493	23849	122,3
Saldo tworzenia i likwidacji miejsc pracy Balance of job creation and job closures	23157	27380	16193	59,1

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie zmniejszyła się z 4,9% na koniec 2021 r. do 4,5% w dniu 31 grudnia 2022 r. Znalazło to odzwierciedlenie w wolnych miejscach pracy. Na koniec roku wskazano 12,6 tys. niewykorzystanych miejsc pracy, czyli o 2,8% mniej niż w 2021 r. i 69,7% więcej niż w 2020 r. Większość wolnych miejsc pracy (79,0%) była utworzona przed 2022 r. W 2021 r. wartość wskaźnika była podobna (79,8%), a w poprzednich latach wskaźniki te były niższe (2016: 62,2%; 2018: 74,8%). Świadczy to o tym, że – pomimo dużego wzrostu liczby pracowników z zagranicy – **dopływ nowych pracowników do gospodarki wyraźnie wyhamował**. Maleje podaż wolnej siły roboczej w kraju. Pracodawcy mieli problem ze znalezieniem pracowników na stanowiska oferowane od dłuższego czasu, zwłaszcza w zawodach wymagających kwalifikacji. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy, których nie udało się zapełnić, nieznacznie zmniejszyła się – z 2691 na koniec 2021 r. do 2635 w dniu 31 grudnia 2022 r. Część wykazywanych wolnych miejsc pracy wynika z naturalnego ruchu zatrudnionych – nastąpiło zwolnienie dotychczasowego pracownika, a nowego jeszcze nie przyjęto.

Wykres 6. Wolne miejsca pracy
Chart 6. Vacancies

W skali kraju liczba wolnych miejsc pracy zmalała z poziomu 137,4 tys. w 2021 r. do 115,7 tys. w dniu 31 grudnia 2022 r. Osoby poszukujące pracy na Dolnym Śląsku miały większe możliwości jej znalezienia niż średnio w Polsce.

Liczba pracujących w **sektorze publicznym** wzrosła o 4,9%, natomiast w sektorze prywatnym o 2,5%. Rok wcześniej odnotowano odpowiednio wzrost o 0,4% i spadek o 1,6%. Praca w tym sektorze jest bardziej stabilna niż w sektorze prywatnym. **Sektor prywatny** oferuje przeciętnie wyższe wynagrodzenia, ale jest bardziej podatny na wahania koniunkturalne. Odsetek nieobsadzonych miejsc pracy w sektorze publicznym wyniósł 1,0% i nieco wzrósł w stosunku do roku poprzedniego (0,9%). W sektorze prywatnym nastąpiło minimalne zmniejszenie wartości wskaźnika – 1,4% (1,5% w 2021 r.).

Inaczej niż rok wcześniej, w 2022 r. wystąpiła przewaga liczby **kobiet** nad **mężczyznami** wśród pracujących, która wyniosła 12,8 tys. (rok wcześniej pracujących kobiet było o 3,9 tys. mniej niż mężczyzn). Ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 50,7%. Należy pamiętać, że prezentowane dane nie obejmują osób pracujących na własny rachunek, a zwłaszcza rolników indywidualnych. Kobiety częściej niż mężczyźni pracują w jednostkach niekomercyjnych, mniej zależnych od wahań koniunktury. Dlatego udział **kobiet** wśród pracujących w sektorze publicznym był szczególnie wysoki i wyniósł 71,7% (w 2021 r. 69,9%). W ujęciu przedmiotu działalności najbardziej sfeminizowaną sekcją PKD była opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Pracowało tam 5,7 razy więcej kobiet niż mężczyzn. W sekcji edukacja dysproporcja wynosiła 3,9 : 1, a w sekcji administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne relacja ta wynosiła 3,0 : 1. W przemyśle tradycyjnie dominują mężczyźni (66,9% w 2022 r.), ale w tej sekcji istnieją też działy PKD z dużą przewagą kobiet: produkcja odzieży (86,7%), produkcja wyrobów tekstylnych (64,6%), czy produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych (61,4%).

W 2022 r. liczba pracujących **niepełnosprawnych** zmalała o 1,0%. Jedna sekcja PKD – administrowanie i działalność wspierająca^Δ – skupiała aż 42,1% wszystkich pracujących niepełnosprawnych. Ponadto, co czwarty pracownik tej sekcji to niepełnosprawny (26,0%). W jej ramach osoby te zajmowały się przede wszystkim działalnością detektywistyczną i ochroniarską (56,0% zatrudnionych w tym dziale) oraz działalnością usługową związaną z utrzymaniem porządku w budynkach oraz zagospodarowaniem terenów zieleni (34,6%). Duży odsetek pracujących niepełnosprawnych (7,6%) znalazł zatrudnienie w dziale opieka zdrowotna, w którym stanowili oni 5,8% wszystkich pracujących. W 2022 r. 2250 zakładów (4,4%) objętych badaniem (o 106 więcej niż w 2021 r.) było zainteresowanych zatrudnieniem osób niepełnosprawnych.

Dla potrzeb badania popytu na pracę przyjęto klasyfikację, w której jednostki małe obejmują do 9 pracujących, jednostki średnie od 10 do 49 osób, a jednostki duże powyżej 49 pracujących¹. W ujęciu przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych pracowników, w 2022 r. wzrosło zatrudnienie w każdej grupie.

¹ Podstawowa klasyfikacja jednostek według unijnego i polskiego prawa traktuje liczbę pracujących jako jeden z trzech warunków zaliczania firm do odpowiedniej kategorii wielkości i czyni to w sposób odmienny: małe – do 49 pracujących (mikro – do 9 pracujących); średnie – od 50 do 249 pracujących; duże – od 250 pracujących.

W małych przedsiębiorstwach było to 3,5% (w 2021 r. – 5,7%), w grupie średnich przedsiębiorstw 7,2% (w 2021 r. – 11,8%), a w dużych jednostkach 1,5% (w 2021 r. – 1,0%). W końcu 2022 r., w województwie dolnośląskim było o 3,0% więcej osób pracujących niż rok wcześniej, przy czym jednostki małe zatrudniały 16,5% wszystkich pracujących, jednostki średnie 21,5%, a jednostki duże 62,1%.

2.2. Popyt na pracę w przekroju sekcji PKD oraz zawodowym

2.2. Labour demand in sections of NACE sections and occupations

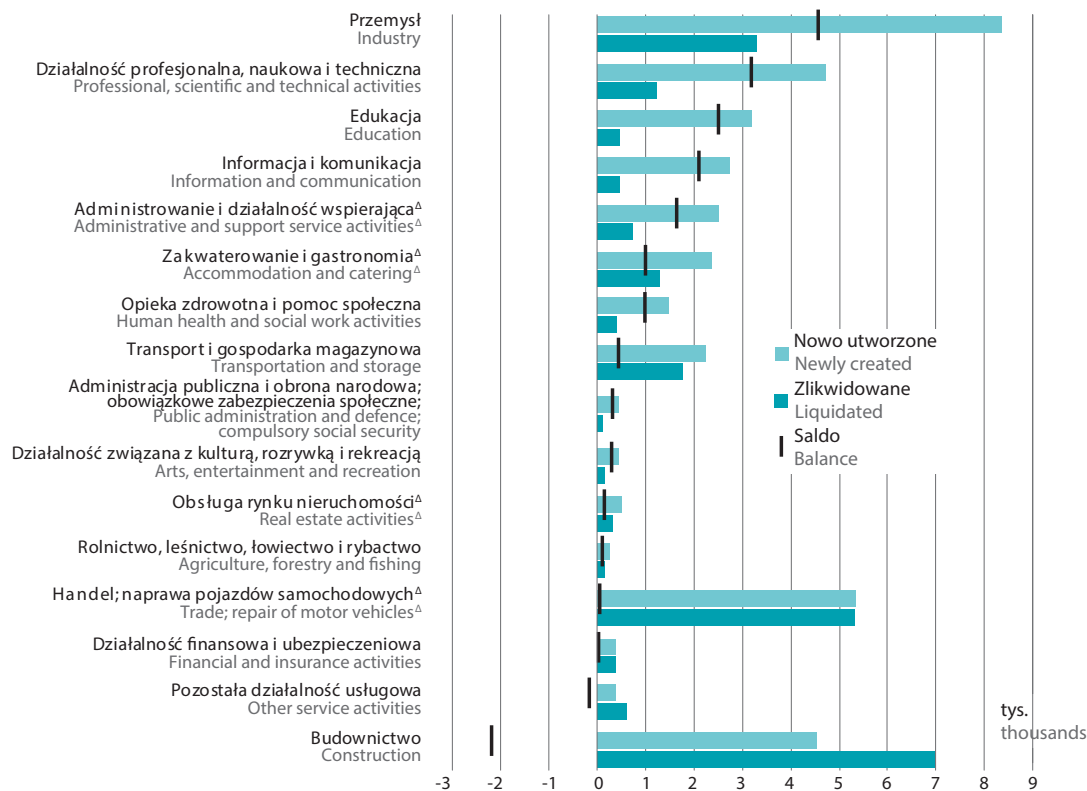
Przekrój sekcji PKD

W 2022 r. powstało 40,0 tys. nowych miejsc pracy (o 14,6% mniej niż w 2021 r.). Powstawały one przede wszystkim w przemyśle (8,4 tys.) oraz w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ (5,3 tys.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (4,7 tys.) i budownictwo (4,5 tys.). Łącznie na te ww. sekcje PKD przypadło 57,4% nowo utworzonych miejsc pracy. W informacji i komunikacji 2,8 tys. nowo utworzonych miejsc pracy stanowi 10,4% wszystkich miejsc pracy w danej sekcji. Stanowi to przedłużenie wieloletniej tendencji szybkiego rozwoju niemal wszystkich rodzajów działalności zaliczanych do tej sekcji. Z powodu niedostatecznej podaży wykwalifikowanych kadr sekcję tę cechuje najwyższy odsetek nieobsadzonych miejsc pracy (7,5%).

Ujemne **saldo miejsc pracy** wystąpiło w budownictwie (2,4 tys. miejsc) oraz w pozostałej działalności usługowej (0,3 tys. miejsc). W pozostałych sekcjach saldo miejsc pracy było dodatnie, w tym najwyższe było w przemyśle – 5,1 tys. miejsc. W analizowanej sekcji liczba miejsc nowo utworzonych była większa od zlikwidowanych 2,5 razy. Najwyższa wartość wskaźnika wystąpiła m.in. w sekcjach: edukacja (6,7), informacja i komunikacja (5,7), czy administracja publiczna i obrona narodowa^Δ (3,9).

Wykres 7. Nowo utworzone i zlikwidowane miejsca pracy według sekcji PKD

Chart 7. Newly created and liquidated jobs by sections of NACE sections

O zmianie struktury liczby **wolnych miejsc pracy** decyduje z jednej strony zróżnicowanie procesów tworzenia i likwidacji miejsc pracy, a z drugiej strony przyczyny stojące po stronie podaży siły roboczej (zasoby osób o odpowiednich kwalifikacjach oraz ich zainteresowanie podejmowaniem zatrudnienia w określonej branży). Trzy główne rodzaje działalności (przemysł, handel; naprawa pojazdów samochodowych^A i budownictwo) skupiały w 2022 r. 44,3% (w 2021 r. – 54,7%) wolnych miejsc pracy. Dodatkowo nieobsadzone miejsca pracy w sekcji informacja i komunikacja stanowiły 17,0% wszystkich wolnych miejsc. Liczba wolnych miejsc pracy zmalała w 2022 r. w 8 z 16 sekcji, najbardziej w zakwaterowaniu i gastronomii^A (o 47,2%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych^A (o 44,6%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 27,0%). Biorąc pod uwagę liczbę wolnych miejsc pracy to najwyższy wzrost zanotowano w sekcjach: pozostała działalność usługowa (niemal 16-to krotny), informacja i komunikacja (o 105,8%) oraz edukacja (o 79,4%).

Poziom niezaspokojenia popytu pracodawców ilustrowany jest odsetkiem niewykorzystania wolnych miejsc pracy wyrażającym stosunek wolnych miejsc pracy do sumy wolnych i zagospodarowanych miejsc pracy. Zdecydowanie najtrudniej było znaleźć pracowników do sekcji informacja i komunikacja (7,5%), pozostała działalność usługowa (6,2%) i pracowników budowlanych (2,4%). Kolejny rok z rzędu najniższy odsetek (0,5%) odnotowała sekcja działalność finansowa i ubezpieczeniowa.

Wykres 8. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy i ich liczba według sekcji PKD
Chart 8. The rate of non-utilisation and the number of vacancies by sections of NACE sections

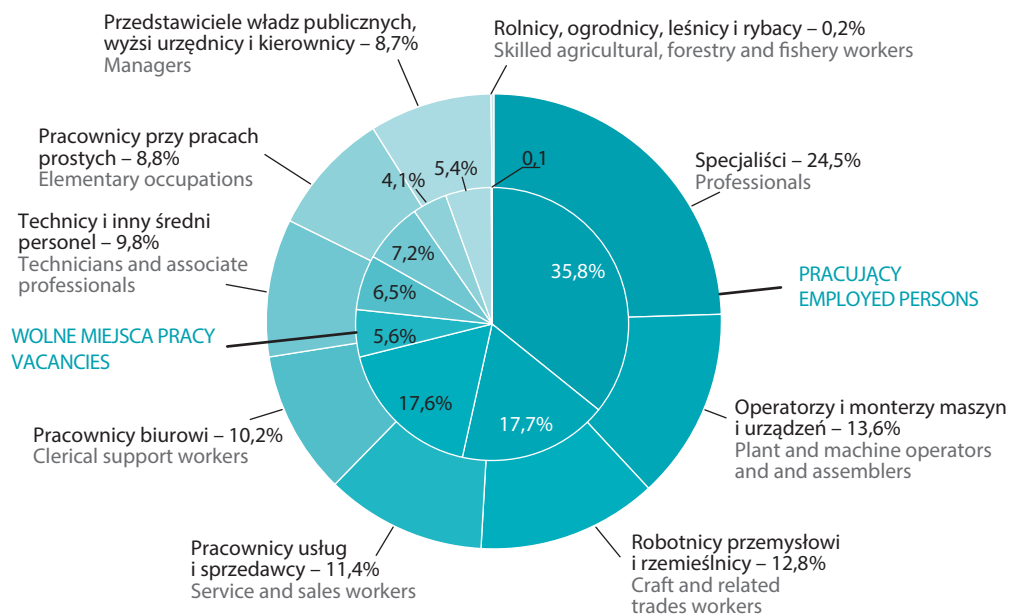
Przekrój zawodowy

Urzędowa klasyfikacja zawodów i specjalności obejmuje 10 wielkich grup zawodowych², 43 duże grupy, 134 średnie, 445 elementarnych grup zawodowych oraz 2536 zawodów i specjalności. Struktury pracujących i wolnych miejsc pracy różnią się, co jest wyrazem zachodzących zmian w gospodarce Dolnego Śląska, a w szczególności procesu jej unowocześniania.

W ujęciu wielkich grup zawodowych 3 grupy obejmowały ponad połowę **pracujących** (50,9%). Byli to kolejno: specjaliści, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.

Najwięcej **wolnych miejsc pracy** czekało 31 grudnia 2022 roku na pracowników z ww. 3 grup. Koncentracja wolnych miejsc pracy w tych grupach zawodowych wynosiła 71,2%, czyli była większa niż pracujących o 20,3 p. proc. Taka struktura zawodów odzwierciedla ukazane uprzednio dane o sekcjach PKD, gdyż są to grupy zawodowe charakterystyczne dla przemysłu, budownictwa, a także sekcji informacja i komunikacja.

Wykres 9. Struktura pracujących i wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów
Chart 9. Structure of employed persons and vacancies by large groups of occupations

W 2022 r. nastąpił nieznaczny spadek niewykorzystania wolnych miejsc pracy (z 1,4% do 1,3%). W 4 z 9 wielkich grup zawodów odnotowano wzrost wskaźnika w porównaniu z rokiem poprzednim – największy wśród specjalistów oraz przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników. Istotne zmniejszenie wskaźnika zanotowano wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków oraz pracowników usług i sprzedawców.

Schodząc na poziom 40 dużych grup zawodowych (oznaczonych dwucyfrowymi kodami; 3 pozostałe duże grupy mieszczą się w nieobjętych badaniami siłach zbrojnych) możemy zdiagnozować bardziej precyzyjnie problemy pracodawców. W pierwszej dziesiątce zawodów o najwyższym **poziomie niewykorzystania miejsc pracy** znalazło się 5 grup zawodów robotniczych wymagających odpowiednich kwalifikacji oraz 3 grupy specjalistów. Pozostałe grupy to osoby wykonujące prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie oraz monterzy.

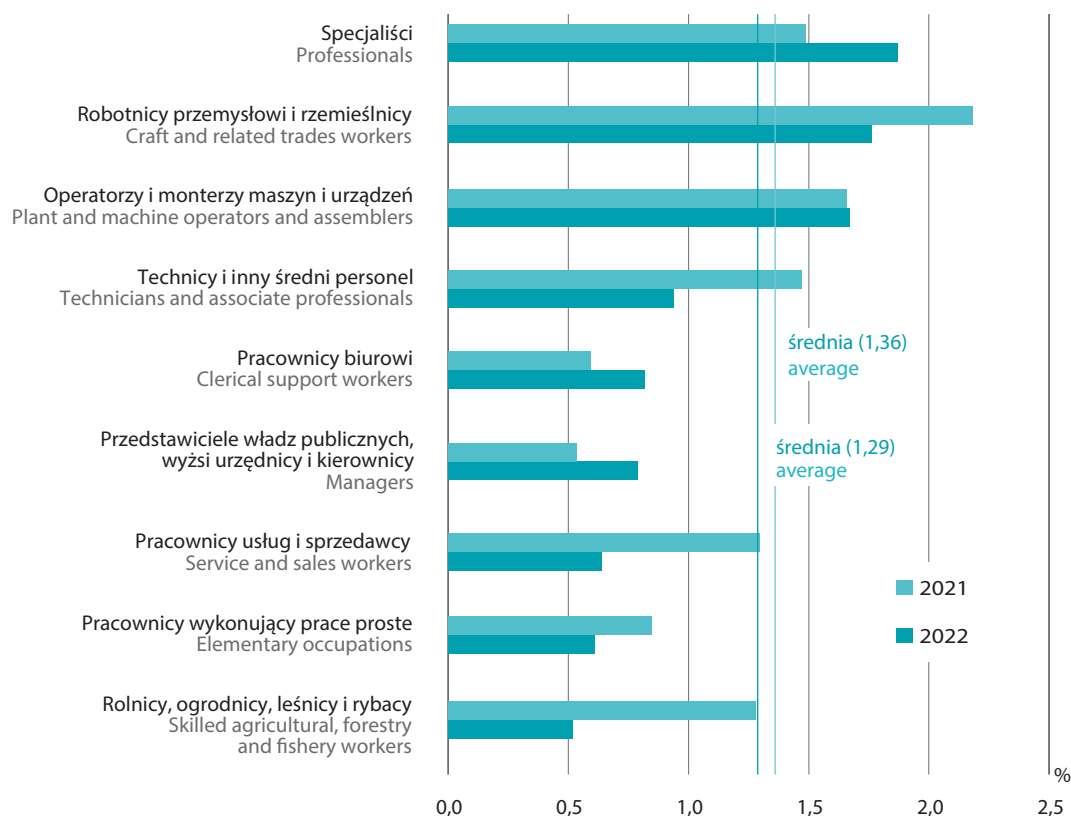
² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz. U. z 2018 r. poz. 227 z późn. zm. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2285 oraz Dz.U. z 2022 r. poz. 853)) do tej grupy zalicza także siły zbrojne, które zostały pominięte w dalszych rozważaniach.

Nieustannie w ścisłej czołówce pod względem niezaspokojonego popytu (na 1. miejscu, podobnie jak w 2021 r.) znajdują się specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych (7,4%). Informatycy mieszczą się w wielkiej grupie zawodowej specjalistów – jedynej, do której zaliczane są wyłącznie osoby z wyższym wykształceniem. Kolejny najwyższy odsetek niewykorzystanych miejsc pracy odnotowano wśród robotników wykonujących prace proste w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie (3,0%). Niewiele mniejszy odsetek odnotowano wśród monterów oraz rzemieślników i robotników poligraficznych (odpowiednio 2,8% i 2,7%).

W ujęciu bezwzględny dużo wolnych miejsc pracy czekało także na robotników budowlanych i pokrewnych, specjalistów do spraw ekonomicznych i zarządzania czy robotników obróbki metali wraz z mechanikami maszyn. Jest to naturalna konsekwencja dużej liczby pracujących w tych zawodach. Specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania stanowią najliczniejszą grupę pracowników na Dolnym Śląsku.

Wykres 10. Odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów

Chart 10. The rate of non-utilisation of vacancies by large groups of occupations

Wykres 11. Zawody o najwyższym niewykorzystaniu miejsc pracy i największej liczbie wolnych miejsc pracy
Chart 11. Occupations with the highest non-utilisation of jobs and the biggest number of vacancies

Rozdział 3

Chapter 3

Pracujący. Zatrudnieni

Employed persons. Paid employment

3.1. Pracujący według struktury rodzajowej gospodarki

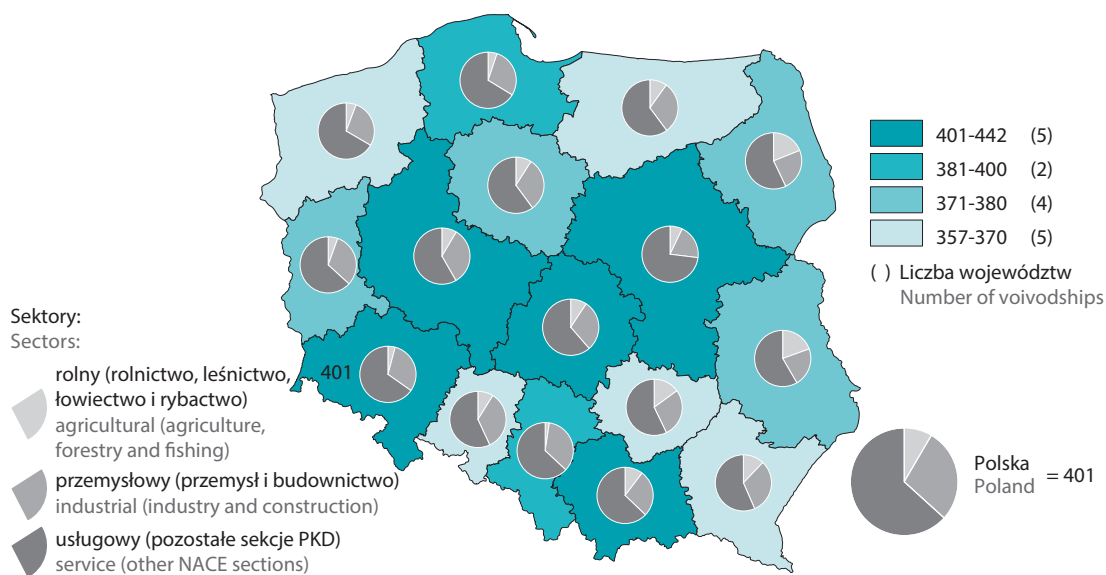
3.1. Employed persons by generic structure of the economy

Liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie dolnośląskim według stanu na koniec 2022 r. wyniosła 1160,3 tys. osób (2021: 1136,0 tys.). Dane te obejmują wszystkich pracujących w gospodarce, w tym w mikroprzedsiębiorstwach (z osobami pracującymi na własny rachunek), stowarzyszeniach, organizacjach i fundacjach oraz w rolnictwie indywidualnym.

Na 1000 mieszkańców województwa dolnośląskiego przypadało 401 pracujących. Było to przedłużenie wieloletniej wzrostowej tendencji tego wskaźnika (2005: 307; 2016: 381; 2021: 394). Dane dotyczą faktycznego miejsca pracy i uwzględniają pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Liczba pracujących na 1000 mieszkańców była w regionie w 2022 r. równa średniej krajowej również wynoszącej 401. Najwyższy poziom wskaźnika zanotowało województwo mazowieckie (442) wyprzedzając wielkopolskie (440), łódzkie (421) i małopolskie (419). Dolnośląskie zajmowało 5. pozycję w kraju. Rozpiętości są tu tradycyjnie znaczne, gdyż szczególnie niskie wartości posiadały województwa: warmińsko-mazurskie (357), zachodniopomorskie (361) i podkarpackie (367). Regiony te cechują odmienne struktury rolne niż centrum kraju oraz relatywnie duża rola zagranicznych migracji zarobkowych.

Mapa 3. Pracujący w gospodarce narodowej^a i ich trójsektorowa struktura według województw Stan w dniu 31 grudnia

Map 3. Employed persons in the national economy^a and a three-sector structure of employed persons by voivodships As of 31 December

a Według faktycznego miejsca pracy; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).
a By factual workplace and kind of conducted activity, including persons working on individual farms on agriculture (estimated data).

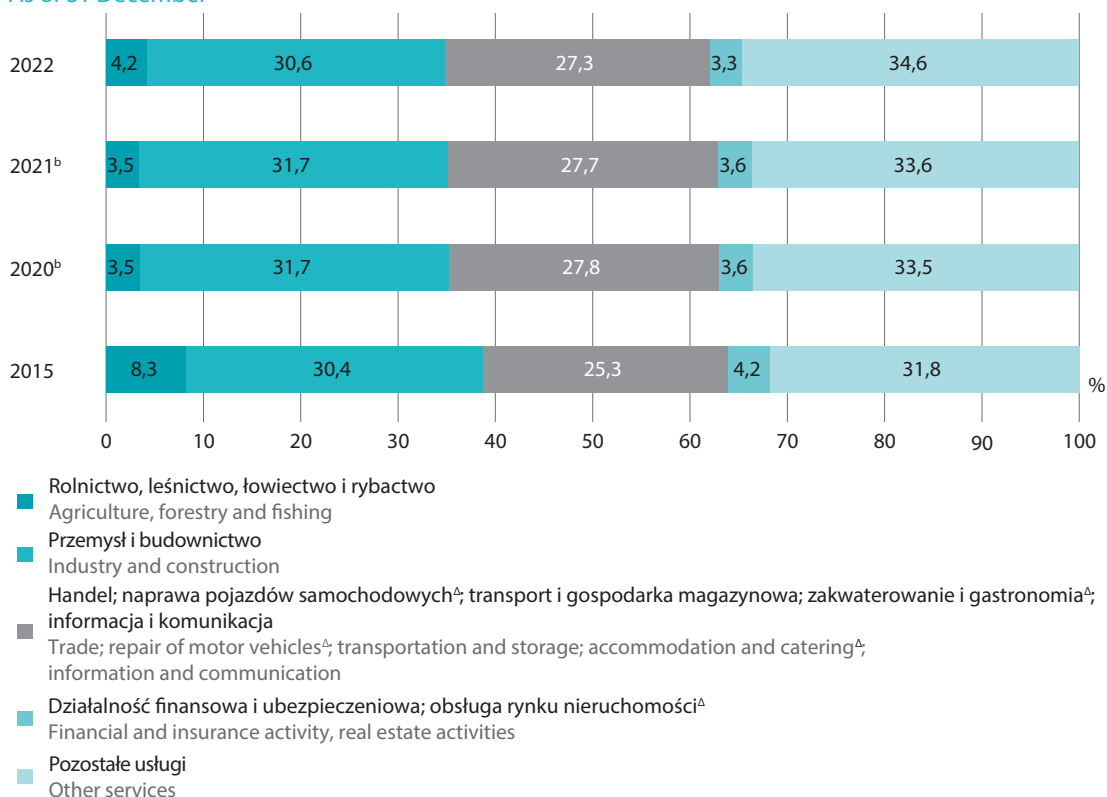
Istnieją różne poziomy agregacji rodzajowej (przedmiotowej) struktury gospodarki. W najbardziej zagregowanym **ujęciu trójsektorowym** można zauważyć, że w województwie dolnośląskim występuje struktura stosunkowo nowoczesna na tle kraju. Udział sektora rolnego wśród pracujących (4,2%) był najmniejszy obok województwa śląskiego (2,4%), za to stosunkowo duży był udział sektora przemysłowego (7. miejsce w kraju), na który składają się przemysł (4 sekcje PKD) i budownictwo.

Bardziej szczegółowych informacji dostarczają dane o strukturze rodzajowej na niższych szczeblach agregacji – **grup sekcji i sekcji PKD**. Zarówno w kraju, jak i na Dolnym Śląsku stale postępuje proces serwicyzacji gospodarki. Od pół wieku w Europie udział pracujących w sektorze usług zwiększa się nie tylko kosztem sektora rolnego, ale też przemysłowego. W 2022 r. na każdych 3 pracujących w gospodarce niemal 2 osoby pracowały w usługach zarówno na Dolnym Śląsku (65,2%), jak i w Polsce (63,3%). Województwo dolnośląskie zajmowało, pod względem udziału sektora usług wśród pracujących 4. miejsce w kraju za: mazowieckim (73,0%), zachodniopomorskim (66,6%) oraz pomorskim (66,3%). Najmniejszy udział miało województwo podkarpackie (56,5%).

Wykres 12. Struktura pracujących w gospodarce narodowej^a według grup sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Structure of employed persons in the national economy^a by NACE section groups
As of 31 December

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju prowadzonej działalności, z pracującymi w indywidualnych gospodarstwach rolnych (dane szacunkowe).

b Z uwzględnieniem wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

a By factual workplace and kind of conducted activity, including persons working in individual farms (estimated data).

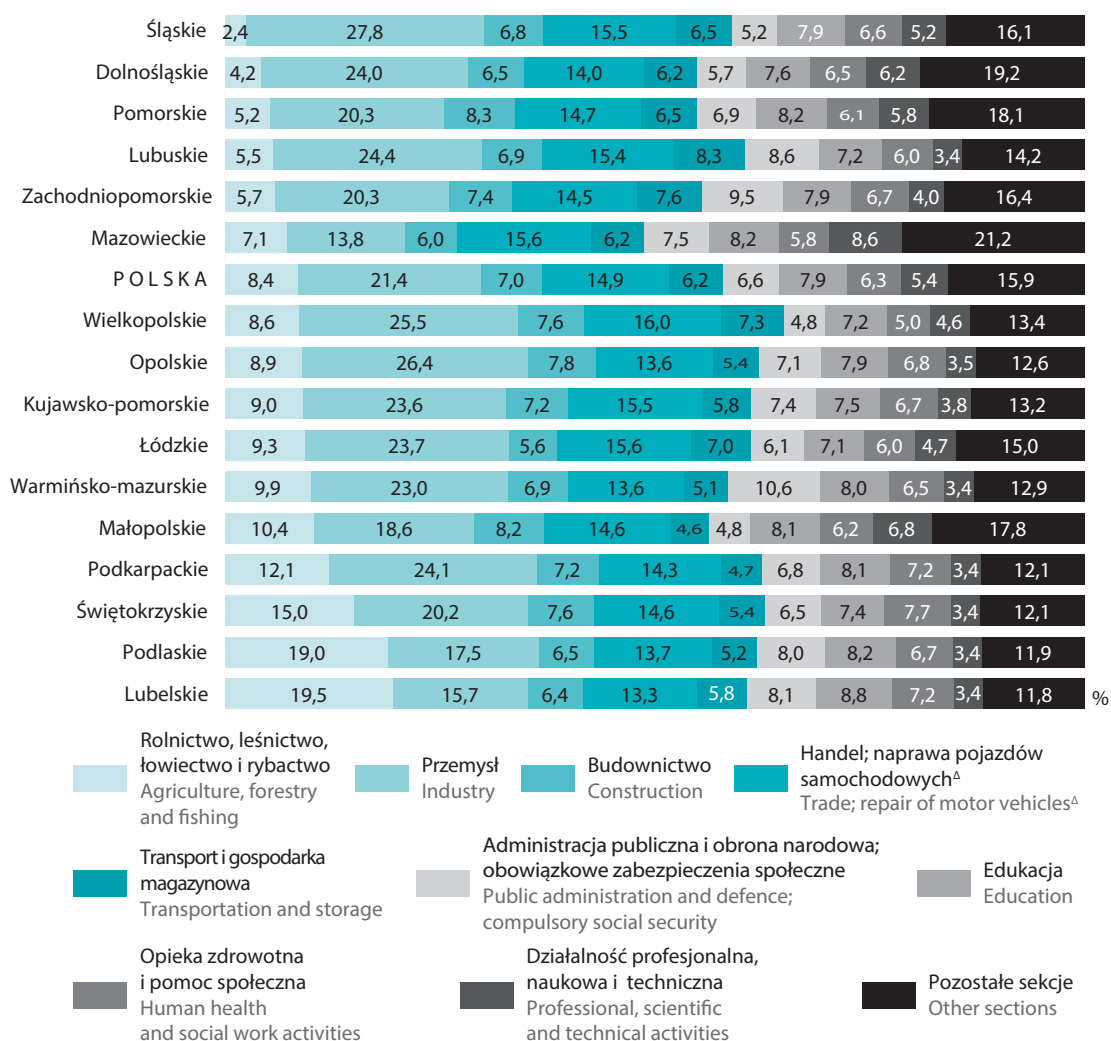
b Taking into account the results of the Agricultural Census 2020.

Usługi są na tyle dużym sektorem gospodarki, że w ich obrębie występują w ostatnich latach przeciwstawne tendencje. Usługi można podzielić na 3 **grupy sekcji PKD**. Grupa sekcji o dużej wartości dodanej i stosunkowo wysokich wynagrodzeniach obejmuje działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości. Jej udział w strukturze pracujących był niewielki (3,3%) i wykazywał tendencję

spadkową nie tylko w ujęciu względnym (co cechuje dynamikę wzrostu zatrudnienia niższą od średniej w całej gospodarce), ale także w formie bezwzględnego spadku zatrudnienia w ostatnich latach (w 2022 r. o 4,8% w stosunku do 2021 r.). Minimalny wzrost (o 0,5% w 2022 r.) wykazywało zatrudnienie w grupie sekcji obejmującej handel i naprawę pojazdów samochodowych^a, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię^a oraz informację i komunikację. Ta ostatnia sekcja PKD miała najbardziej dynamiczny charakter (wzrost zatrudnienia o 13,5% w 2022 r.), natomiast w sekcji zakwaterowanie i gastronomia odnotowano ustabilizowanie zatrudnienia (wzrost o 1,9%). W handlu i naprawach, stanowiącym 51,3% zatrudnionych w opisywanej grupie, zanotowano spadek zatrudnienia o 3,4%. W grupie „pozostałe usługi” zatrudnienie wzrosło o 5,4% w porównaniu do 2021 r. Należy zauważyć, że w tej obszernej grupie mieszczą się m.in. 3 sekcje dostarczające usługi o dominującym charakterze niekomercyjnym: edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sektory publiczne o dużej stabilności zatrudnienia).

Wykres 13. Struktura pracujących^a w gospodarce narodowej według województw i wybranych sekcji
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 13. Structure of employed^a persons in the national economy by voivodships and selected sections
As of 31 December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w indywidualnych gospodarstwach rolnych (dane szacunkowe); bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego; uszeregowanie według udziału rolnictwa.

^a By factual workplace and kind of conducted activity, including persons working in individual farms (estimated data); without working persons in budgetary units operating in national defence and public safety; ranking by share of agriculture.

Porównania z innymi regionami dokonywane na poziomie **sekcji PKD** wykazują, że Dolny Śląsk miał 2. najniższy wskaźnik strukturalny dla rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, 7. najwyższy wskaźnik dla przemysłu (suma 4 sekcji; 2018: 4. miejsce), a w kilku innych sekcjach województwo również mieściło się na pozycjach 7-10. w kraju. Najmniejsze udziały zatrudnienia (poza rolnictwem) dawały Dolnemu Śląskowi dopiero 12-13. miejsce w kraju dla sekcji: budownictwo; administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych.

Udział sekcji transport i gospodarka magazynowa był niemal na poziomie z 2021 r. (6,2% wobec 6,3% rok wcześniej, 8. wartość w Polsce). Wyższe wskaźniki miały regiony z wielkimi aglomeracjami oraz leżące na zachodzie kraju, z dużymi firmami transportowymi (w tym zajmującymi się spedycją międzynarodową lądową i morską) i dynamicznie powstającymi przy szlakach komunikacyjnych obiektami magazynowymi. Znaczenie zatrudnieniowe tej sekcji było prawie dwukrotnie większe w województwie lubuskim (8,3%) niż małopolskim (4,6%).

Jedną ze specjalizacji ekonomicznych województwa jest sekcja działalność profesjonalna naukowa i techniczna (mająca wysoką wartość dodaną na 1 pracującego) z udziałem w zatrudnieniu 6,2%. Dolnośląskie ustępowało tylko województwom mazowieckiemu (8,6%) oraz małopolskiemu (6,8%). Również we wspomnianej wyżej sekcji informacja i komunikacja, województwo dolnośląskie notowało 3. najwyższy udział w kraju (4,7%), także po województwach mazowieckim i małopolskim (odpowiednio 5,7% i 5,2%).

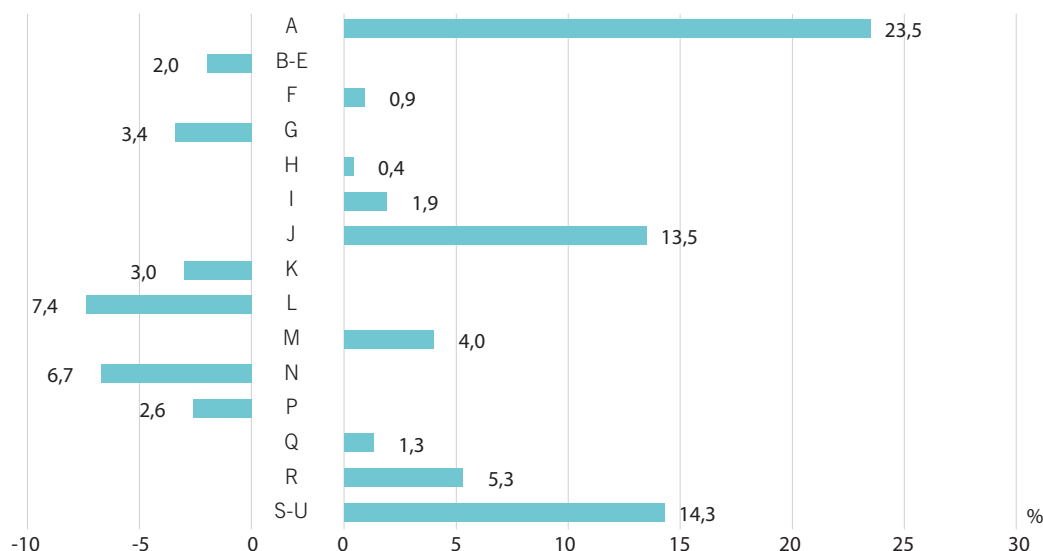
W sekcji I – **zakwaterowanie i gastronomia**^a mocno dotkniętej skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19, w 2022 r. nastąpiło ustabilizowanie, ze wzrostem liczby zatrudnionych zarówno w województwie dolnośląskim (o 1,9%), jak i w skali kraju (o 4,3%). Dalej jednak poziom zatrudnienia był niższy niż w 2019 r. (o 1,9%), podczas gdy dla Polski przekroczył wartość z danego roku o 2,6%.

Wykres 14. Dynamika liczby pracujących^a w % według sekcji PKD^{b,c} w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Dynamics of the number of employees^a in % by NACE^{b,c} sections in 2022

As of 31 December

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju prowadzonej działalności poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, bez jednostek do 9 pracujących.

b W stosunku do roku poprzedniego.

c Wykres nie uwzględnia sekcji O, w której przez zmiany sposobu naliczania dane z 2022 r. są nieporównywalne z danymi z lat poprzednich.

a By factual workplace and kind of conducted activity, excluding working persons in individual farms and in enterprises employing up to 9 people.

b Compared to the previous year.

c The chart does not take into account section O, where, due to changes in the method of calculation, the 2022 data are not comparable with those of previous years.

Największy względny spadek liczby zatrudnionych wystąpił w sekcji L – **obsługa rynku nieruchomości^A** (o 7,4%) oraz sekcji N – **administrowanie i działalność wspierająca^A** (o 6,7%). Nominalnie największej pracowników ubyło w przemyśle (5,8 tys. osób) oraz w sekcjach G – **handel naprawa pojazdów samochodowych^A** (5,7 tys.) oraz ww. sekcji N – **administrowanie i działalność wspierająca^A** (4,2 tys.). Przedstawione dane dotyczą **zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**, bez mikroprzedsiębiorstw oraz rolnictwa indywidualnego. Ogólna liczba zatrudnionych na Dolnym Śląsku w 2022 r. wzrosła, co ma odzwierciedlenie w 10 pozycjach PKD (4 sekcje przemysłowe potraktowano tu łącznie), a w 6 pozycjach nastąpił spadek zatrudnienia.

Największy wzrost liczby zatrudnionych wystąpił w sekcjach: A – **rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo** (o 23,5%), S – **pozostała działalność usługowa** (o 14,3%) oraz J – **informacja i komunikacja** (o 13,5%). W wymienionych wyżej sekcjach J i S pracowało więcej odpowiednio o 6,5 tys. i 3,6 tys. osób.

Wzrost znaczenia **sektora usług** (serwicyzacja gospodarki), będący długookresową tendencją globalną, został zahamowany w 2. połowie ubiegłej dekady przez wzrost udziału **sektora przemysłowego** w gospodarce. W ramach sektora przemysł rozwijał się jednak wolniej niż budownictwo. Przyczynami były duży popyt w budownictwie mieszkaniowym, rozwój sieci transportowych (dofinansowany ze środków UE) oraz delegowanie pracowników w ramach rynku unijnego. W latach 2020-2022 sytuacja się odwróciła – wzrosło zatrudnienie w sektorze usług, a zmalało w sektorze przemysłowym. Zmiana tendencji nastąpiła także wewnątrz przemysłu, na który składają się 4 sekcje PKD. Fluktuacje zatrudnienia dotyczyły wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^A – po dużych redukcjach w latach 2016-2017 nastąpił duży wzrost w kolejnych 2 latach, duży spadek w latach 2020-2021 (o 8,4%) oraz wzrost w 2022 r. o 7,0%. Spadło natomiast zatrudnienie w dolnośląskiej specjalności – górnictwie i wydobywaniu (o 12,3%). Mniejsze zatrudnienie odnotowano także w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami.

3.2. Typologia dolnośląskich powiatów według struktury pracujących

3.2. Typology of Dolnośląskie powiats by structure of employed persons

Najwięcej miejsc pracy występuje na obszarach zurbanizowanych i uprzemysłowionych. Ich koncentracja przestrzenna jest wysoka, o czym świadczy fakt, iż we Wrocławiu zamieszkiwanym w 2022 r. przez 23,3% ludności województwa liczba pracujących stanowiła 34,1% pracujących w regionie. Dane dotyczą kategorii pracujących według faktycznego miejsca pracy i wszystkich sekcji PKD. W czterech powiatach – we Wrocławiu, wrocławskim, świdnickim i Legnicy – skoncentrowana była połowa (50,2%) pracujących w województwie, co oznacza, że w pozostałych 26 powiatach regionu pracowało łącznie 49,8% osób. Jednocześnie te cztery powiaty zamieszkiwało tylko 38,1% ludności województwa. Prowadzi to do wniosków:

- mieszkańcy wymienionych czterech powiatów znacznie łatwiej znajdowali pracę, a ich aktywność zawodowa była wyższa niż średnio w województwie;
- te powiaty były celem codziennych dojazdów do pracy w dużej skali z terenu innych powiatów.

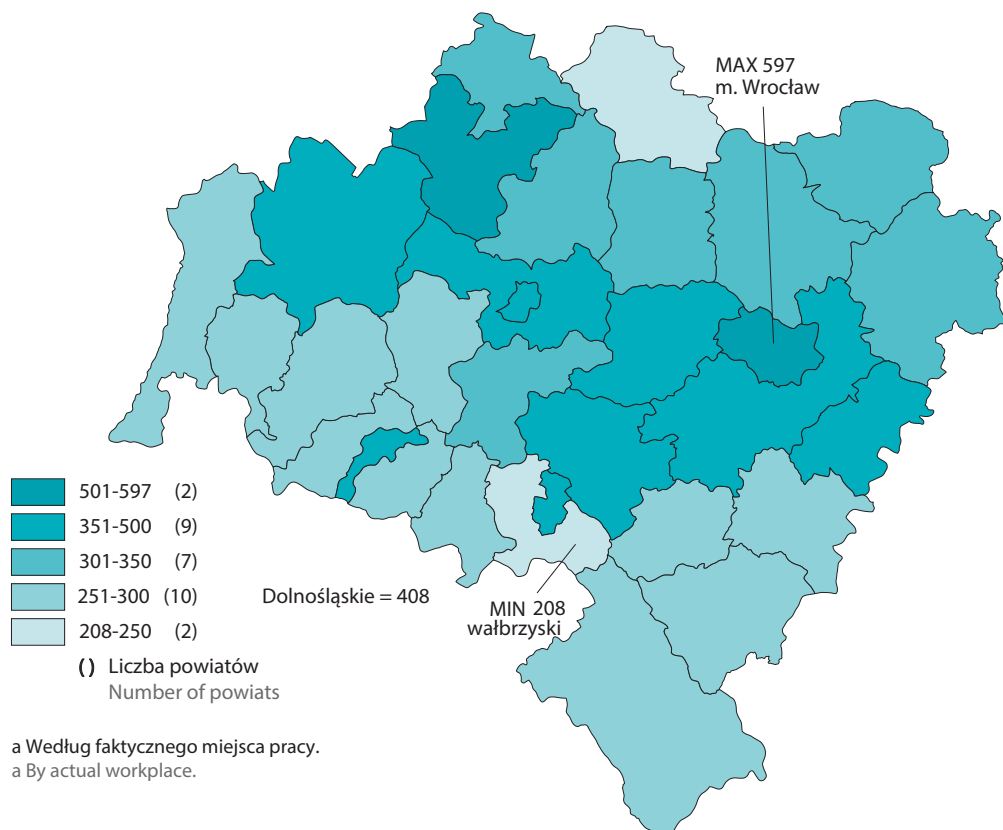
Stanowi to wyjaśnienie bardzo dużej terytorialnej rozpiętości wskaźnika liczby pracujących na 1000 mieszkańców, gdyż dotyczy on jedynie efektywnie wykorzystanych miejsc pracy w danych powiatach, a nie liczby pracujących mieszkańców tych powiatów.

Mapa 4. Pracujący w gospodarce narodowej^a na 1000 mieszkańców według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia

Map 4. Employed persons in the national economy^a per 1000 inhabitants by powiats

As of 31 December

Wskaźnik ten kształtował się od 208 osób w powiecie wałbrzyskim i 248 osób w powiecie górowskim do 570 w powiecie polkowickim i 597 we Wrocławiu. Wrocław przyciąga inwestorów tworzących wiele nowych miejsc pracy. Aglomeracje rozlewają się przestrzennie i inwestycje lokowane są także bezpośrednio poza granicami administracyjnymi miast, lecz nie wszystkich. Należy pamiętać, że mieszkańcy powiatu wałbrzyskiego pracują głównie w Wałbrzychu, a mieszkańcy powiatu górowskiego dojeżdżają do pracy do firm z terenu powiatu polkowickiego. Tym samym zróżnicowanie wskaźników zatrudnienia osób zamieszkujących poszczególne powiaty jest zdecydowanie mniejsze niż ukazują te dane liczone według miejsca świadczenia pracy.

W 2022 r. na 1000 mieszkańców województwa pracowało średnio 408 osób (w 2021 r. 392 osoby). Tej wartości wskaźnika nie osiągały 24 powiaty, a tylko 6 powiatów ją przekraczało – były to kolejno: Wrocław, powiaty: polkowicki, wrocławski, oławski, Legnica i Jelenia Góra. Skład tej grupy nie ulegał zmianom w ostatnich latach.

Województwo dolnośląskie należy do najbardziej uprzemysłowionych województw w kraju. Na 1160,3 tys. pracujących w województwie w 2022 r. na **sektor przemysłowy** (przemysł i budownictwo) przypadało 354,8 tys. osób, czyli 30,6% (z uwzględnieniem mikroprzedsiębiorstw). Największe udziały pracujących w sektorze przemysłowym według miejsca zamieszkania miały powiaty: polkowicki – 46,5%, oławski – 45,2% oraz świdnicki – 42,9%. Wskaźnik wojewódzki został przekroczony w 14 powiatach, a najniższe wartości odnotowano we Wrocławiu i w powiecie wrocławskim (odpowiednio 19,1% i 25,6%).

Wrocław pełni w województwie specyficzne funkcje i dlatego udział **sektora usług** wyniósł aż 80,4% ogółu pracujących. Wysokie odsetki miał także powiat wrocławski – 69,9%, Jelenia Góra – 69,3%, Wał-

brzych – 66,7% oraz powiat karkonoski – 65,5%. Tylko te 5 powiatów przewyższało średnią wojewódzką (65,2%). Najmniejszy udział pracujących w sektorze usług dotyczył powiatu polkowickiego – 49,3%, górowskiego – 50,8% i oławskiego – 50,9%.

Udział pracujących w **rolnictwie** wyższy niż 10% odnotowano tylko w 5 powiatach: górowskim – 15,6%, milickim – 11,5%, ząbkowickim – 10,7% oraz lwóweckim i strzelińskim – po 10,6%. Średni udział w województwie wyniósł 4,2%.

Pełne dane o pracujących zarówno w sektorze rolnym (w gospodarstwach indywidualnych, a także w przedsiębiorstwach produkcji rolnej, leśnej i rybackiej i w jednostkach obsługi rolnictwa), jak i pracujących poza rolnictwem (w tym w mikroprzedsiębiorstwach) umożliwiają analizę gospodarki w **układzie trójsektorowym**. W badaniach S. Kuzneta taka analiza pozwalała określić stadium rozwoju gospodarki, przechodzącej od gospodarki rolniczej, przez przemysłową do usługowej. W krajach rozwiniętych udział sektora rolniczego w zatrudnieniu wynosi 1-2%, przemysłowego 20-25%, a 3/4 osób pracuje w usługach i wskaźnik ten wzrasta kosztem automatyzującego się przemysłu.

Pod tym kątem można interpretować struktury pracujących także w powiatach, jednak z pewnym zastrzeżeniem. Większość regionów (w tym Dolny Śląsk) ma charakter strefowo-węzłowy i tym samym naturalne jest występowanie w węzłach (dużych miastach) struktur ekonomicznych odmiennych niż na obszarach wiejskich i mało zurbanizowanych, które są komplementarne wobec węzłów. O **przewagach względnych** mówimy, gdy dany powiat cechuje wyższy niż średni poziom wskaźnika. Nie ma jednak jednoznaczności, czy zawsze powinna to być ważona średnia wojewódzka, czy też istnieją uzasadnienia, aby odnosić się do średniej krajowej. Z drugiej strony, rozkłady liczebności powiatów powyżej i poniżej średniej ważonej są tak nierówne, że można zastosować średnią pozycyjną czyli medianę, dzielącą grupę powiatów na 2 równe liczebnie części.

Tablica 6.
Table 6.

Powiaty o skrajnych wskaźnikach^a trójsektorowej struktury pracujących na tle wartości średnich
Powiaty with extreme indicators^a of the three-sectors employment structure on the background of average values

Wyszczególnienie Specification	Rolnictwo Agriculture	Przemysł Industry	Usługi Services
	w % in %		
Polska Poland	8,4	28,3	63,3
Dolnośląskie	4,2	30,6	65,2
Dolnośląskie – mediana ^b median ^b	6,1	34,8	56,6
Wrocław	0,6	19,1	80,4
Powiat górowski	2,8	46,5	49,3
Powiat polkowicki	15,6	33,7	49,8

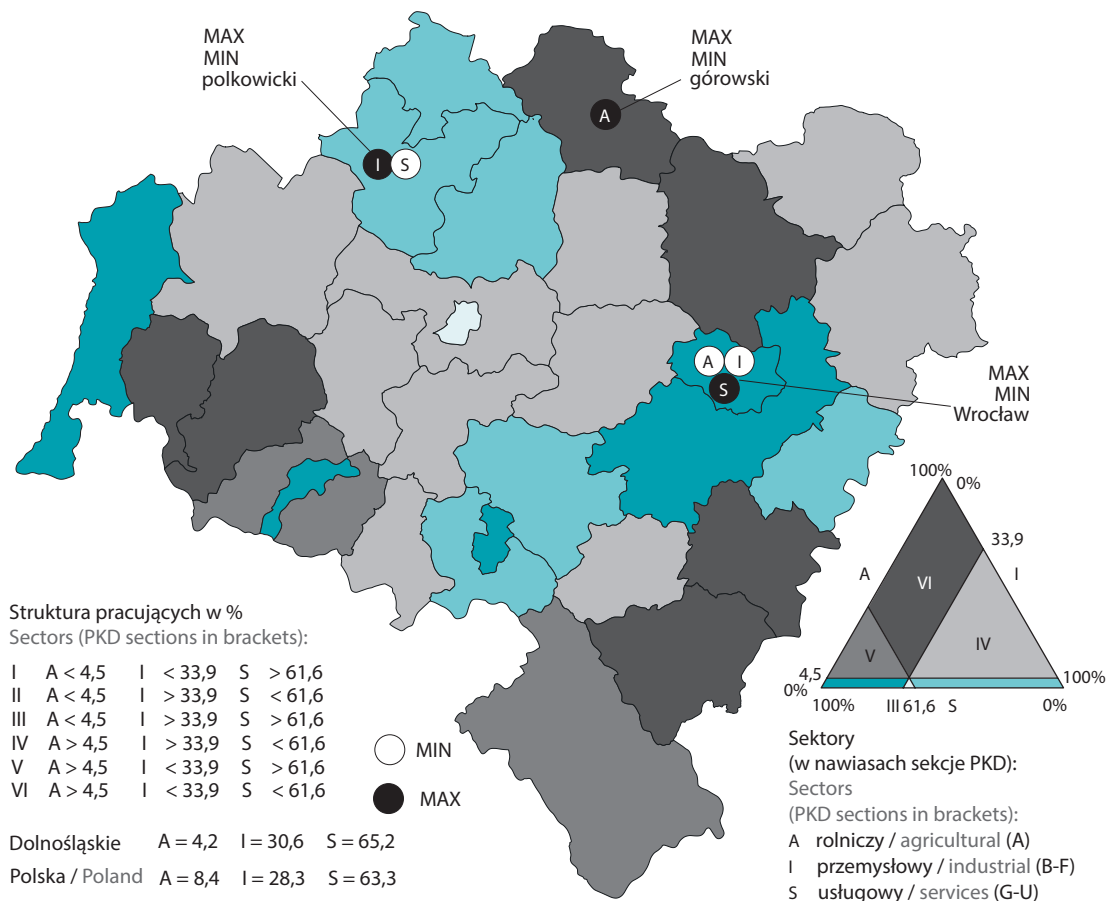
a Druk pogrubiony wskaźnika. b Dotyczy każdego wskaźnika strukturalnego z osobna; udziały nie sumują się do 100%.
a Bold indicators. b Applies to each structural indicator separately; shares do not total 100%.

Dla dokonania **typologii powiatów** zastosowano odniesienie do średniej ważonej i wykorzystano trójkąt Osanna, pozwalający na graficzne przedstawienie trzech wskaźników strukturalnych, dopełniających się do 100% (dla mediany byłoby to kłopotliwe). Trójkąt Osanna może być wykorzystywany jako wykres ilustrujący sytuację poszczególnych jednostek terytorialnych, albo jako graficzna legenda do mapy powiatów. Umożliwia on wyodrębnienie 6 typów powiatów:

- Typ I – specjalizacja usługowa,
- Typ II – specjalizacja przemysłowa,
- Typ III – specjalizacja usługowo-przemysłowa,
- Typ IV – specjalizacja przemysłowo-rolnicza,
- Typ V – specjalizacja usługowo-rolnicza,
- Typ VI – specjalizacja rolnicza.

Mapa 5. Typologia powiatów na podstawie trójsektorowej struktury pracujących według trójkąta Osanna

Map 5. Typology of powiats based on the three-sectors employment structure according to the Osann triangle

Typ I reprezentują Wrocław, Wałbrzych, Jelenia Góra oraz powiaty zgorzelecki i wrocławski, a typ III Leńnica. Typ II dotyczy w dużej mierze strefy przemysłowej zdominowanej przez sekcję B – górnictwo i wydobywanie. Są to 3 powiaty stanowiące obszar działania KGHM Polska Miedź SA oraz firm powiązanych. Typ II uzupełniają kolejne 3 powiaty z rozwiniętym przetwórstwem przemysłowym – oławski, świdnicki i wałbrzyski. Jedynymi reprezentantami typu V (z dobrze rozwiniętą funkcją usługową) są powiaty atrakcyjne turystycznie – karkonoski i kłodzki. Te 4 grupy obejmują łącznie 14 powiatów. W pozostałych 16 powiatach sektor usługowy jest słabiej rozwinięty, w odróżnieniu od silnej funkcji rolniczej. Typ IV obejmuje 10 powiatów, głównie leżących w centrum regionu, a typ VI – 6 powiatów z północy i południa województwa.

Należy podkreślić, że wyodrębnienie specjalizacji rolniczej bazuje na przewagach względnych, gdyż w ujęciu bezwzględnej dominacja miejsc pracy w rolnictwie nie dotyczy żadnego powiatu, natomiast sektor usługowy jest głównym pracodawcą we wszystkich powiatach. Mowa tu o miejscu zamieszkania pracowników, gdyż w oparciu o dane o dojazdach do pracy w innych powiatach powstałby różniący się obraz specjalizacji zatrudnieniowej według faktycznego miejsca pracy.

Trójkąt Osanna nie pozwala na ukazanie bardziej złożonych typów specjalizacji z wyodrębnieniem więcej niż trzech elementów podziału zbiorowości. Bardzo pojemnym i różnorodnym wewnątrznie sektorem są usługi i dlatego jest zasadne stworzenie dodatkowej typologii powiatów na podstawie **struktury pracujących w sektorze usług.**

Władze publiczne są zobligowane do dostarczania określonych usług obywatelom niezależnie od ich zamieszkiwania na terenach lepiej lub mniej rozwiniętych. Standardy nie są jednakowe, lecz w dużym stopniu zbliżone. Są to działania mieszczące się w sekcjach PKD:

- O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne;
- P – Edukacja;
- Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

Sekcja O ma charakter całkowicie niekomercyjny, natomiast działalność sekcji P i Q jest realizowana przede wszystkim przez jednostki publiczne, a usługi są świadczone głównie bezpłatnie. Są to więc sekcje nierynkowe albo precyzyjniej – o przeważającym charakterze nierynkowym (grupa N). Przewaga miejsc pracy w sektorze publicznym dotyczy zwłaszcza gmin i powiatów słabo rozwiniętych, gdzie występuje niedobór zapewniających miejsca pracy pracodawców komercyjnych. Pozostałe usługi można podzielić na dwie grupy:

- **nowoczesne** (grupa W), zwykle dynamicznie się rozwijające, wytwarzające dużą wartość dodaną, o wysokich wynagrodzeniach – obejmujące sekcje PKD:
  - J – Informacja i komunikacja;
  - K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
  - L – Obsługa rynku nieruchomości^Δ;
  - M – Działalność naukowa, profesjonalna i techniczna.
- **tradycyjne** (grupa T), o dużej pracochłonności i niskich wynagrodzeniach, z sekcjami:
  - G – Handel, naprawa pojazdów samochodowych^Δ;
  - H – Transport i gospodarka magazynowa;
  - I – Zakwaterowanie i gastronomia^Δ;
  - N – Administrowanie i działalność wspierająca^Δ;
  - R – Działalność związana z rozrywką, kulturą i rekreacją;
  - S – Pozostała działalność usługowa³.

Tablica 7.
Table 7.

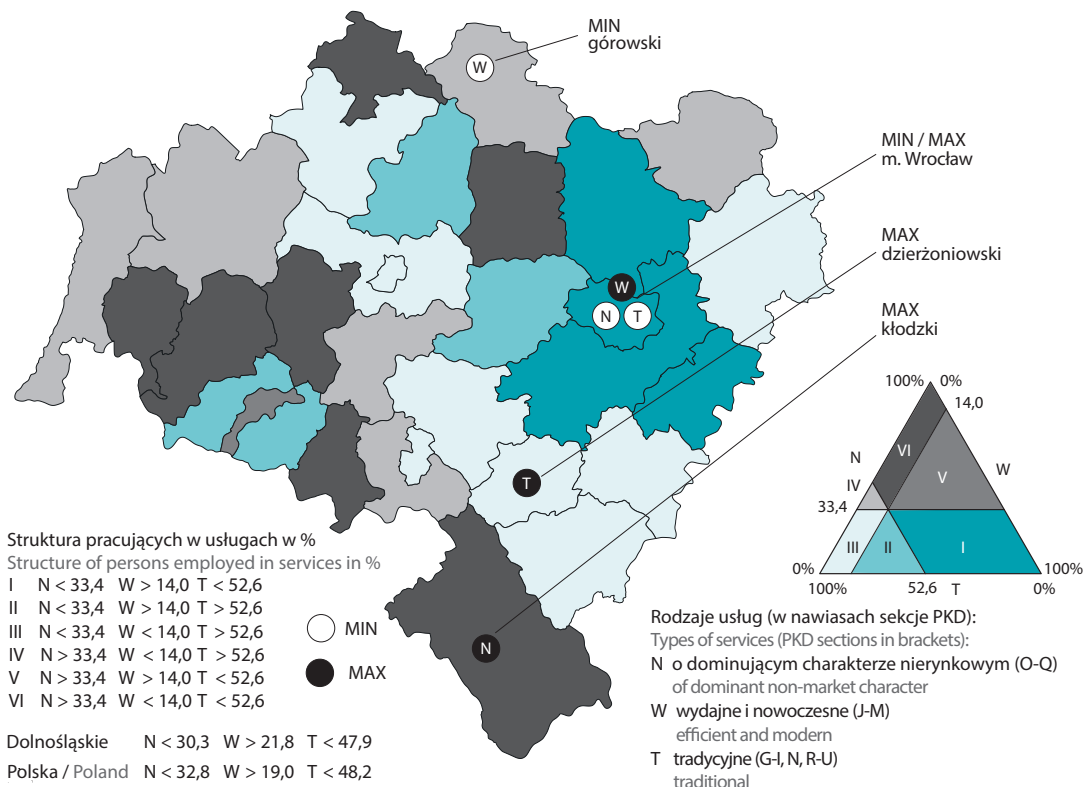
Powiaty o skrajnych wskaźnikach^a struktury pracujących w usługach na tle wartości średnich
Powiaty with extreme indicators^a of the employment structure in services as compared to average values

Wyszczególnienie Specification	Nierynkowe Non-market	Nowoczesne Modern	Tradycyjne Traditional
	w % in %		
Polska Poland	32,8	19,0	48,2
Dolnośląskie	30,3	21,8	47,9
Dolnośląskie – mediana ^b median ^b	33,2	12,5	53,9
Wrocław	26,0	34,8	39,2
Powiat wrocławski	29,4	12,5	58,1
Powiat górowski	35,9	9,4	54,8
Powiat średzki	39,9	11,0	49,1

a Druk pogrubiony wskaźnika. b Dotyczy każdego wskaźnika strukturalnego z osobna; udziały nie sumują się do 100%.
a Bold indicators. b Applies to each structural indicator separately; shares do not total 100%.

³ Wykaz uzupełniają sekcje T i S, w których na Dolnym Śląsku nie pracuje ani jedna osoba w głównym miejscu pracy.

Mapa 6. Typologia powiatów na podstawie struktury pracujących w usługach według trójkąta Osanna
Map 6. Typology of powiats based on the employment structure in services according to the Osann triangle

Typ I oznaczający względną dominację miejsc pracy w usługach wydajnych i nowoczesnych przypisano Wrocławowi oraz powiatom oławskiemu, wrocławskiemu i trzebnickiemu. Typ II o większym udziale usług tradycyjnych odnotowano w powiatach: średzkim, lubińskim i karkonoskim. Typ III obejmuje w dużej mierze pas powiatów między Wrocławiem, a Wałbrzychem i Legnicą włącznie, gdzie małe znaczenie mają tu usługi nowoczesne.

Typy IV–VI charakteryzują się dużym znaczeniem zatrudnienia w jednostkach publicznych przy względnym niedoborze miejsc pracy w innych usługach. Niedobór ten jest największy w przypadku typu VI, obejmującego rolnicze powiaty północy i południa regionu.

3.3. Tendencje zatrudnieniowe i podstawowe przekroje pracujących

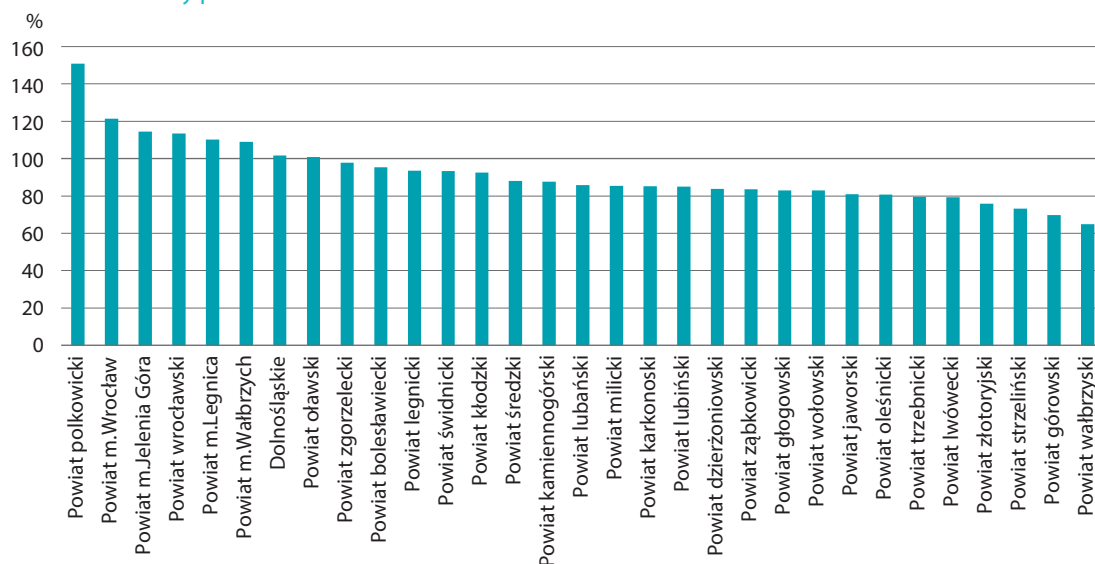
3.3. Employment tendencies and basic sections of employed persons

Faktyczne miejsce zatrudnienia a miejsce zamieszkania

Liczba osób faktycznie pracujących w województwie dolnośląskim była o 1,6% (19,1 tys. osób) wyższa niż liczba pracujących zamieszkujących województwo. Tylko w 6 z 30 powiatów liczba faktycznie pracujących była wyższa od średniej wojewódzkiej, z najwyższymi wartościami w powiecie polkowickim (więcej o 50,8%), Wrocławiu (21,4%) i Jeleniej Górze (14,4%). Powiat polkowicki notował 4. najwyższą wartość wskaźnika w Polsce po Katowicach (nadwyżka faktycznie pracujących o 79,1%), Krośnie i Gliwicach. Najniższe wartości w województwie notowano w powiatach: wałbrzyskim, górowskim i strzelińskim (mniej faktycznie pracujących od pracujących zamieszkujących powiat odpowiednio o 35,2%, 30,2% i 26,8%). Wynik powiatu wałbrzyskiego był 4. najniższym w kraju za powiatami: rybnickim (mniej o 45,5%), legionowskim i krośnieńskim.

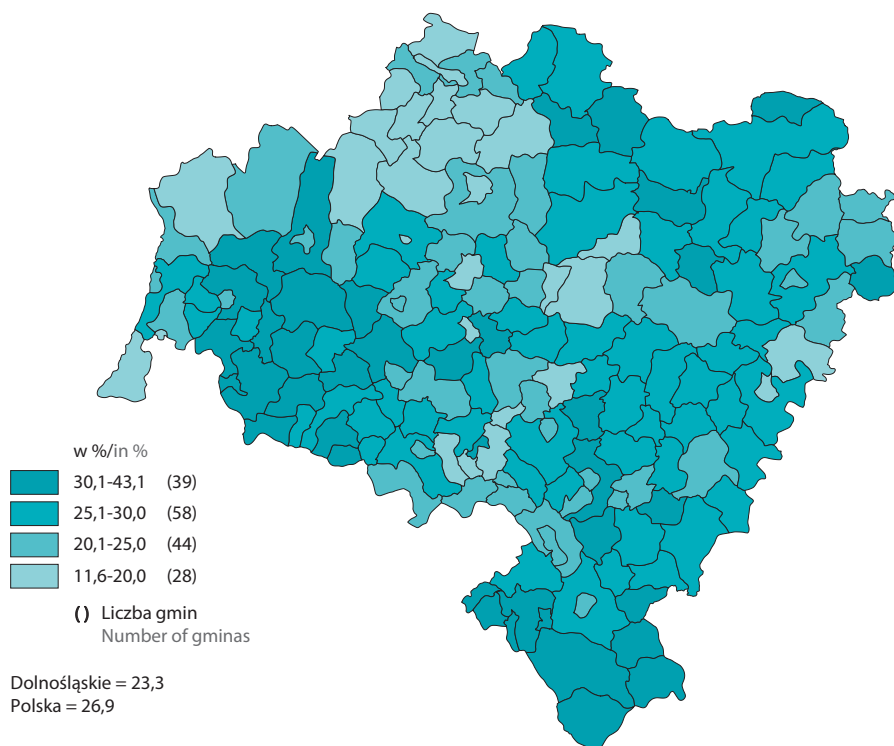
Wykres 15. Różnica liczby pracujących między faktycznym miejscem zatrudnienia a miejscem zamieszkania w % według powiatów

Chart 15. Difference in number of employed persons between actual place of employment and place of residence in % by powiats

Mapa 7. Pracujący w gospodarce narodowej w podmiotach o wielkości 5 i mniej pracujących według miejsca zamieszkania w w ogólnej liczbie pracujących według gmin

Map 7. Employed in the national economy in entities of size 5 and below by place of residence in the total number of employees by gminas

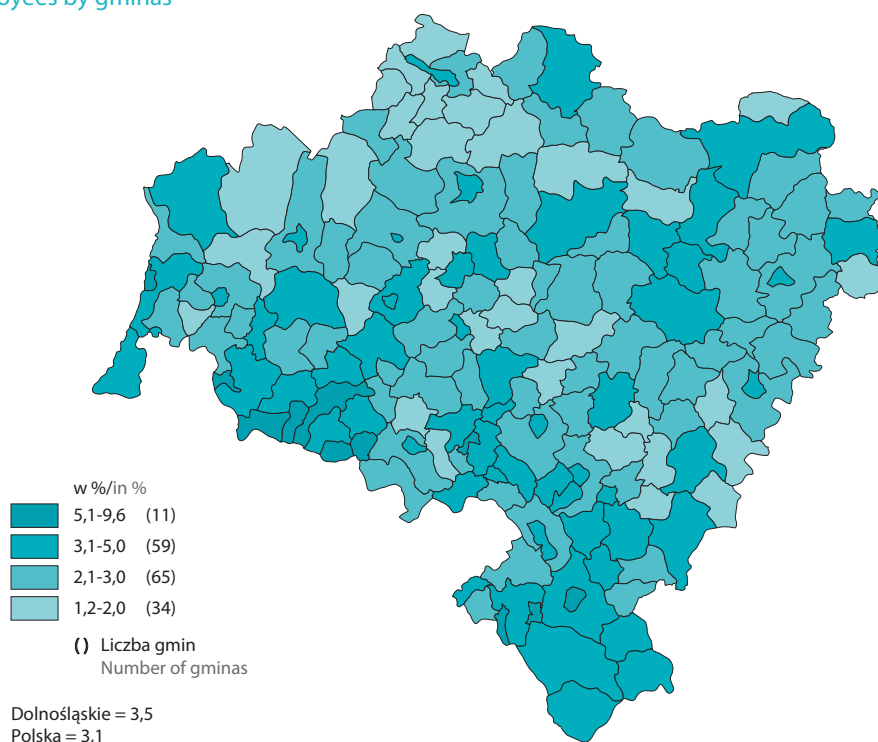

Najwięcej pracujących w gospodarce narodowej w podmiotach o wielkości 5 i mniej pracujących (według miejsca zamieszkania) było w gminach w południowym i północnym pasie województwa, często w gminach atrakcyjnych turystycznie bądź uzdrowiskowych – w Karpaczu (43,5% ogółem zatrudnionych), Mirsku (36,5%), Świeradowie-Zdroju (36,2%), Szklarskiej Porębie (35,5%), Stoszowicach (35,4%) oraz Dusznikach-Zdroju i Lewinie Kłodzkim (po 34,5%). Najmniejsze wartości udziału odnotowano w Polkowicach (11,6%, najniższa wartość wśród gmin w kraju), Przemkowie (13,7%), Bogatyni (13,9%), Chocianowie (14,4%) i Radwanicach (14,7%). Średnia wartość dla województwa dolnośląskiego wyniosła 23,3%, przy średniej w kraju 26,9%.

Osoby pracujące na własny rachunek, czy też zatrudnione w niewielkich, zazwyczaj rodzinnych mikroprzedsiębiorstwach, relatywnie często pracują w wieku powyżej 65 lat. Stąd rozkład przestrzenny pracujących w tym wieku dobrze pokrywa się z wyżej opisaną strukturą pracujących w najmniejszych firmach. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w gminach miejskich: Karpaczu (9,6% ogółem pracujących, 2. najwyższa wartość w Polsce), Szklarskiej Porębie (7,1%), Szczawnie-Zdroju (6,7%), Świeradowie-Zdroju (6,7%), Polanicy-Zdroju (5,9%), Piechowicach (5,7%) i Jeleniej Górze (5,6%). Najniższe wartości notowano w gminach wiejskich: Gaworzycach (1,2%), Kotli (1,4%) oraz Dziadowej Kłodzie i Grębolicach (1,5%). Średnia wartość dla województwa dolnośląskiego wyniosła 3,5%, przy średniej w kraju 3,1%.

Mapa 8. Pracujący w gospodarce narodowej w wieku 65 lat i więcej według miejsca zamieszkania w ogólnej liczbie pracujących według gmin

Map 8. Employed in the national economy aged 65 and over by place of residence in the total number of employees by gminas

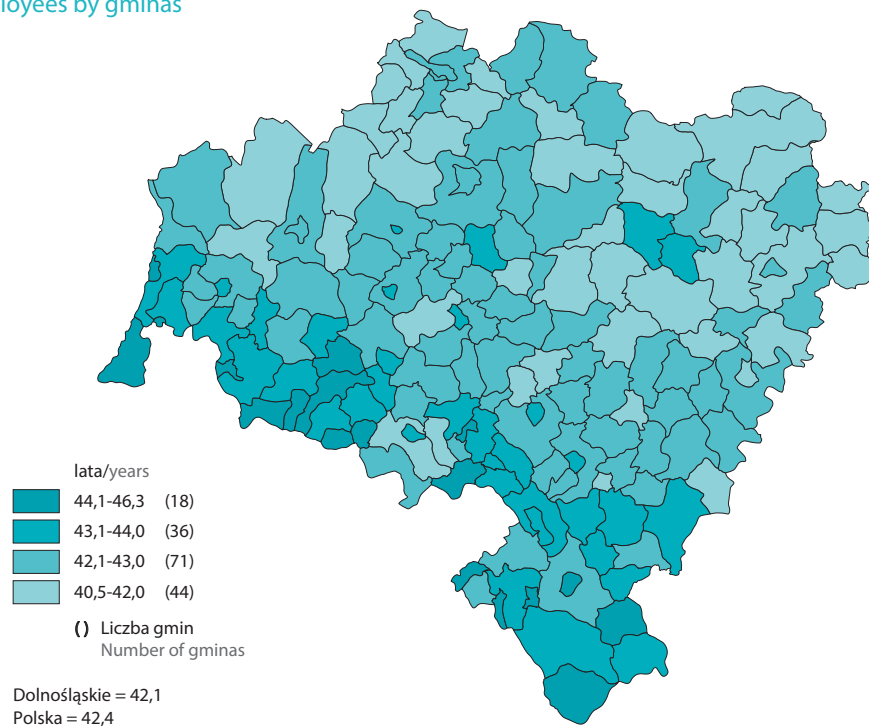

Podobnie średnio najstarsi pracujący mieszkali w Karpaczu (średni wiek 46,3 roku, 2. najwyższy wynik w kraju), Szczawnie-Zdroju (45,8), Zgorzelcu i Polanicy-Zdroju (po 45,3), Piechowicach (44,8), Szklarskiej Porębie, Bogatyni, Dusznikach-Zdroju i Łądku-Zdroju (po 44,6). Średnio najmłodszy pracownicy mieszkali we Wrocławiu i Międzyborzu (po 40,5 lat), Cieszkowie i Radwanicach (po 40,8), Pęcławiu (40,9) oraz Dziadowej Kłodzie (41,0). Średnia wartość dla województwa dolnośląskiego wyniosła 42,1 roku, przy średniej w kraju 42,4 roku.

Mapa 9. Pracujący w gospodarce narodowej według średniego wieku i miejsca zamieszkania w ogólnej liczbie pracujących według gmin

Map 9. Employed in the national economy by average age and place of residence in the total number of employees by gminas

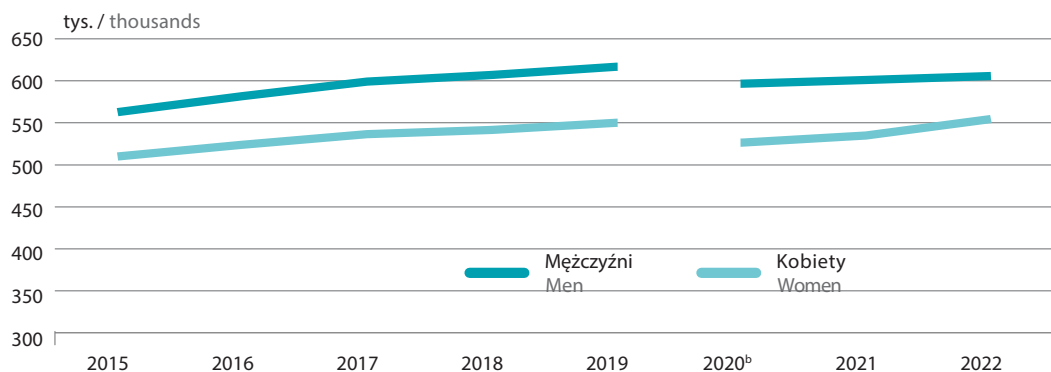
Przekrój według płci

W ujęciu obejmującym rolnictwo indywidualne i mikroprzedsiębiorstwa w województwie dolnośląskim pracowało 605,8 tys. mężczyzn (2021: 601,1 tys.) i 554,5 tys. kobiet (2021: 534,9 tys.). Wzrost w stosunku do roku poprzedniego wyniósł 0,8% wśród mężczyzn i 3,7% wśród kobiet.

Wykres 16. Pracujący w gospodarce narodowej^a według płci

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 16. Employed persons in the national economy^a by sex
As of 31 December

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju prowadzonej działalności; z pracującymi w indywidualnych gospodarstwach rolnych (dane szacunkowe), bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

b Zmiany metodologiczne.

a By factual workplace and kind of conducted activity, including persons working in individual farms (estimated data); without working persons in budgetary units operating in national defence and public safety.
b Methodological changes.

Większa stabilność miejsc pracy kobiet wynika ze specyfiki branż, w których są zatrudnione, m.in. w dziedzinach z dużym udziałem sektora publicznego. Natomiast branże, w których dominuje zatrudnienie mężczyzn podlegają większym wahaniom koniunkturalnym. Odbija się to na różnicy w liczbie pracujących przedstawicieli obu płci. W 2015 r. wynosiła ona na Dolnym Śląsku 52,8 tys., w 2020 r. 70,2 tys., a w 2022 r. 51,3 tys. osób.

Kategorie pracujących

Przedstawione dane o pracujących (1160,3 tys. osób w 2022 r.) obejmują wszystkie podstawowe formy pracy zarobkowej (poza umowami cywilnoprawnymi oraz szarą strefą). Inne przekroje danych istotnie się różnią. Przede wszystkim nie uwzględniają osób pracujących w rolnictwie w indywidualnych gospodarstwach rolnych, gdyż istniejące dane mają charakter szacunkowy. Uproszczone obowiązki sprawozdawcze mikroprzedsiębiorstw (o liczbie pracujących do 9 osób) powodują wyłączenie tej kategorii firm z wielu ujęć dotyczących pracujących. Tym samym kategorię pracujących lub zatrudnionych w województwie dolnośląskim określają następujące liczby (w nawiasach dane z 2021 r.):

- 819,5 tys. (806,0 tys.) – przeciętne zatrudnienie w roku, bez zatrudnionych za granicą,
- 695,5 tys. (682,6 tys.) – przeciętne zatrudnienie w roku, bez jednostek do 9 pracujących, bez zatrudnionych za granicą,
- 670,7 tys. (661,0 tys.) – pracownicy pełnozatrudnieni w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz w jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, bez rolnictwa indywidualnego, bez duchownych, bez pracujących w fundacjach, organizacjach, związkach, bez jednostek działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Mikroprzedsiębiorstwa

Oparte na próbie reprezentacyjnej badanie mikroprzedsiębiorstw wykazało, że 2344,6 tys. aktywnych w 2022 r. roku przedsiębiorstw o liczbie pracujących do 9 osób dawało 4472,7 tys. miejsc pracy w Polsce, z czego 330,9 tys. w województwie dolnośląskim. Zdecydowanie dominują w tej zbiorowości jednostki należące do osób fizycznych.

Tablica 8.
Table 8.

Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących do 9 osób Enterprises employing up to 9 persons

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Dolnoślą- skie	Polska Poland	Dolnoślą- skie
	w tys. in thousands		w odsetkach in percent	
Liczba jednostek ogółem Total number of entities	2344,6	183,4	100,0	100,0
w tym osoby fizyczne świadczące wyłącznie pracę na rzecz innej firmy including natural persons who only provide work for another company	115,8	16,6	4,9	9,0
Liczba pracujących ogółem Total number of employed persons	4472,7	330,9	100,0	100,0
w tym kobiety including women	1430,2	100,2	32,0	30,3
właściciele, współwłaściciele i pomagający bezpłatnie członkowie rodzin owners, co-owners and family members who help free of charge	2549,6	196,5	57,0	59,4
zatrudnieni na podstawie umowy o pracę employment on the basis of a contract	1923,1	134,4	43,0	40,6

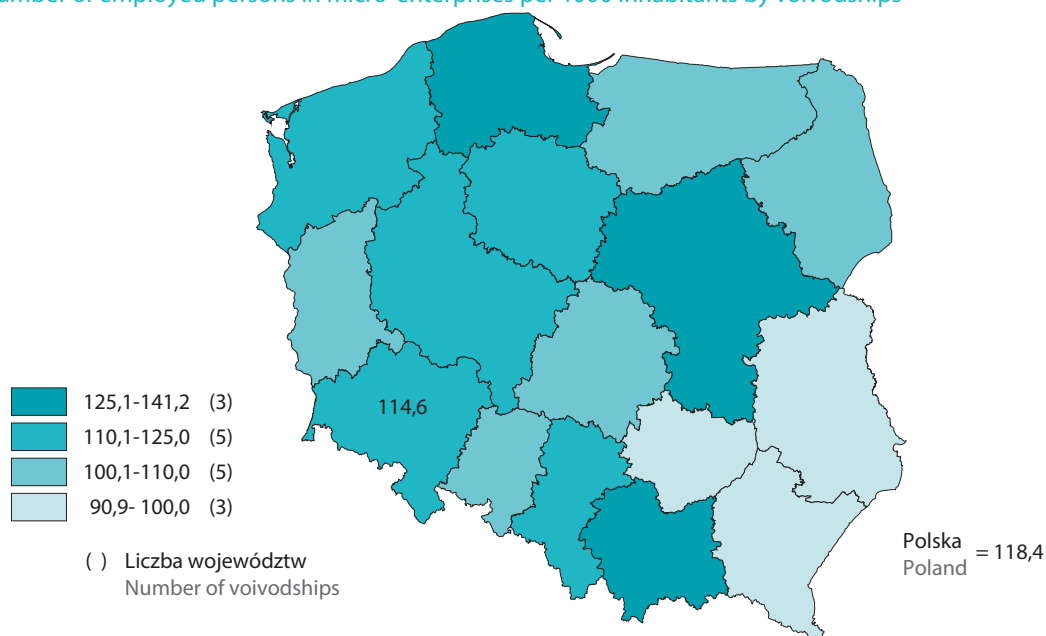
W strukturze przedmiotowej przewagę nad pozostałymi sekcjami PKD miał handel i naprawa pojazdów samochodowych^A, który obejmował 19,7% ogółu pracujących w dolnośląskich mikroprzedsiębiorstwach i 23,3% w Polsce. Na kolejnych miejscach znalazły się: budownictwo (15,7% w dolnośląskim i 15,1% w Polsce), działalność naukowa, profesjonalna i techniczna (13,7% i 12,1%), przemysł (10,2% i 10,7%), transport i gospodarka magazynowa (7,5% i 6,8%).

Działalność mikroprzedsiębiorstw jest ważna dla konsumentów. Do tego sektora zaliczamy m.in. 26,9 tys. działających na Dolnym Śląsku punktów sprzedaży detalicznej. Działalność handlowa podlega w ostatnich latach głębokim przeobrażeniu, a rozwój dużych sieci handlowych, zmiany czasu pracy placówek oraz handel elektroniczny przyczyniają się do zmniejszania znaczenia niewielkich sklepów. Rok wcześniej było ich w regionie 29,8 tys., a w 2016 r. – 31,2 tys.

Niektóre rodzaje mikroprzedsiębiorstw ulegają redukcji, ale inne szybko się rozwijają. Na rzecz potrzeb społeczności lokalnych pracowało 13,0 tys. podmiotów świadczących usługi zdrowotne (2021: 11,6 tys.), 5,9 tys. placówek gastronomicznych (2021: 5,2 tys.) i 2,4 tys. taksówek osobowych (2021: 2,0 tys.).

Taksówki są przykładem działalności niemal wyłącznie na własny rachunek, bez współwłaścicieli i osób zatrudnionych na umowę o pracę. Istnieje kategoria jednostek gospodarczych w 100% prowadzona jednoosobowo – są to osoby fizyczne świadczące pracę na rzecz innej firmy. Umowy podpisywane z jedną firmą są zwykle traktowane jako substytut zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w tej firmie, a ich udział w województwie dolnośląskim jest niemal dwukrotnie wyższy niż w kraju.

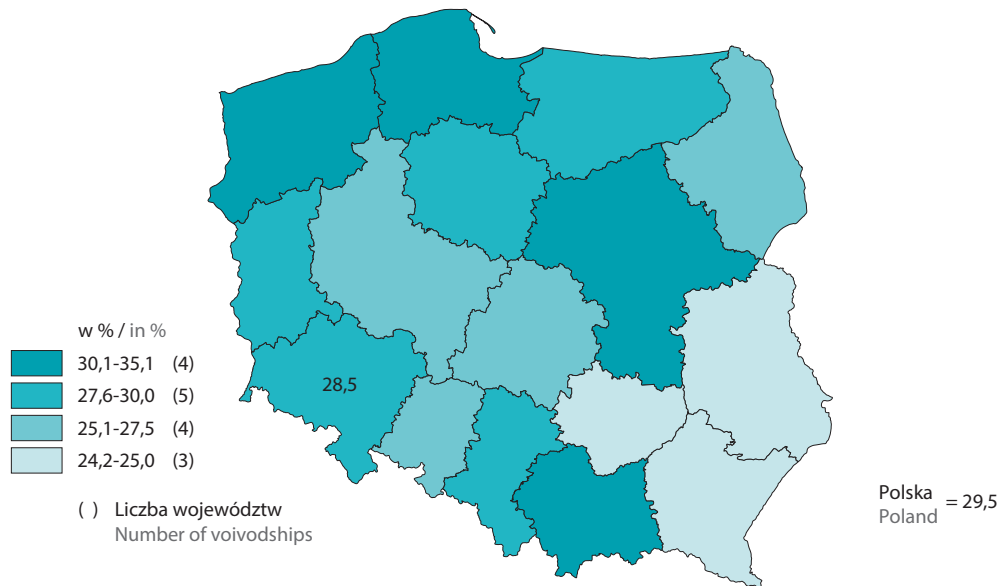
Mapa 10. Liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach na 1000 mieszkańców według województw
Map 10. Number of employed persons in micro-enterprises per 1000 inhabitants by voivodships

Mapa 11. Udział pracujących w mikroprzedsiębiorstwach w ogólnej liczbie pracujących według województw

Stan na 31 grudnia

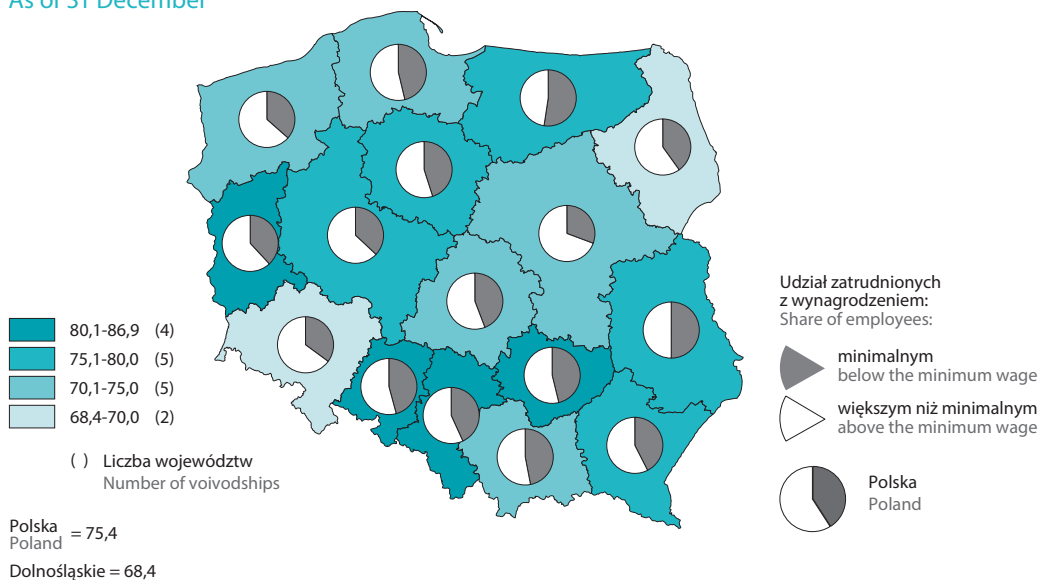
Map 11. Share of employed persons in micro-enterprises in the total number of people working by voivodships
As of 31 December

Mapa 12. Zatrudnieni na podstawie umowy o pracę przypadający na 100 właścicieli i pomagających członków rodzin według województw

Stan na 31 grudnia

Map 12. Employed persons on the basis of a contract per 100 owners and helping members of family by voivodships
As of 31 December

Wśród mikroprzedsiębiorstw w zdecydowanej mniejszości występowały przedsiębiorstwa wieloosobowe i dlatego średnia liczba pracujących w jednym mikroprzedsiębiorstwie nie przekracza 2 osób – w Polsce wynosiła 1,91, a na Dolnym Śląsku 1,80 osoby. Inaczej niż średnio w kraju, wzrosło znaczenie firm jednoosobowych, gdyż rok wcześniej wskaźniki wynosiły odpowiednio 1,89 i 1,83. Zróżnicowanie regionalne tego wskaźnika było niewielkie; najwyższy poziom miało województwo śląskie (2,06), a najmniejszy dolnośląskie. Nie oznacza to, że pracownicy najemni stanowią w Polsce niemal równo połowę pracujących w mikroprzedsiębiorstwach, gdyż występują jeszcze współwłaściciele oraz pomagający bezpłatnie członkowie rodzin (płacący składki na ubezpieczenia społeczne). Na 100 jednostek przypadało więc w Polsce 109 osób oficjalnie pracujących, lecz bez umowy o pracę oraz 82 pracowników najemnych. W województwie dolnośląskim wskaźniki te wynosiły odpowiednio 107 i 73 osoby. Jeśli liczbę zatrudnionych odniesiemy do 100 właścicieli, współwłaścicieli i pomagających członków rodzin, to wskaźniki te wyniosą 75 dla Polski i 68 dla województwa dolnośląskiego.

Duże znaczenie mikroprzedsiębiorstw dla rynku pracy najlepiej ilustruje liczba pracujących na 1000 mieszkańców, która w Polsce w 2022 r. wynosiła 118,4, a w województwie dolnośląskim 114,6. Występowała tu duża rozpiętość terytorialna – od 90,9 w województwie podkarpackim do 141,2 w mazowieckim. Przedsiębiorczość jest największa w dużych miastach, co widać w tym ostatnim województwie – wskaźnik dla regionu NUTS 2 mazowieckiego regionalnego wyniósł 81,7, a dla stołecznego warszawskiego 182,4.

W odniesieniu do 2015 r. liczba pracujących w mikroprzedsiębiorstwach wzrosła w województwie dolnośląskim o 9,3% (wobec 18,8% w Polsce). Wzrost liczby pracowników najemnych w mikroprzedsiębiorstwach w województwie także był mniejszy niż w kraju (2,4% wobec 17,3%). Porównanie zmian liczby pracujących i liczby zatrudnionych ukazuje pogłębienie się po 2015 r. dominacji podmiotów jednoosobowych.

Wielkość przedsiębiorstw

Mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracowników) skupiały 27,1% pracujących w gospodarce narodowej (w Polsce 31,7%), w tym 22,8% przypadało na jednostki zatrudniające 5 i mniej osób (w kraju 26,9%). W małych przedsiębiorstwach (o liczbie 10-49 pracujących) pracowało 18,7% osób (Polska 17,6%). Przedsiębiorstwa średnie (50-249 pracujących) skupiały 21,1% pracujących (Polska 18,9%), a przedsiębiorstwa duże (250 i więcej) 33,0% (w Polsce 31,9%), w tym 19,5% (18,6% w kraju) przypadało na firmy zatrudniające 1000 i więcej pracujących.

Inne przekroje

Pracodawcy poszukują pracowników wśród wielu grup osób. Pracujący **emeryci i renciści** stanowili w województwie dolnośląskim 5,5% w zbiorowości pracujących (63,9 tys. osób; w Polsce 5,0% – 765,6 tys.). Udział pracujących **niepełnosprawnych** był podobny w województwie i w kraju (odpowiednio 3,0% – 34,3 tys. osób oraz 3,2% – 478,8 tys.). **Cudzoziemcy** stanowili w województwie dolnośląskim 5,8% pracujących (67,3 tys.) co było 2. najwyższą wartością w kraju za województwem lubuskim (6,4%; średnio w kraju 3,5%). W 2021 r. wydano w Polsce 504,2 tys. zezwoleń na pracę, z czego na osoby pracujące w województwie dolnośląskim przypadło 44,6 tys. (8,8%). Mężczyznom przyznano 68,8% ogólnej liczby pozwoleń, a kobietom 31,2%. Większość osób, które otrzymały pozwolenia (62,5%) była w wieku 25-44 lat. Najwięcej osób zatrudnionych było w przetwórstwie przemysłowym (35,7%) i w administrowaniu i działalności wspierającej (26,0%). Obywatele Ukrainy stanowili 74,8% osób, którym wydano pozwolenia na pracę w województwie.

Rozdział 4

Chapter 4

Bezrobocie rejestrowane

Registered unemployment

4.1. Główne tendencje

4.1. Main tendencies

Rok 2022 był kolejnym, w którym w województwie dolnośląskim nastąpiło **zmniejszenie się bezrobocia** rejestrowanego – z poziomu 4,9% aktywnych zawodowo na koniec 2021 r. **do stanu 4,5%** na 31 grudnia 2022 r. Proces ten został zapoczątkowany po 2012 r., w którym stopa bezrobocia wynosiła 13,5% (wyjątkiem był rok 2020, w którym wzrost bezrobocia spowodowany był pandemią COVID-19 i jej wpływem na gospodarkę).

Obecna stopa bezrobocia jest ponad pięciokrotnie mniejsza niż w 2003 r., kiedy osiągnęła najwyższy wykazany poziom 23,8%. Jednak zarówno w 2003 r., jak i w innych latach Dolny Śląsk ustępował pod tym względem województwom z północy kraju. Jest to istotna uwaga w kontekście informacji, że w latach 2001-2002 dolnośląska stopa bezrobocia w ujęciu BAEL była najwyższa wśród europejskich regionów UE i ówczesnych krajów kandydackich.

Po reformie administracyjnej kraju i powstaniu województwa dolnośląskiego liczba bezrobotnych wzrosła w latach 1999-2002, 2009-2010, 2012 oraz w 2020, natomiast w pozostałych malała. Od 2016 r. nastąpiło wyhamowywanie tendencji spadkowej, które jest związane z osiągnięciem względnie niskiego poziomu bezrobocia i z brakiem pola do równie dużego postępu jak w latach wcześniejszych. Świadczą o tym dane ilustrujące spadek liczby bezrobotnych (w poszczególnych latach w tys. osób):

- 2018 – 6,0
- 2019 – 6,8
- 2020 – wzrost o 12,8
- 2021 – 10,1
- 2022 – 4,8

Według stanu na koniec roku poziom bezrobocia w województwie dolnośląskim był wyższy niż średnio w kraju w okresie do 2010 r. oraz w 2012 r. Od 2013 r. utrzymuje się odwrotna relacja obu stóp, na koniec 2022 r. wyniosła ona 0,7 p. proc. (4,5% w województwie wobec 5,2% w kraju).

Największy poziom bezrobocia cechował województwa: podkarpackie (8,8%), warmińsko-mazurskie (8,7%) oraz lubelskie (8,1%), na kolejnych pozycjach znajdowały się województwa świętokrzyskie i kujawsko-pomorskie.

Dolny Śląsk znalazł się w grupie 7 województw o najniższym bezrobociu (poniżej 5,0%, a także poniżej przeciętnej wartości dla kraju wynoszącej 5,2%), ustępując wyraźnie wielkopolskiemu (2,9%) oraz w mniejszym stopniu śląskiemu (3,7%), mazowieckiemu (4,2%) i lubuskiemu (4,4%), ex aequo z małopolskim (po 4,5%) oraz przed pomorskim (4,6%). Województwo mazowieckie jest znacznie bardziej wewnętrznie zróżnicowane niż dolnośląskie, gdyż bezrobocie w Warszawie miało de facto charakter naturalny (1,4%), a w powiecie szydlowieckim, tak jak przez całą obecną dekadę, było najwyższe w Polsce (25,1%).

Wykres 17. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie dolnośląskim na tle kraju

Stan w dniu 31 grudnia

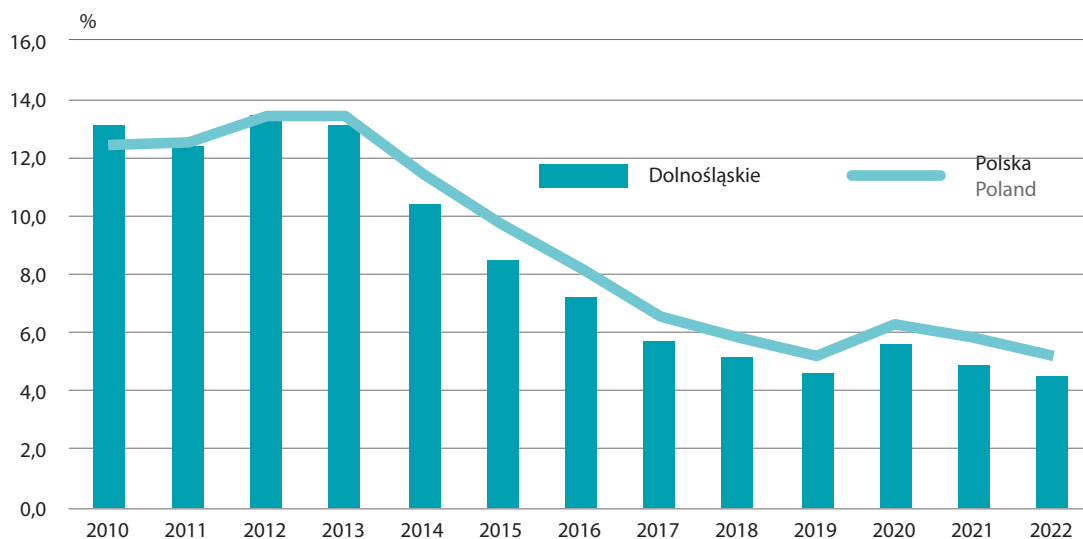
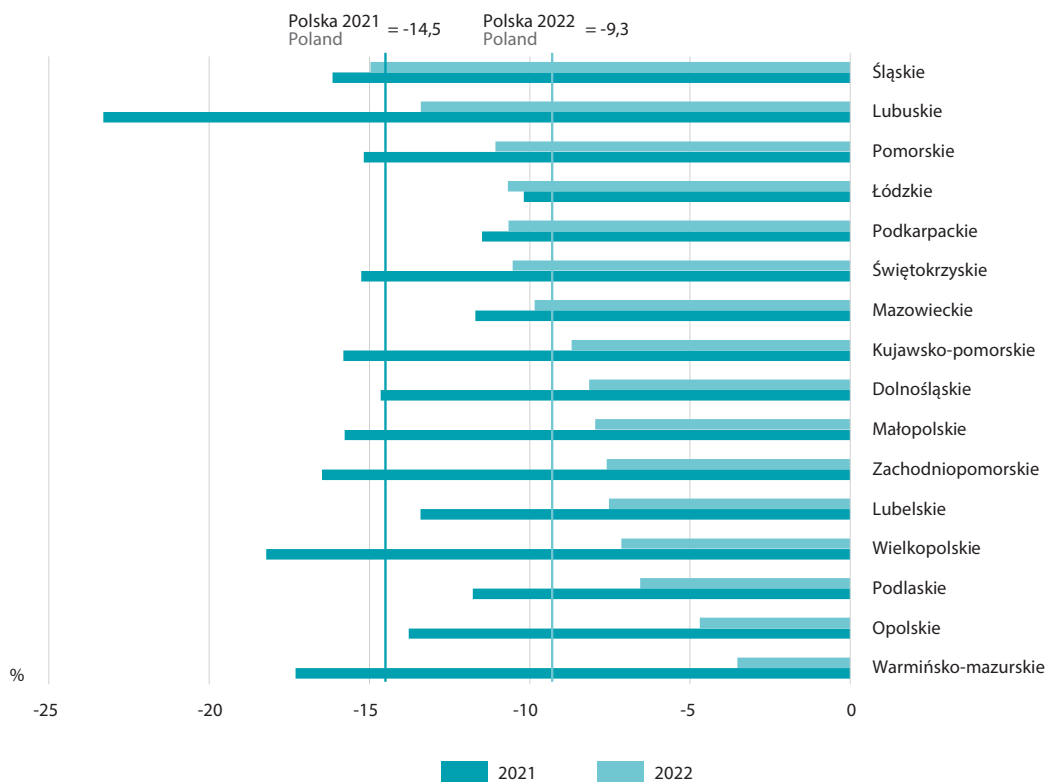
Chart 17. Registered unemployment rate in Dolnośląskie Voivodship as compared to the country
As of 31 December**Wykres 18. Dynamika liczby bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego w % według województw**

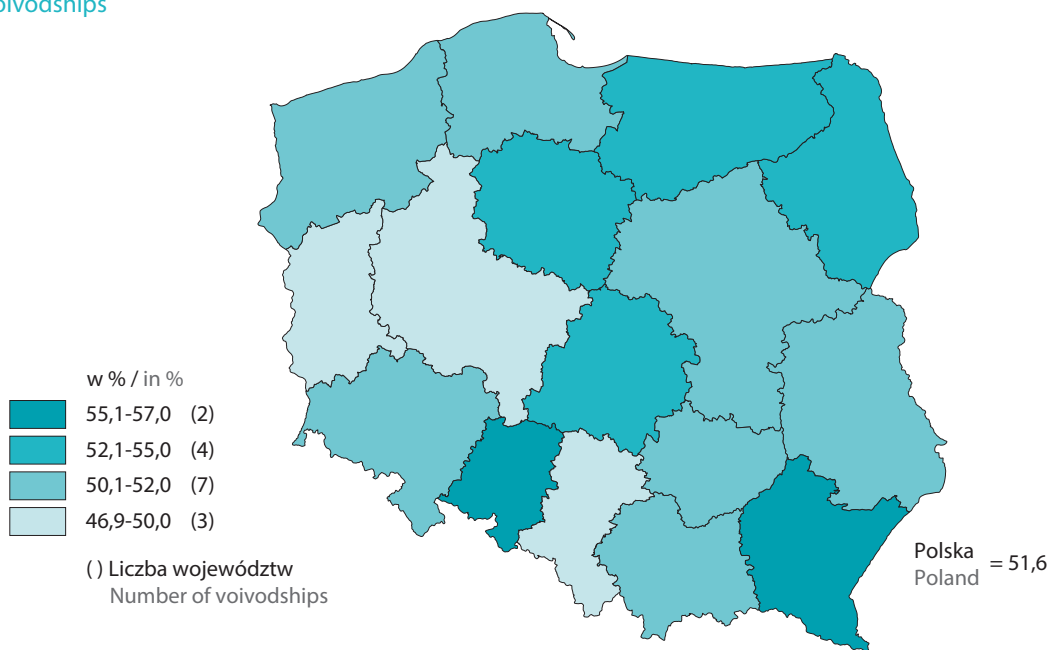
Chart 18. Dynamics of the number of unemployed persons as compared to the previous year in % by voivodships

Innym aspektem zmian w czasie jest **zjawisko sezonowości** bezrobocia. W 2022 r., największą liczbę bezrobotnych odnotowano w styczniu (60,5 tys.). Ich liczba systematycznie spadała co miesiąc, osiągając minimum w październiku (53,3 tys.) i nieznacznie rosnąc przez kolejne dwa miesiące do 54,0 tys. na koniec roku. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowano we wrześniu (9,0 tys.) i marcu (8,3 tys.), natomiast najwięcej wyrejestrowano w maju (9,2 tys.) i wrześniu (9,0 tys.). Największe ujemne saldo napływu i odpływu wystąpiło w czerwcu (2,3 tys.), natomiast w styczniu było największe saldo dodatnie (1,7 tys. osób). Zmienność sezonowa dotyczy również spływu ofert pracy. Najwięcej zgłoszono ich do urzędów pracy w marcu (14,9 tys.) i w lutym (12,5 tys.), a najmniej w listopadzie (6,4 tys.). Sezonowość rynku pracy wynika m.in. z wygasania umów o pracę na czas określony z końcem roku, powracania do ewidencji osób bezrobotnych po zakończeniu subsydiowanych programów rynku pracy, napływu dużej liczby ofert letnich prac sezonowych i małej w sezonie zimowym, a także cyklu kształcenia i pojawiania się absolwentów na rynku pracy.

Z bilansu bezrobotnych wynika, że liczba **nowo zarejestrowanych (napływ)** w 2022 r. wynosiła 90,7 tys. osób (w 2021 r. – 83,6 tys.) i była mniejsza o 4,8 tys. osób od liczby **wyrejestrowanych bezrobotnych (odpływ)**. Tym samym o 4,8 tys. osób zmniejszyła się liczba bezrobotnych w ciągu roku (ze stanu 58,7 tys. do 54,0 tys.). Główną przyczyną wyrejestrowania z ewidencji urzędów pracy było podjęcie zatrudnienia przez 49,2 tys. osób. Stanowiło to ponad połowę (51,6%) odpływu z bezrobocia, podobnie jak w całym kraju. Dolny Śląsk sytuował się pod tym względem na 9. miejscu w kraju. Pierwsze miejsce zajmowało województwo podkarpackie (57,0%), a ostatnie lubuskie (46,9%).

Mapa 13. Udział bezrobotnych, którzy podjęli pracę w % odpływu z bezrobocia według województw
Map 13. Share of the unemployed persons who started work in % of outflow from unemployment by voivodships

Pozostałe przyczyny wyrejestrowania z ewidencji urzędów pracy to:

- niepotwierdzenie gotowości do pracy (19,3 tys.),
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego (7,0 tys.),
- rozpoczęcie szkolenia lub stażu (7,8 tys.),
- odmowa bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy lub innej formy pomocy (1,4 tys.),
- inne przyczyny (9,6 tys.).

W tej ostatniej pozycji mieszczą się m.in. osiągnięcie wieku emerytalnego, nabycie praw emerytalnych i rentowych oraz nabycie praw do świadczeń przedemerytalnych (odpowiednio: 1,8 tys., 0,4 tys. oraz 0,6 tys. osób).

Wskaźnik płynności rynku pracy wyraża stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym roku do liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych w tym okresie. Liczba bezrobotnych, którzy podjęli pracę zmalała w stosunku do poprzedniego roku (w 2021 r. wynosiła 54,8 tys. osób), a ponieważ nastąpił wzrost liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych, wskaźnik płynności rynku pracy spadł z poziomu 65,5% w 2021 r. do poziomu 54,3% w 2022 r. Była to nieco mniejsza wartość wskaźnika niż zanotowana średnio w kraju (54,9%).

4.2. Wybrane charakterystyki bezrobocia

4.2. Selected characteristics of unemployment

Wiek bezrobotnych

W aktywnych działaniach państwa na rynku pracy poświęca się szczególną uwagę dwóm odmiennym wiekowo grupom defaworyzowanym. Z jednej strony dotyczy to młodzieży (osób do 25. roku życia) i osób do 30 lat, a z drugiej strony osób w wieku przedemerytalnym – od 50. lub 55. roku życia. Pracodawcy mniej chętnie zatrudniają takie osoby niż mieszczące się w grupie wieku 25-54 lata. Należy zauważyć, że obniżenie udziału skrajnych grup wieku w ogólnym bezrobociu mogłoby się odbyć jedynie kosztem zwiększenia tego udziału przez grupę wieku 25-54 lata, a to oznaczałoby poważne problemy wielu rodzin związane z ich utrzymaniem. Dąży się więc do obniżenia liczby bezrobotnych w każdej z tych grup.

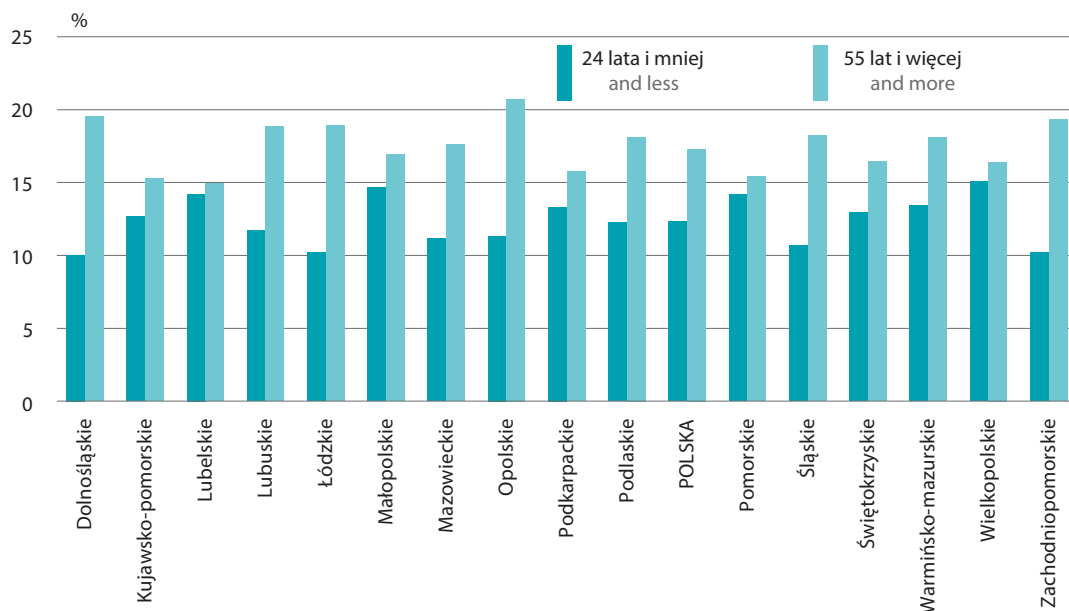
Dane o 2 grupach wieku, tj. poniżej 25 lat oraz powyżej 54 lat dotyczące bezrobotnych pośrednio opisują ich dopełnienie – osoby w wieku 25-54 lata, które stanowią trzecią grupę. Jej udział w całkowitym bezrobociu zmniejszył się w 2022 r. we wszystkich 16 województwach w minimalnym stopniu.

Wykres 19. Udział młodzieży oraz osób od 55 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 19. Share of youth and people aged 55 and over in total registered unemployment by voivodships

As of 31 December

Dolny Śląsk jest pod względem struktury wieku bezrobotnych szczególnym regionem – posiada **najniższy w Polsce odsetek młodzieży wśród bezrobotnych** (10,0%), przed województwami łódzkim i zachodniopomorskim (po 10,2%), jak i drugi najwyższy odsetek bezrobotnych w wieku powyżej 50 lat (19,5%), po opolskim, gdzie wyniósł on 20,7%. Bezrobotnych od 50. roku życia było więc dwukrotnie więcej niż bezrobotnych młodych ludzi. Jest to wyraz względnie dobrej sytuacji na rynku pracy, oznaczającej duże zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem osób z niewielkimi doświadczeniami zawodowymi lub zupełnie bez doświadczenia. Z drugiej strony wskazuje to na trudną sytuację na rynku pracy osób należących do najstarszej analizowanej grupy wieku. Najwyższy udział bezrobotnych w wieku do 25 lat odnotowano w województwie wielkopolskim (15,1%), a najniższy udział w wieku 50 lat i więcej w województwie lubelskim (14,9%).

Na Dolnym Śląsku udział młodzieży (poniżej 25 lat) w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wyniósł 10,0% (9,1% w 2021 r.). Najniższy odsetek dotyczył gmin: Szczawno-Zdrój (1,3%), Jordanów Śląski (3,2%) oraz Stare Bogaczowice i Karpacz (po 3,3%). Najwyższy odsetek występował na koniec 2022 r. w gminach: Dziadowa Kłoda (23,8%), Platerówka (22,2%) oraz Kotła (22,0%). Udział osób w wieku 50 lat i więcej wyniósł 29,7% (podobnie jak rok wcześniej). Najniższy odsetek odnotowano w gminach: Platerówka (11,1%), Ruja (15,0%) i Pęcław (17,7%), a najwyższy w gminach: Jordanów Śląski (51,6%), Zawonia (46,5%) i Kostomłoty (41,4%).

Barometr zawodów⁴ dla Dolnego Śląska potwierdził powstanie rynku pracy pracownika. Wykazano 50 zawodów deficytowych i żadnego zawodu nadwyżkowego. Rok wcześniej wyszczególniono 47 zawodów deficytowych oraz żadnego nadwyżkowego. Wśród zawodów deficytowych jest kilkanaście związanych z budownictwem, 7 zawodów nauczycielskich, 5 zawodów gastronomicznych i pokrewnych (kucharze, szefowie kuchni, kelnerzy i barmani, piekarze, pomoce kuchenne), 5 zawodów dla personelu medycznego (pielęgniarki i położne, fizjoterapeuci i masażyści, opiekunowie osoby starszej i niepełnosprawnej, lekarze, ratownicy medyczni), 4 zawody dla kierowców i mechaników samochodowych. Potrzebni są także np. samodzielni księgowi, operatorzy (różnych urzędzeń), krawcy, kosmetyczki, ślusarze. Niektóre z wymienionych zawodów są licznie reprezentowane wśród zarejestrowanych bezrobotnych (m.in. sprzedawcy, robotnicy budowlani). Przedstawione fakty potwierdzają uprzednio opisane tendencje, m.in. dotyczące budownictwa. W skali regionu wszystkie pozostałe zawody zaliczono do zrównoważonych.

Na poziomie powiatowym mogą jednak występować istotne różnice. Tylko w 4 powiatach wykazano zawody nadwyżkowe. W powiecie głogowskim było ich 4 (ekonomiści, kucharze, pedagodzy i specjaliści ds. administracji), polkowickim 3 (ekonomiści, krawcy, operatorzy obrabiarek skrawających), natomiast w powiatach lubińskim i oleśnickim po 1 (odpowiednio krawcy i przedstawiciele handlowi). We Wrocławiu i powiecie wrocławskim występuje po 67 zawodów deficytowych. W tym samym zawodzie w niektórych powiatach wykazywana jest nadwyżka, a w innych – deficyt. Niedopasowanie terytorialne osób bezrobotnych oraz wolnych miejsc pracy znamionuje występowanie tzw. bezrobocia frykcyjnego.

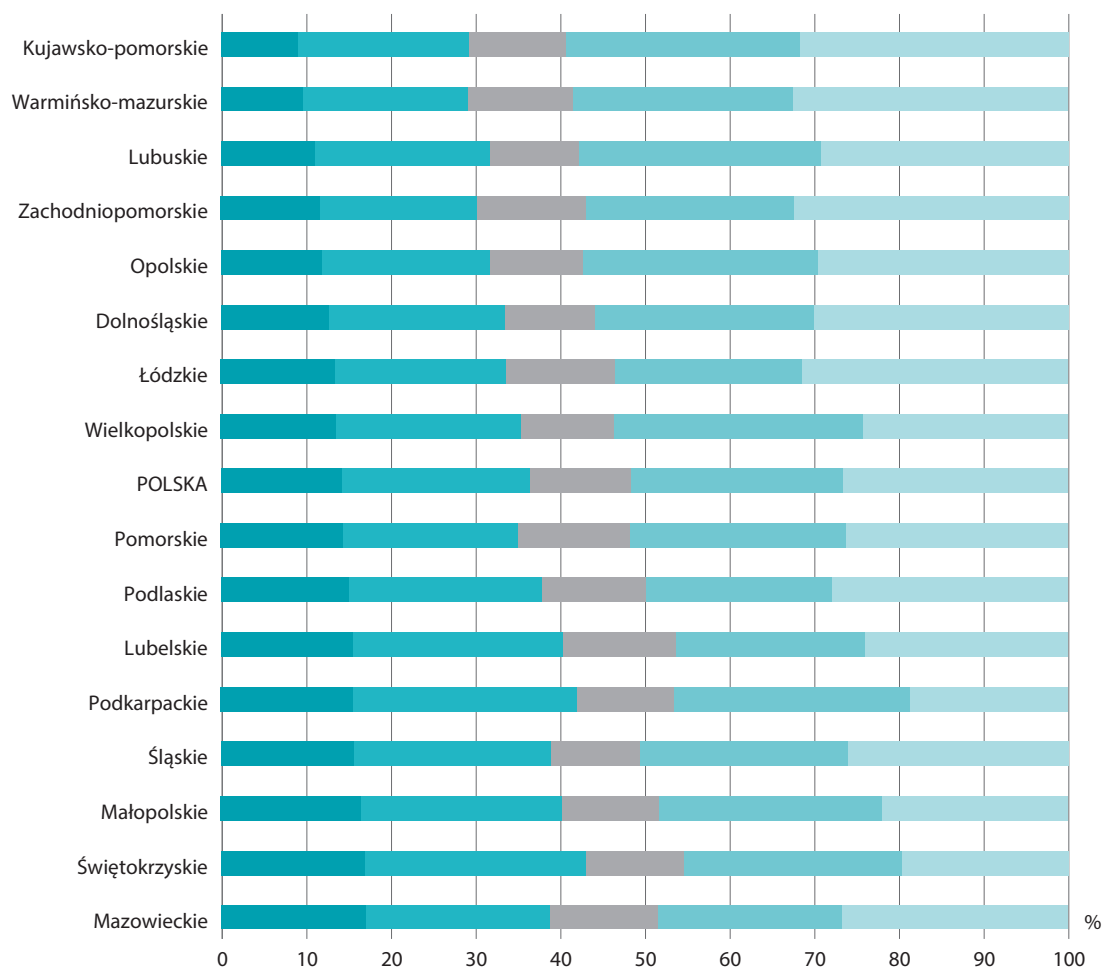
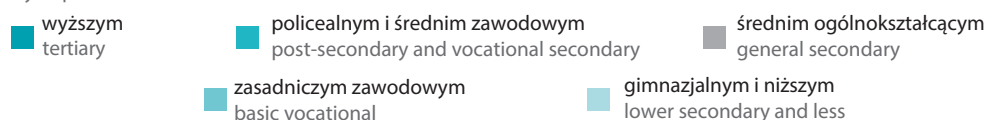
Wykształcenie i płeć

Liczba bezrobotnych w 2022 r. zmniejszyła się o 8,1% i zmalała w podobnym stopniu niezależnie od poziomu wykształcenia. Spadek wahał się od 7,4% wśród osób z wykształceniem zasadniczym i branżowym, przez 7,6% wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, 8,3% z policealnym oraz średnim zawodowym po 9,4% i 9,5% z odpowiednio wykształceniem średnim oraz wyższym.

⁴ Barometr zawodów 2023. Raport podsumowujący badanie w województwie dolnośląskim. DWUP, Kraków 2023.

Wykres 20. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia i województw

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 20. Structure of the registered unemployed by education and voivodships
As of 31 DecemberBezrobotni z wykształceniem:
Unemployed persons with education:

W odróżnieniu od BAEL dane rejestrowe nie pozwalają określić poziomu stóp bezrobocia, gdyż nie jest znany status wykształcenia pracujących mieszkańców danych jednostek administracyjnych. Z badań reprezentacyjnych wynika, że różnice dynamiki spadku bezrobocia według poziomu wykształcenia doprowadziły do zmniejszenia dysproporcji cząstkowych stóp bezrobocia, ale absolwenci szkół wyższych pozostawali dalej w najlepszej sytuacji na rynku pracy.

Nie istnieje jednoznaczna zależność między poziomem rozwoju regionu, liczbą uczelni oraz ich absolwentów, a udziałem osób z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych. Udział ten jest największy

w województwach mazowieckim (17,2%) i świętokrzyskim (17,1%), a najmniejszy w kujawsko-pomorskim (9,2%) i warmińsko-mazurskim (9,7%). Dolnośląskie ma szósty najniższy udział bezrobocia osób z wyższym wykształceniem (12,9%; średnia krajowa 14,4%), co oznacza niewielkie przesunięcie w górę (w 2021 r. 7. miejsce).

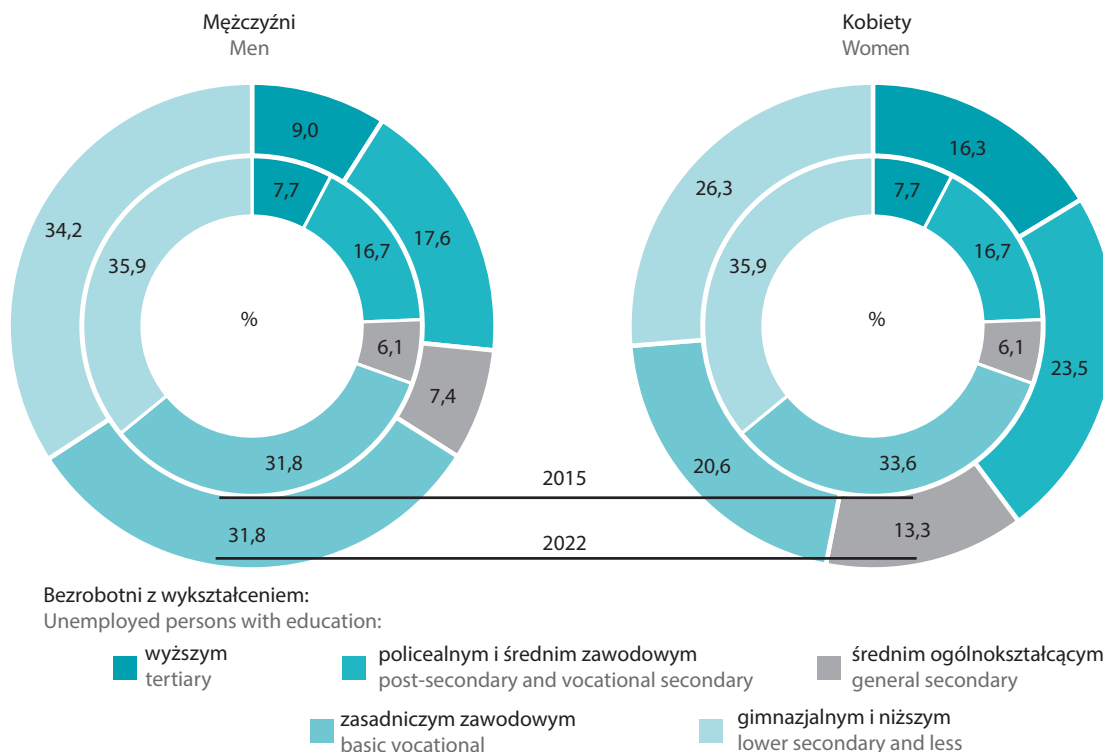
Grupa osób z najniższym statusem wykształcenia zanotowała najmniejszy udział w bezrobociu w województwach podkarpackim i świętokrzyskim (18,6% i 19,6%), a najwyższy w warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim (odpowiednio 32,4%, 32,3% i 31,7%). Także w dolnośląskim ten odsetek jest wyższy niż średnio w kraju (30,0% wobec 26,5% średnio w kraju).

Kobiety w Polsce są generalnie lepiej wykształcone niż **mężczyźni**. Stanowią ponad połowę zarejestrowanych bezrobotnych (52,7%) i dlatego również w grupie osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem dominują kobiety (67,0%). Porównanie struktur wykształcenia bezrobotnych osobno dla obu płci wykazuje, że występuje znacząca przewaga tego odsetka dla kobiet nad odsetkiem dla mężczyzn – odpowiednio 16,3% i 9,0%. Nie odpowiada to proporcjom panującym w grupie osób z wyższym wykształceniem, co oznacza, iż wykształceni mężczyźni mają mniejsze problemy ze znalezieniem pracy niż kobiety.

Wykres 21. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych według wykształcenia i płci

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 21. Structure of registered unemployed persons by education and sex
As of 31 December

Niemal dwukrotna różnica wskaźników strukturalnych występuje w grupie bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Interpretacja jest w tym przypadku następująca. Mniejszy odsetek chłopców niż dziewcząt decyduje się na wybór liceum ogólnokształcącego, a po maturze większy ich odsetek podejmuje studia. Podobna zależność dotyczy szkół policealnych. W efekcie 3 wymienione grupy skupiają większość bezrobotnych kobiet (53,1%) i 1/3 bezrobotnych mężczyzn (34,0%). Bezrobotni mężczyźni mają więc przede wszystkim wykształcenie zawodowe lub niższe i tym samym są zdecydowanie gorzej wyedukowani niż bezrobotne kobiety.

Kobiety stanowiły 52,7% bezrobotnych zarejestrowanych w województwie. W 2020 odsetek ten wynosił 53,3%, a w 2021 r. 53,0% co oznacza, że liczba bezrobotnych kobiet malała szybciej niż mężczyzn. Proces ten był widoczny także na poziomie gmin. W 2021 r. w 44 gminach przewagę liczebną wśród bezrobotnych mieli mężczyźni, a w 121 – kobiety (w 4 gminach była równowaga). Rok później proporcja ta wynosiła 53 do 112 (w 4 gminach była równowaga).

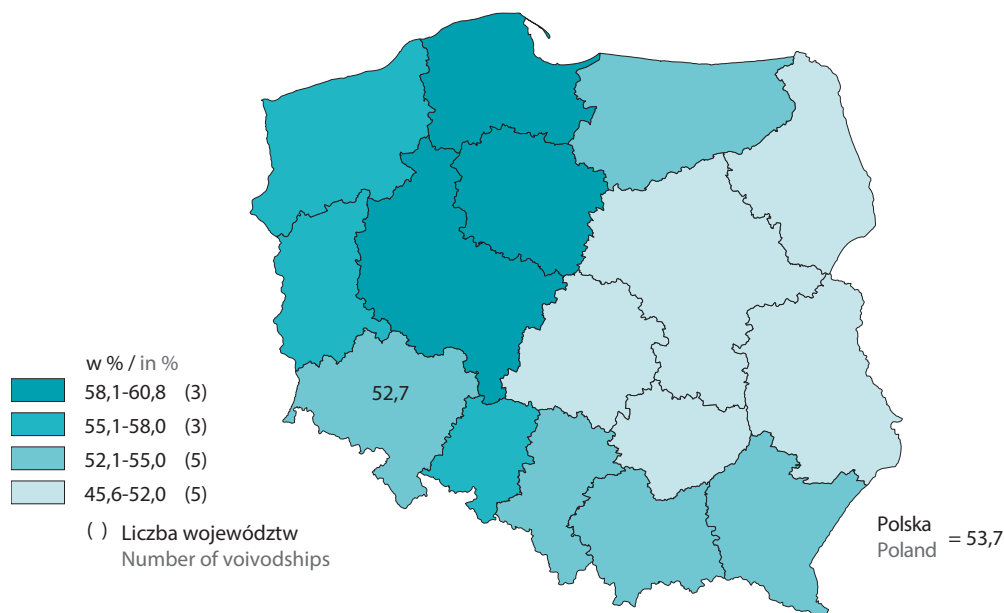
Szybszy proces zmniejszania się bezrobocia wśród mężczyzn i w efekcie wzrost odsetka kobiet w ogóle bezrobotnych jest charakterystyczny dla okresów dobrej koniunktury gospodarczej. Zdecydowanie więcej mężczyzn niż kobiet pracuje w niestabilnych koniunkturalnie branżach, natomiast kobiety przeważają w stabilnym sektorze publicznym. Ilustrują to następujące fazy zmian odsetka bezrobotnych kobiet w całkowitym bezrobociu na Dolnym Śląsku

- 2003-2007: wzrost z 51,5% do 57,1% związany z korzystnymi trendami rozwojowymi;
- 2007-2009: zmniejszenie z 57,1% do 50,8% w chwili pojawienia się kryzysu światowego;
- 2009-2013: wahania w górę i w dół w okresie spowolnienia gospodarczego w Polsce;
- 2013-2018: wzrost z 50,7% do 55,6% wywołany dobrą koniunkturą krajową i regionalną;
- 2019-2022: zmniejszenie z 55,6% do 52,7% w okresie pandemii COVID-19 i wojny na Ukrainie.

Mapa 14. Udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych według województw

Stan w dniu 31 grudnia

Map 14. Share of women in total number of registered unemployed persons by voivodships
As of 31 December

Duże znaczenie sektora publicznego na rynku pracy jest typowe dla mniej rozwiniętych województw wschodnich, co w pewnym stopniu waży na bardzo niskim udziale kobiet wśród bezrobotnych w województwie podlaskim (45,6%). Odwrotne relacje występują na zachodzie i północy kraju, z najwyższą wartością wskaźnika w województwie pomorskim (60,8%).

Inne charakterystyki bezrobocia

Różne powody wpływają na decyzje osób bezrobotnych o formalizacji ich statusu. Są to zarówno czynniki merytoryczne (ułatwienie znalezienia pracy, dostęp do szkoleń), prawne (np. ubezpieczenia zdrowotne), jak i finansowe (różne formy ulg i wsparcia, w tym zasiłki). **Zasiłki dla bezrobotnych** w końcu XX w. były czynnikiem, który niekiedy prowadził do zniekształcania statystycznego obrazu rynku pracy, gdyż zawsze pełnił ważną funkcję socjalną. Obecnie przysługuje on co 7. bezrobotnemu w Polsce (14,2%),

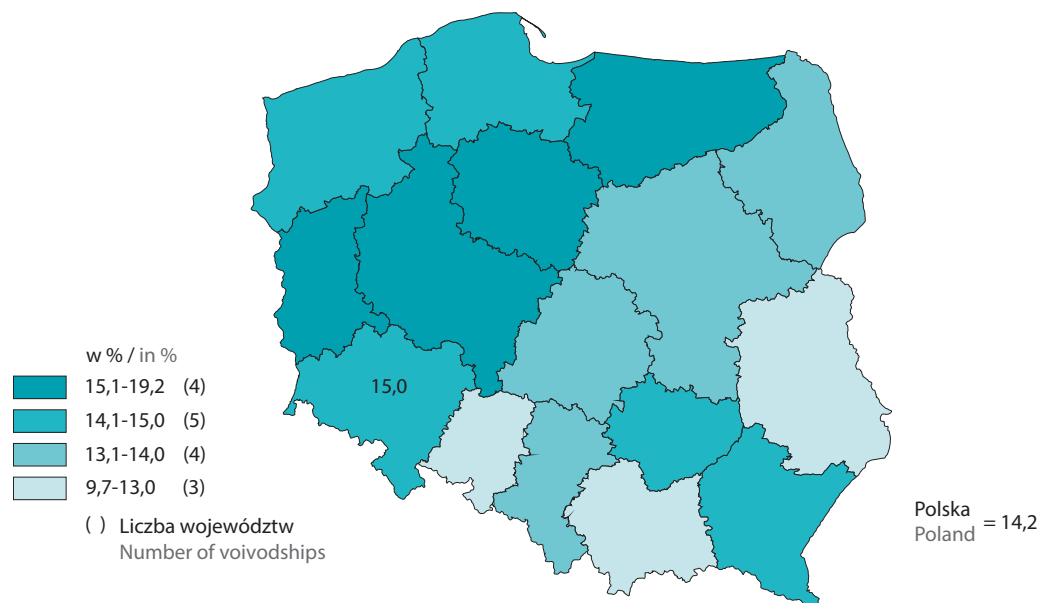
co powoduje, że wiele osób rezygnuje z rejestrowania się w urzędach pracy. Czynniki te należy brać pod uwagę oceniając, w jakim stopniu bezrobocie rejestrowane odzwierciedla rzeczywistość społeczno-gospodarczą.

Rozpiętość skrajnych udziałów bezrobotnych z prawem do zasiłku jest prawie dwukrotna. W województwie lubelskim prawo to przysługuje niemal co dziesiątemu bezrobotnemu, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim co piątemu. Istnieje wyraźny podział kraju na dwie części – północno-zachodnią i południowo-wschodnią. Województwo dolnośląskie charakteryzuje wyższy odsetek (15,0%) niż średnio w kraju. Nawet jednak nieco większy dostęp do zasiłków dla bezrobotnych nie zmienia oceny, że jest to obecnie marginalny powód dokonywania rejestracji. Osoby, które nie są w stanie wydobyć się z bezrobocia muszą korzystać z innych form wsparcia socjalnego, przez co bezrobocie często zyskuje charakter długotrwały. Długotrwale bezrobotni nie posiadają prawa do zasiłku.

Mapa 15. Udział bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw

Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Share of unemployed persons with the right to unemployment benefit in total number of registered unemployed persons by voivodships
As of 31 December

Długotrwale bezrobotni – osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresu odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

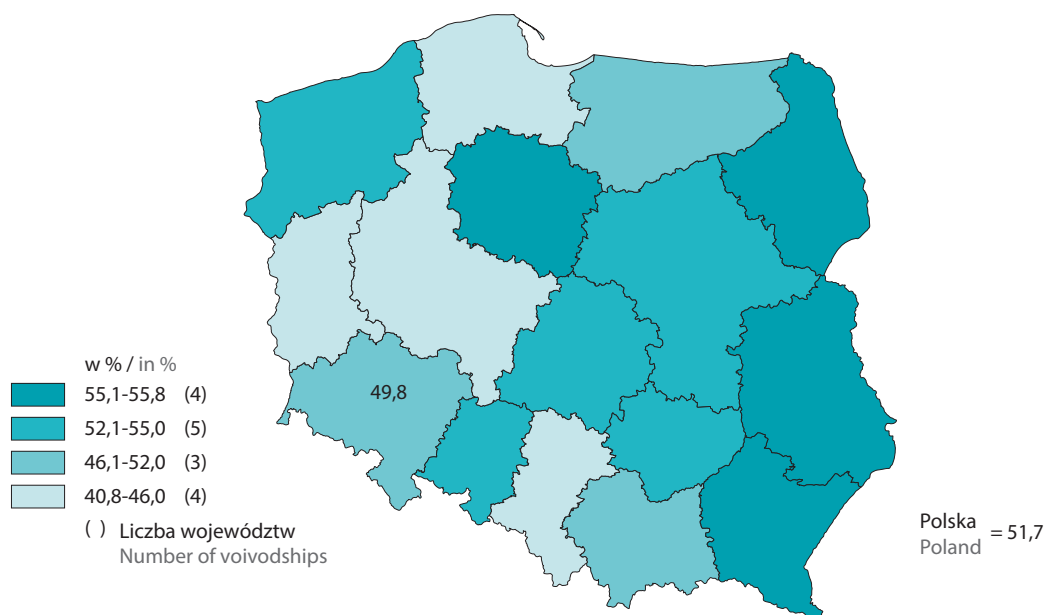
W przypadku udziału **długotrwale bezrobotnych** w bezrobociu ogółem nie ma żadnych wątpliwości – stopę tę należy minimalizować. Doprowadzi to do obniżenia wskaźnika średniej długości okresu bezrobocia i przede wszystkim do **włączenia społecznego** tych osób. Służby zatrudnienia stosują instrumenty aktywizujące, pozwalające długotrwale bezrobotnym przejść do kategorii pracujących. Aktywizacja takich osób jest bardzo trudna i przynosi ograniczone rezultaty. Bez tych działań osoby te przeszłyby w sposób trwały do grupy **biernych zawodowo**, a przy braku uprawnień emerytalno-rentowych oznaczałoby to wykluczenie społeczne. W praktyce podział na długotrwale bezrobotnych i biernych zawodowo ma charakter jedynie definicyjny, a granica między tymi kategoriami zaciera się i nie ma dużego znaczenia dla osób należących do tej grupy.

Mapa 16. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych według województw

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Share of long-term unemployed persons in total number of registered unemployed persons by voivodships

As of 31 December

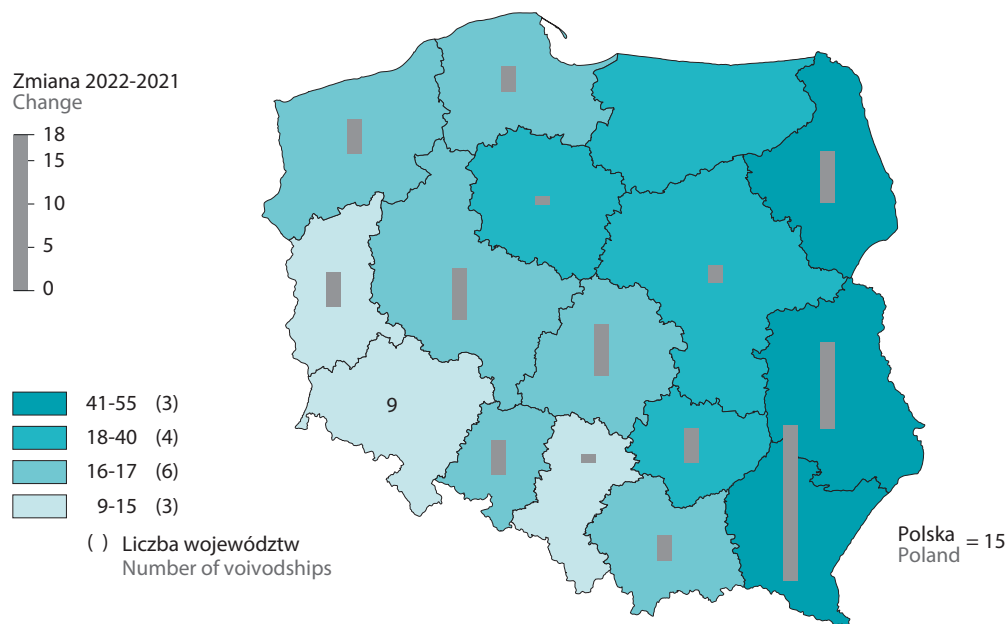

Ponad połowa bezrobotnych w Polsce (51,7%, w 2021 r. 56,6%) jest zaliczana do długotrwale bezrobotnych. Stanowi to ograniczenie dojścia w przyszłości do naturalnego poziomu bezrobocia, gdyż znacznie łatwiej jest aktywizować pozostałe 48,3% bezrobotnych (o czasie pozostawania bez pracy do 12 miesięcy) niż tę grupę. Województwo dolnośląskie cechuje wskaźnik niższy od średniego (49,8%), a obszar zmienności wskaźnika wyznaczany jest przez województwa wielkopolskie (40,8%) i lubelskie (58,2%). Poniżej zachodnia część kraju jest w lepszej sytuacji niż wschodnia. W 2022 r. wartości wskaźnika zmalały we wszystkich 16 województwach.

Bezrobocie długotrwale stanowi kategorię wyróżnianą w przekroju **czasu pozostawania bez pracy** bezrobotnych. Liczba osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca wzrosła w skali roku o 2,2% (udział tej grupy w całej populacji bezrobotnych wyniósł 9,9%). W większym stopniu wzrosła liczba osób bezrobotnych w zakresie 1-3 oraz 3-6 miesięcy (odpowiednio o 11,7% i 11,8%, do udziału 20,1% i 15,6%). Zmniejszyła się natomiast liczba osób bezrobotnych w pozostałych okresach: 6-12 miesięcy, 12-24 i powyżej 24 miesięcy (odpowiednio o 12,0%, 39,7% i 7,2%, do udziałów 15,3%, 13,3% i 25,8%).

W ujęciu wojewódzkim zdecydowanie najczęściej bezrobotnych przypadło na 1 ofertę pracy we wschodnich województwach – podkarpackim, lubelskim i podlaskim (odpowiednio 55 i po 41), a najmniej w województwach dolnośląskim i śląskim (po 9) oraz lubuskim (11).

Mapa 17. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 ofertę pracy według województw
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 17. Number of registered unemployed persons per one job offer by voivodships
 As of 31 December

4.3. Bezrobocie w powiatach i gminach

4.3. Unemployment in powiats and gminas

Powiaty

W 2022 r. w województwie dolnośląskim nastąpiło zmniejszenie się **stopy bezrobocia** z 4,9% do 4,5% aktywnych zawodowo. W 5 powiatach stopa bezrobocia wzrosła (najwięcej w powiatach złotoryjskim i milickim – o 0,4 p. proc.), w powiecie dzierżoniowskim nie zmieniła się, a w pozostałych 24 powiatach zmniejszyła się. W największej skali stopa bezrobocia zmalała w powiatach: górowskim (o 2,6 p. proc.), bolesławieckim (o 1,9 p. proc.) i karkonoskim (o 1,3 p. proc.). Tam, gdzie była stosunkowo niska, zmniejszenia wyrażane w p. proc. były stosunkowo niewielkie, zwłaszcza w powiecie lubińskim (spadek o 0,1 p. proc.) oraz w powiecie wrocławskim, Wrocławiu i Jeleniej Górze (wszystkie po 0,3 p. proc.). Istotne zmniejszenie stopy bezrobocia odnotowano w powiecie bolesławieckim (z 5,1% w 2021 r. do 3,2%), co sprawiło, że powiat ten notował trzecią najniższą stopę bezrobocia na koniec 2022 r., za powiatem wrocławskim (1,5%) i Wrocławiem (1,6%).

Podobnie jak rok wcześniej, najwyższa stopa bezrobocia na Dolnym Śląsku wystąpiła w powiecie górowskim (15,7%). Na koniec 2022 r. najwyższy poziom stopy bezrobocia posiadały ponadto powiaty: złotoryjski (14,2%), wałbrzyski (12,5%), kłodzki (11,8%) i wołowski (11,6%).

W 2022 r. nie wystąpiły znaczące zmiany lokaty poszczególnych powiatów w obrębie województwa. Na tle wszystkich powiatów w kraju najbardziej znaczący wzrost lokaty nastąpił w powiecie bolesławieckim, który odnotował zmianę o 57 pozycji (z 274 na 331). Największy wzrost wystąpił natomiast w powiecie milickim, którego lokata zmieniła się o 22 pozycje (z 236 na 205). Powiat górowski z najwyższą stopą bezrobocia w województwie znalazł się na 23. pozycji w Polsce (rok wcześniej na 14).

W stosunku do 2021 r. nieco zmieniła się kolejność powiatów o najmniejszym bezrobociu. Podobnie jak w poprzednich latach przewodził powiat wrocławski (1,5%) i Wrocław (1,6%). Następnie znalazł się powiat bolesławiecki (3,2%, rok wcześniej na 9. lokacie w województwie), Jelenia Góra (3,5%) oraz powiat

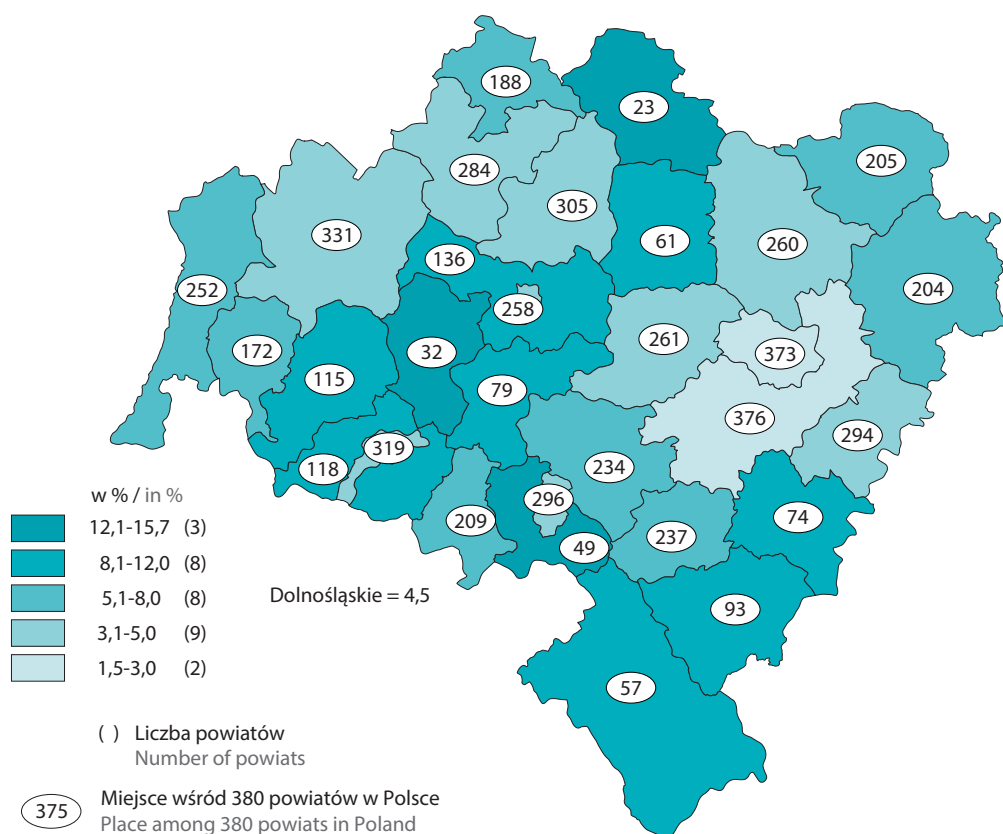
lubiński (3,9%). Wymienione powiaty zajmowały w kraju kolejno pozycje: 376, 373, 331, 319 i 305. Stopa bezrobocia jednak jest destymulantą i dlatego zajmowane korzystne miejsca wśród 380 powiatów były następujące: 5, 8, 50, 62 i 76. Tak niski poziom bezrobocia jak we Wrocławiu i powiecie wrocławskim jest oceniany jako naturalny. Powiat wrocławski był wyprzedzany w kraju jedynie przez Poznań i powiat poznański (stopa bezrobocia 1,0%), a także Warszawę i Katowice. Taką samą stopę bezrobocia jak powiat wrocławski odnotował Sopot.

W ujęciu bezwzględny **liczba bezrobotnych** zmniejszyła się w ciągu roku w 25 powiatach (rok wcześniej we wszystkich 30 powiatach). W powiatach milickim i oławskim odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 9,4%. W największym stopniu zredukowały bezrobocie powiaty: bolesławiecki (o 38,0%), Wrocław (19,1%), wrocławski (16,3%) oraz powiat głogowski (16,1%).

Mapa 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia

Map 18. The rate of registered unemployment by powiats
As of 31 December

Płynność bezrobocia w powiatach

Wskaźnik płynności rynku pracy jest to stosunek liczby bezrobotnych, którzy podjęli pracę w danym okresie sprawozdawczym do liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych w tym okresie.

Wskaźnik płynności bezrobocia jest to stosunek liczby bezrobotnych wyrejestrowanych w danym okresie sprawozdawczym do liczby bezrobotnych nowo zarejestrowanych w tym okresie.

Płynność bezrobocia jest odzwierciedlana opisanymi tendencjami, z jednej strony wyrażającymi zmniejszenie się bezrobocia w ujęciu względnym, a z drugiej strony – obniżanie się stopy bezrobocia. Elementem kluczowym jest nadwyżka toczącego się w ciągu danego roku procesu wyrejestrowywania się i rejestrowania bezrobotnych. W ciągu 2022 r. zarejestrowało się 68,0% więcej bezrobotnych niż zostało bilansowo wykazanych jako bezrobotni w dniu 31 grudnia, gdyż jednocześnie 76,9% więcej osób się wyrejestrowało. Część bezrobotnych wyrejestrowuje się i rejestruje kilkakrotnie w ciągu roku.

Lata 2021-2022 były powrotem do trendu kontynuowanego od 2013 r., kiedy liczba wyrejestrowanych bezrobotnych przewyższała liczbę nowo zarejestrowanych, z wyjątkiem 2020 r. co było powodowane ograniczeniami związanymi z pandemią COVID-19. Wartości wskaźnika **płynności bezrobocia** przedstawiały się w tym okresie następująco:

- 2020: 86,7%,
- 2021: 112,1%,
- 2022: 105,3%.

W 2022 r. najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w powiatach: bolesławieckim (123,9%), karkonoskim (118,7%) i Wrocławiu (114,4%). Najniższa płynność wystąpiła w powiatach: milickim (94,9%), oławskim (95,4%) i złotoryjskim (97,3%).

Najwyższe wskaźniki płynności rynku pracy w 2022 r. miały powiat wołowski (68,4%), Legnica (61,8%) oraz powiaty wrocławski i kłodzki (po 61,7%), natomiast najniższe: jaworski (43,9%), polkowicki (45,2%) i ząbkowicki (45,8%). W skali całego województwa wskaźnik wyniósł 54,3% i był nieco lepszy niż średnio w kraju (54,9%).

Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok

Struktury i charakterystyki powiatowego bezrobocia różnią się. Nie zawsze odzwierciedlają zależności średnie dla regionu. Tym samym, kolejność powiatów w szczegółowych przekrojach odbiega od wartości oczekiwanych na podstawie ogólnego poziomu bezrobocia. Dotyczy to także kolejności powiatów według kryterium pozostawania bezrobotnych bez pracy przez dłużej niż rok.

Najwyższą stopę bezrobocia odnoszącą się wyłącznie do bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok posiadały powiaty z najwyższą stopą bezrobocia ogółem: wołowski (3,7%, 5. lokata pod względem stopy bezrobocia), złotoryjski (3,1%, 2. lokata), górowski i kłodzki (po 3,0%, 1. i 4. lokata). Natomiast najniższą stopę wśród powiatów o niskiej stopie bezrobocia odnoszącą się wyłącznie do bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok posiadały powiaty wrocławski i bolesławiecki (po 0,5%, 1. i 3. najniższa stopa bezrobocia ogółem). Stopa bezrobocia długotrwałego wykazuje mniejsze zróżnicowanie niż stopa bezrobocia ogółem (średnia wartość w województwie – 1,2%).

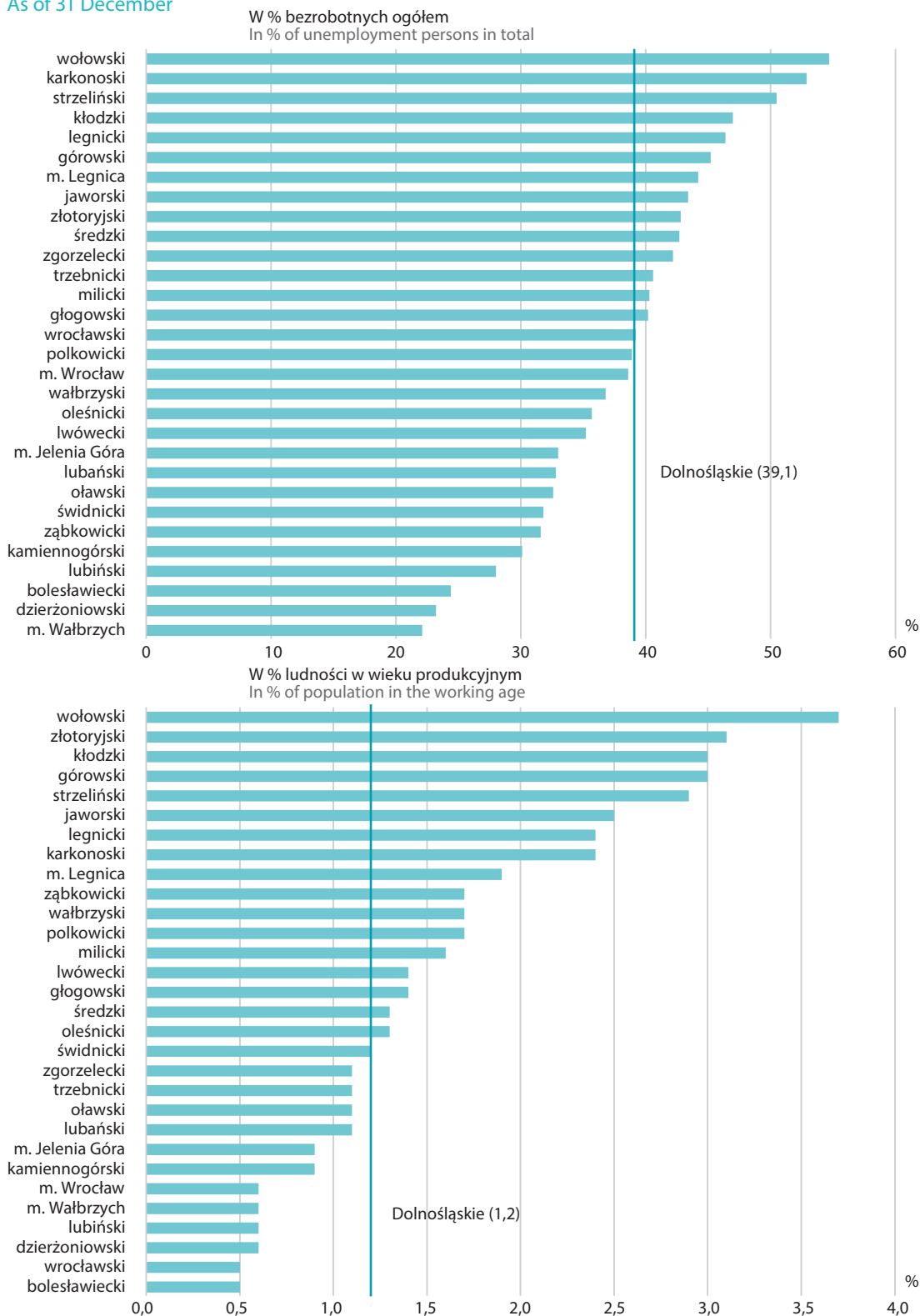
Najwyższy udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w liczbie bezrobotnych ogółem wystąpił w powiatach: wołowskim (54,7%), karkonoskim (52,9%) i strzelińskim (50,5%), natomiast najniższy w Wałbrzychu (22,1%), powiecie dzierżoniowskim (23,2%) i bolesławieckim (24,4%). Średnio w dolnośląskim udział ten wyniósł 39,1%. Przedstawione informacje mają znaczenie dla oceny utrwalania się bezrobocia na określonym poziomie. W powiatach z wysokim odsetkiem ta grupa bezrobotnych oznacza z jednej strony poważne wyzwanie aktywizacyjne dla publicznych służb zatrudnienia, a z drugiej strony ogranicza realne możliwości postępu w zmniejszaniu bezrobocia.

Wykres 22. Zarejestrowani bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok według powiatów.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 22. Registered unemployed persons who have been out of work for more than a year by poviats.

As of 31 December

Gminy

W 2022 r. **liczba bezrobotnych** uległa zmniejszeniu w 124 gminach, wzrosła w 40, a w 5 nie zmieniła się. W porównaniu do 2021 r. proporcja ta pogorszyła się – zmniejszenie zanotowano wówczas w 151 gminach, a wzrost tylko w 17. Nie było jednak gmin, w których notowano by wzrost dwa lata z rzędu. W największym stopniu liczba bezrobotnych wzrosła w gminach: Dziadowa Kłoda (przybyło 27 bezrobotnych, co w ujęciu względnym oznaczało wzrost o 23,3%), Wleń (24; 20,9%) oraz Gaworzyce (15; 19,2%). Na 2478 gmin istniejących w kraju wzrost bezrobocia wystąpił w 641 gminach, w 49 gminach nie odnotowano zmian, a w pozostałych 1787 gminach bezrobocie zmniejszyło się.

Największa poprawa na rynku pracy wystąpiła m.in. w gminach: Gromadka (ubyło 56 bezrobotnych, co oznacza zmianę względną o 45,2%), wiejskiej Bolesławiec (105; 41,5%), Warta Bolesławiecka i Nowogrodzic (65 i 97; po 38,2%).

Na poziomie gmin nie dokonuje się oszacowań stopy bezrobocia, ale dobrym wskaźnikiem porównawczym jest **udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym**. Znaczna część ludności w wieku produkcyjnym jest bierna ekonomicznie i dlatego tak liczony wskaźnik jest zawsze mniejszy od stopy bezrobocia (w mianowniku występuje suma biernych i aktywnych zawodowo, natomiast w stopie bezrobocia tylko aktywni zawodowo).

Najniższy wskaźnik w województwie osiągnęła gmina Długołęka (0,9%). Na kolejnych miejscach znalazły się inne gminy wchodzące w skład aglomeracji wrocławskiej: Czernica, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Siechnice (po 1,1%). Krajowi liderzy (pierwszych 9 gmin) znajdują się w województwie wielkopolskim z gminą Dopiewo na czele (0,5%). W grupie miast powyżej 250 tys. mieszkańców Wrocław (1,6%) ustępował jedynie Poznaniowi (1,1%).

Grupa 10 gmin w Polsce o najwyższych wskaźnikach udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (powyżej 13,8%), składa się z 4 gmin z województwa mazowieckiego, 3 gmin z warmińsko-mazurskiego, 2 gmin z podkarpackiego oraz 1 gminy z kujawsko-pomorskiego. Najwyższy wskaźnik w Polsce wynosił 17,2% (gmina Chlewiska z województwa mazowieckiego), natomiast na Dolnym Śląsku – 9,7% w gminie Bolków (94. miejsce w kraju). Kolejne miejsca w regionie zajmowały gminy: Świerzawa i Wińsko (po 9,5%) oraz Wojcieszów (8,8%).

4.4. Aktywna polityka rynku pracy

4.4. Active labour market policy

Działania aktywne, pasywne i usługi rynku pracy

Podstawą aktywnej polityki rynku pracy są unijne i krajowe strategie oraz programy działań. Polityka polega na wyznaczaniu celów i zadań do realizacji, określaniu wykonawców i terminów, przyznaniu źródeł finansowania, ustalaniu sposobu monitorowania wykonania celów w trakcie ich realizacji (za pomocą wskaźników monitorujących), dokonywania korekt, raportowania i rozliczania wykonania. Mogą to być programy o charakterze ogólnym (Krajowy Program Reform, Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego) przyczyniające się do wzrostu realizacji celów głównych (np. wskaźnika zatrudnienia), programy wyspecjalizowane (Europejska strategia zatrudnienia, Plany działań na rzecz zatrudnienia) i bieżąca polityka gospodarcza (programowe działania organów publicznych wynikające z ich obowiązków statutowych oraz bieżące podejmowanie decyzji administracyjnych).

Źródłami finansowania są środki unijne i krajowe. Największe środki pochodzą z Europejskiego Funduszu Społecznego, budżetu państwa, Funduszu Pracy, budżetów samorządowych. Podstawą uzyskania pożądanego rezultatu jest nakierowanie działań na jednoznacznie określonych beneficjentów. Rządziej są to osoby prawne a częściej osoby fizyczne, zwłaszcza bezrobotne, które są najintensywniej wspierane w ramach programów zatrudnienia.

Zgodnie z międzynarodową klasyfikacją działań w ramach polityki rynku pracy występują trzy podstawowe **kierunki wydatkowania środków**:

- A. Usługi rynku pracy i aktywność publicznych służb zatrudnienia;
- B. Aktywne instrumenty rynku pracy;
- C. Finansowa pomoc dla bezrobotnych oraz osób w wieku przedemerytalnym (te formy socjalnego wsparcia finansowego nazywane są działaniami pasywnymi).

W bardziej szczegółowej klasyfikacji wyróżniamy 9 elementów:

1. Publiczne służby zatrudnienia (pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe; koszty administracyjne) [A]
2. Szkolenia zawodowe [B]
3. Rotacja pracy i podział pracy [B]
4. Zachęty zatrudnieniowe (programy zatrudnienia osób bezrobotnych oraz utrzymania miejsc pracy, które bez wsparcia byłyby zlikwidowane) [B]
5. Wspieranie zatrudnienia bezrobotnych i rehabilitacji niepełnosprawnych bezrobotnych [B]
6. Bezpośrednie tworzenie miejsc pracy [B]
7. Wspieranie podejmowania działalności gospodarczej [B]
8. Zasiłki i odprawy dla bezrobotnych [C]
9. Wcześniejsze emerytury [C]

W okresie narastania bezrobocia szybko zwiększają się zwłaszcza **wydatki pasywne**, aby złagodzić pogorszenie sytuacji materialnej. Obecnie występuje sytuacja odwrotna i dlatego wydatki Funduszu Pracy na **zasiłki dla bezrobotnych** z Dolnego Śląska istotnie zmalały. W stosunku do 2021 r. spadek wyniósł 18,6%, podczas gdy rok wcześniej wydatki wzrosły o 17,5%. W większym stopniu zmalały ogólne wydatki Funduszu Pracy (o 44,6% oraz o 72,5% w ciągu dwóch lat), pomimo wzrostu wydatków na **aktywne programy działań** (o 78,4% od 2020 r.). Ze względu na spadek liczby bezrobotnych, środki aktywizacyjne wydane na jednego bezrobotnego wzrosły w ciągu dwóch lat o 127,5% (z 1557,73 zł do 3544,08 zł według stanu w dniu 31 grudnia). Udział aktywnych programów na rzecz promocji zatrudnienia w całkowitych wydatkach Funduszu Pracy na Dolnym Śląsku wzrósł w 2022 r. z 23,9% rok wcześniej do 48,7%.

Największe **środki** przeznaczano tradycyjnie na dwa typy działań: na dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy (51,1% środków przeznaczonych na aktywne programy) oraz na stypendia na okres stażu u przedsiębiorców (28,5%). Należy podkreślić, że większość staży zorganizowanych przy udziale urzędów pracy w przedsiębiorstwach oraz innych jednostkach organizacyjnych nie jest subsydiowana. Urzędy pracy współorganizują staże w ramach pośrednictwa pracy (usług zatrudnienia). Podobny charakter ma przygotowanie zawodowe (szkolenia) u pracodawców.

Pozostałe działania są finansowane w ramach aktywnych programów rynku pracy. Zatrudnieniem subsydiowanym objęto w 2022 r. na Dolnym Śląsku 8641 osób wśród 49236 ogółu bezrobotnych, którzy podjęli pracę. Praca subsydiowana dotyczyła więc 17,6% (rok wcześniej 15,1%) osób wyrejestrowanych z ewidencji z powodu podjęcia pracy. W Polsce ten odsetek wynosił 20,2%, co również oznacza wzrost w porównaniu do roku 2021 r. (17,2%). Największy udział zatrudnienia subsydiowanego posiadało województwo warmińsko-mazurskie (25,0%), a najmniejszy śląskie (16,9%).

Tablica 9. Wykorzystanie form subsydiowania pracy przez bezrobotnych podejmujących pracę
Table 9. Utilisation of forms of subsidizing work by the unemployed persons taking up work

Formy pracy subsydiowanej Forms of subsidised work	Dolnośląskie		Polska Poland	Województwa o największym odsetku Voivodships with the biggest rate
	liczba osób number of persons	w % wyrejestrowanych z ewidencji z tytułu podjęcia pracy in % of deregistered from the records on taking up employ- ment		
Ogółem Total	8641	17,6	20,2	warmińsko-mazurskie – 25,0 kujawsko-pomorskie – 24,8
w tym z przyczyn: including on the ground of: Podjęcia działalności gospodarczej Taking up economic activity	2549	5,2	5,5	małopolskie – 7,8 wielkopolskie – 7,4
Prac interwencyjnych Intervention works	2100	4,3	4,2	warmińsko-mazurskie – 8,0 świętokrzyskie – 7,0
Podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobot- nego Taking up a job as part of reim- bursing employment costs to an unemployed person	1779	3,6	3,8	pomorskie – 5,7 kujawsko-pomorskie – 5,3
Robót publicznych Public works	1372	2,8	3,4	kujawsko-pomorskie – 8,0 zachodniopomorskie – 5,3
Podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie Taking up a job outside the place of residence as part of a settlement voucher	531	1,1	1,3	lubelskie – 2,7 świętokrzyskie – 2,1
Podjęcia pracy w ramach dofinan- sowania wynagrodzenia Taking up a job as part of wages and salaries subsidizing	34	0,1	0,2	opolskie – 0,6 śląskie – 0,4

Poza przedstawionym zestawieniem sześciu głównych instrumentów aktywizacyjnych występują jeszcze inne działania obejmujące na Dolnym Śląsku 17,6% osób, którym subsydiowano pracę. Oprócz bonu na zasiedlenie poza miejscem zamieszkania istnieje drugi rodzaj bonu na zasiedlenie, jest też bon zatrudnieniowy i refundacja składek na ubezpieczenie społeczne. Z każdej z tych form na Dolnym Śląsku skorzystało mniej niż 100 osób.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Grupy defaworyzowane monitorowane na poziomie programów unijnych (młodzież niekontynuująca nauki, grupa NEET, wykluczeni społecznie, osoby dyskryminowane ze względu na płeć) obejmują tylko kilka grup spośród tych, które w świetle polskiego prawa są przedmiotem nie tylko obserwacji, ale także specjalnego wsparcia. Dotyczy to głównie kilku kategorii bezrobotnych.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy – to osoby bezrobotne, którym przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych (tj. szkoleniach, stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych lub zatrudnieniu w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych).

W ujęciu prawnym za bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy uważa się: długotrwale bezrobotnych, osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, posiadające co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia, posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia oraz osoby niepełnosprawne. Dodatkowo do tej grupy zalicza się kategorie wiekowe bezrobotnych: od 50. roku życia oraz do 30. roku życia, w tym do 25. roku życia. Pełne dane dla tych 8 kategorii są zbierane przez urzędy pracy od 2015 r.

Tablica 10.
Table 10.

Tendencje zmian w grupie bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy
Tendencies in changes in the group of the unemployed persons who are in a special situation on the labour market

Zarejestrowani bezrobotni Registered unemployed persons	2021	2022	
	rok poprzedni=100 previous year=100	liczba osób number of persons	
Ogółem Total	85,3	91,9	53952
W szczególnej sytuacji na rynku pracy razem In a special situation on the labour market total	89,5	89,8	43810
W wieku: At the age:			
do 30. roku życia up to 30 years old	78,5	93,5	10940
w tym do 25. roku życia including up to 25 years old	78,5	101,4	5410
50 lat i więcej 50 years old and more	88,7	91,8	16029
Długotrwale bezrobotni Long-term unemployed persons	100,3	84,0	26877
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej Persons on welfare benefits	89,1	92,5	1511
Posiadający co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia Persons having at least 1 child up to the age of 6 years	86,7	85,8	8954
Posiadający co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia Persons having at least 1 disabled child up to the age of 18 years	92,0	84,6	126
Niepełnosprawni Disabled persons	108,7	97,6	4901

Korzystny kierunek zmian ma miejsce, gdy spadek poszczególnych kategorii bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy następuje szybciej niż spadek liczby bezrobotnych ogółem. W takiej sytuacji udział tych kategorii osób w ogólnym bezrobociu także maleje.

W 2021 r. udział osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogóle bezrobotnych wzrósł z 79,2% w roku poprzednim do 83,0%. W 2022 r. udział ten spadł do 81,2%. Tylko co piąty zarejestrowany bezrobotny nie wypełnia żadnego warunku zakwalifikowania do tej grupy. Niektóre osoby spełniają jednocześnie kilka warunków i dlatego pozycja „razem” nie stanowi sumy traktowanych osobno 8 warunków kwalifikowania do kategorii osób w szczególnej sytuacji.

Tablica 11.   Udział bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

Table 11.   Share of the unemployed persons who are in a special situation on the labour market in total number of registered unemployed persons

Zarejestrowani bezrobotni Registered unemployed persons	2020	2021	2022
	w odsetkach in percent		
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0
W szczególnej sytuacji na rynku pracy razem In a special situation on the labour market total	79,2	83,0	81,2
W wieku: do 30. roku życia At the age: up to 30 years old	21,7	19,9	20,3
w tym do 25. roku życia including up to 25 years old	9,9	9,1	10,0
50 lat i więcej 50 years old and more	28,6	29,7	29,7
Długotrwale bezrobotni Long-term unemployed persons	46,3	54,5	49,8
Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej Persons on welfare benefits	2,7	2,8	2,8
Posiadający co najmniej 1 dziecko do 6. roku życia Persons having at least 1 child up to the age of 6 years	17,5	17,8	16,6
Posiadający co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18. roku życia Persons having at least 1 disabled child up to the age of 18 years	0,2	0,3	0,3
Niepełnosprawni Disabled persons	6,7	8,5	9,1

Największy wpływ na obniżenie się o 1,8 p. proc. udziału osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy w bezrobociu ogółem miało zmniejszenie się bezrobocia w grupie osób długotrwale bezrobotnych (o 16,0%) oraz posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia (o 14,2%).

Pomimo zmniejszenia bezrobocia długotrwałego, grupa ta stanowi nadal niemal połowę (49,8%) zarejestrowanych bezrobotnych. Wielu bezrobotnych długotrwale mieści się także w kategoriach osób w wieku 50 lat i więcej (29,7%).

Udział niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zwiększył się w okresie 2020-2022 (o 2,4 p. proc.), pomimo spadku bezwzględnej ich liczby w 2022 r. Dynamika zmniejszenia liczby bezrobotnych niepełnosprawnych była jednak niższa niż bezrobotnych ogółem, stąd ich udział w ogóle bezrobotnych rósł.

Rozdział 5

Chapter 5

Warunki pracy

Working conditions

5.1. Praca w warunkach zagrożenia

5.1. Work in hazardous conditions

Warunki pracy to zespół czynników występujących w środowisku pracy, wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy. Mają one wpływ na jej jakość oraz wydajność. Na środowisko pracy składają się czynniki: fizyczne (np. oświetlenie, hałas, mikroklimat), chemiczne (np. substancje toksyczne) oraz biologiczne (np. bakterie), występujące na obszarze miejsca pracy (np. w hali fabrycznej, na stanowisku pracy), jak i na obszarze otaczającym zakład pracy.

Warunki pracy to zagadnienie ważne z punktu widzenia stanu zdrowia pracowników, toteż pracodawcy zobowiązani są do ich zapewnienia na poziomie zgodnym z obowiązującymi normami. Ocena stanu i analiza zmian w zakresie zagrożeń na stanowiskach pracy oraz liczby osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i z tytułu wypadków przy pracy umożliwiają podejmowanie odpowiednich działań zapobiegawczych i prowadzenie skutecznej polityki w zakresie poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy.

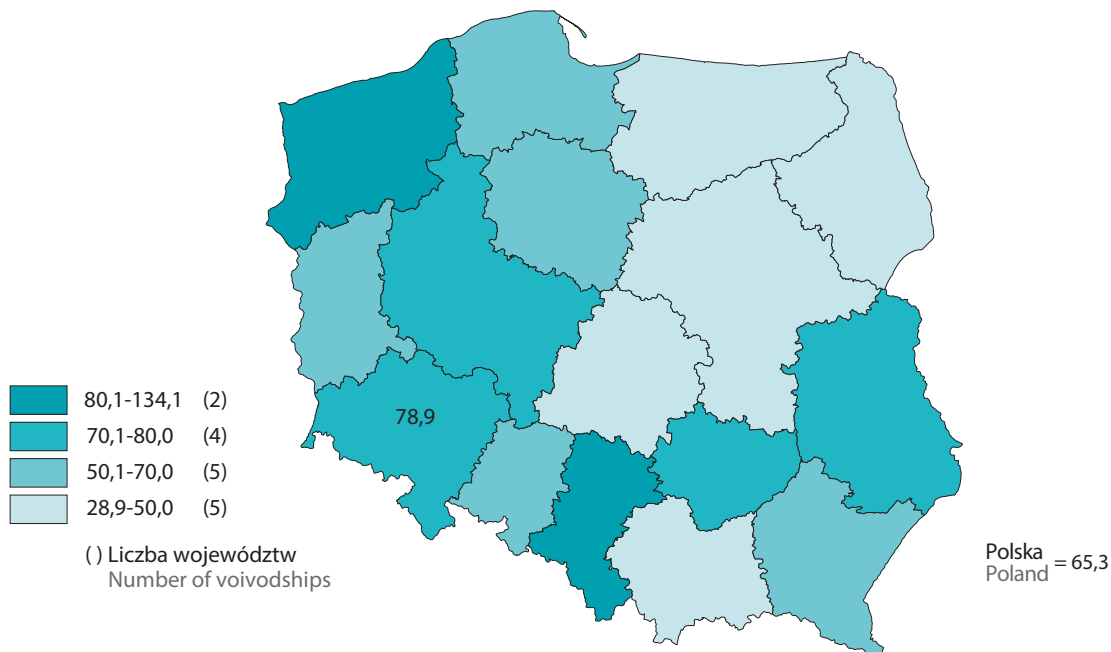
Badaniem warunków pracy w województwie dolnośląskim w 2022 r. objęto 514,3 tys. osób w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, w tym 189,6 tys. (tj. 36,9% wobec 34,8% w 2021 r.) pracowało w zakładach, w których w ciągu roku wystąpiły zagrożenia na stanowiskach pracy. Spośród ogółu objętych badaniem 40,6 tys. osób (tj. 7,9%) pracowało **w warunkach zagrożenia** (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego tzn. zagrożenia środowiskiem pracy, uciążliwością pracy bądź też czynnikami mechanicznymi).

W 2022 r. spośród osób pracujących w warunkach zagrożenia 5,2 tys. (tj. 12,9%) stanowiły kobiety. W porównaniu do 2021 r. liczba pracujących w warunkach zagrożenia zmniejszyła się ogółem o 1,0 tys. osób (tzn. o 2,4%), a liczba kobiet pracujących w warunkach zagrożenia zmniejszyła się o 0,9 tys. osób (tj. o 14,7%).

Zatrudnieni w warunkach zagrożenia w woj. dolnośląskim stanowili w 2022 r. 9,2% tej zbiorowości w kraju – o 0,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej. Dolnośląskie zajmowało 3. lokatę w kraju pod względem liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia, po województwach śląskim i wielkopolskim.

W porównaniu do 2021 r. liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych w zbiorowości objętej badaniem zmniejszyła się z 81,1 do 78,9.

Mapa 19. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia^a na 1000 zatrudnionych według województw
 Map 19. Employed persons in hazardous conditions^a per 1000 employed persons by voivodships

^a Stan w dniu 31 grudnia. Liczeni tylko raz w grupie czynnika przeważającego; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności.

^a As of 31 December; listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kinds of activity.

W 2022 r. najtrudniejsze warunki pracy zanotowano w **sekcji** górnictwo i wydobywanie – średnio w przeliczeniu na 1000 zatrudnionych ogółem 542 osoby pracowały w warunkach zagrożenia (przed rokiem 563) oraz przetwórstwo przemysłowe – 99 zatrudnionych (podobnie jak przed rokiem). Natomiast brak zagrożenia zanotowano w sekcjach informacja i komunikacja oraz pozostała działalność usługowa.

Rodzaje zagrożeń

Wyróżnia się trzy grupy zagrożeń:

Przez **zagrożenie szkodliwymi czynnikami związanymi ze środowiskiem pracy** rozumie się wpływ na pracownika szkodliwych czynników występujących w procesie pracy, których stężenie lub natężenie przekracza obowiązujące NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie) i NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie), polskie normy lub inne normy higieniczne.

Przez **zagrożenie związane z uciążliwością pracy** rozumie się szkodliwy wpływ na pracownika czynności roboczych wykonywanych, np. w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości.

Przez **zagrożenia związane z czynnikami mechanicznymi** rozumie się wpływ na pracownika maszyn szczególnie niebezpiecznych.

Zagrożenia związane ze środowiskiem pracy wynikające z przekroczenia dopuszczalnych stężeń lub natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia dotyczyły 23,0 tys. osób, czyli 56,7% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia (55,4% w 2021 r.). W końcu 2022 r. spośród czynników związanych ze środowiskiem pracy największe zagrożenie stanowił hałas – narażonych na niego było średnio 29,2 na 1000 zatrudnionych (55,4 w przemyśle) oraz mikroklimat gorący – 11,8 (21,4 w przemyśle). W porównaniu do 2021 r. liczba osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia spadła o 2,0 osoby w przeliczeniu na 1000 (do 60,1).

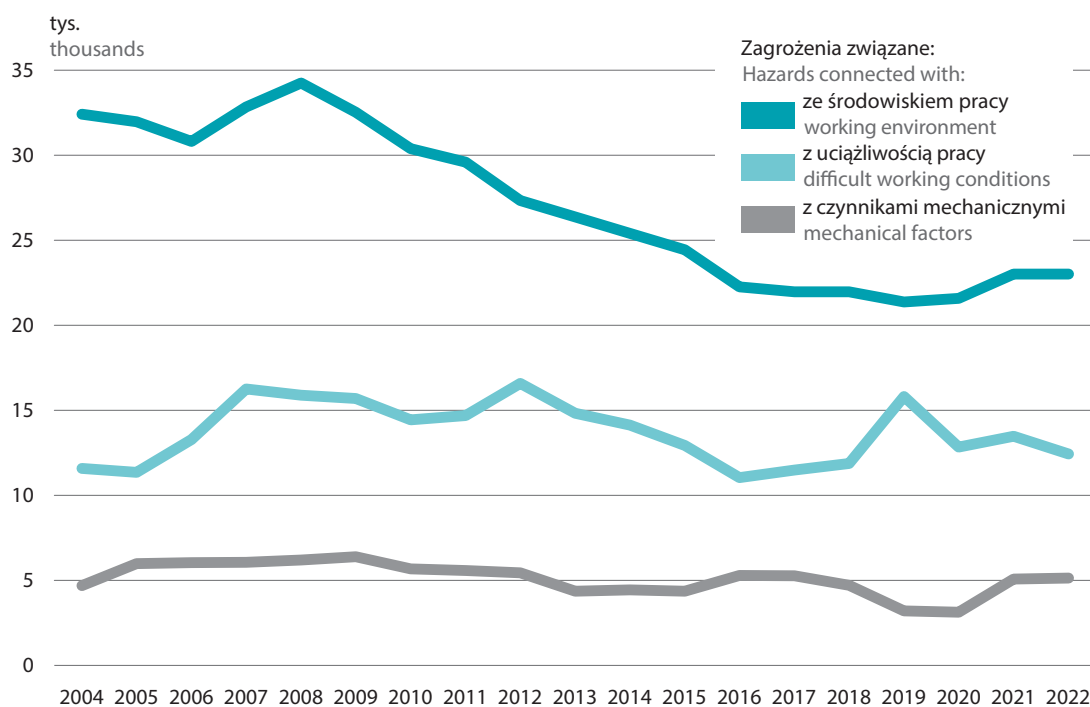
Na działanie czynników związanych z uciążliwością pracy składała się m.in. praca w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach ciężkiego wysiłku fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości. W 2022 r. 35,5% ogółu zatrudnionych w warunkach zagrożenia narażonych było na zagrożenia związane z uciążliwością pracy. Czynniki mechaniczne, a zwłaszcza niebezpieczne maszyny, stanowiły zagrożenie dla 18,6% badanych zatrudnionych w województwie w takich warunkach. W 2022 r., w porównaniu do 2021 r., liczba osobozagrażeń wynikających z uciążliwości pracy zmniejszyła się o 1,2%, a związanych z czynnikami mechanicznymi (w szczególności z obsługą maszyn niebezpiecznych) zwiększyła się o 0,9%.

Wykres 23. Zatrudnieni^a w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 23. Employed^a persons in hazardous conditions by groups of threats

As of 31 December

^a Liczeni tylko raz w grupie czynnika przeważającego; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności.

^a Counted only once in the group of dominant factor; data concern entities in which the number of working persons exceeds 9 persons and concerned selected types of activity.

5.2. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe

5.2. Accidents at work and occupational diseases

Wypadki przy pracy

Do oceny stanu oraz możliwości śledzenia zmian w zakresie zagrożeń na stanowiskach pracy służy specjalne **roczne badanie warunków pracy** obejmujące podmioty gospodarcze powyżej 9 pracujących w jednostkach o tych rodzajach działalności, w których potencjalnie istnieją największe zagrożenia środowiskowe, przekroczenia obowiązujących norm na stanowiskach pracy czy też zagrożenia czynnikami mechanicznymi.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Przyczyny wypadków są związane z:

- brakami i nieprawidłowościami, które bezpośrednio lub pośrednio przyczyniły się do powstania wypadku,
- czynnikami materialnymi (technicznymi),
- organizacją pracy w zakładzie lub organizacją stanowiska pracy,
- pracownikiem, w tym również z jego nieprawidłowym zachowaniem się.

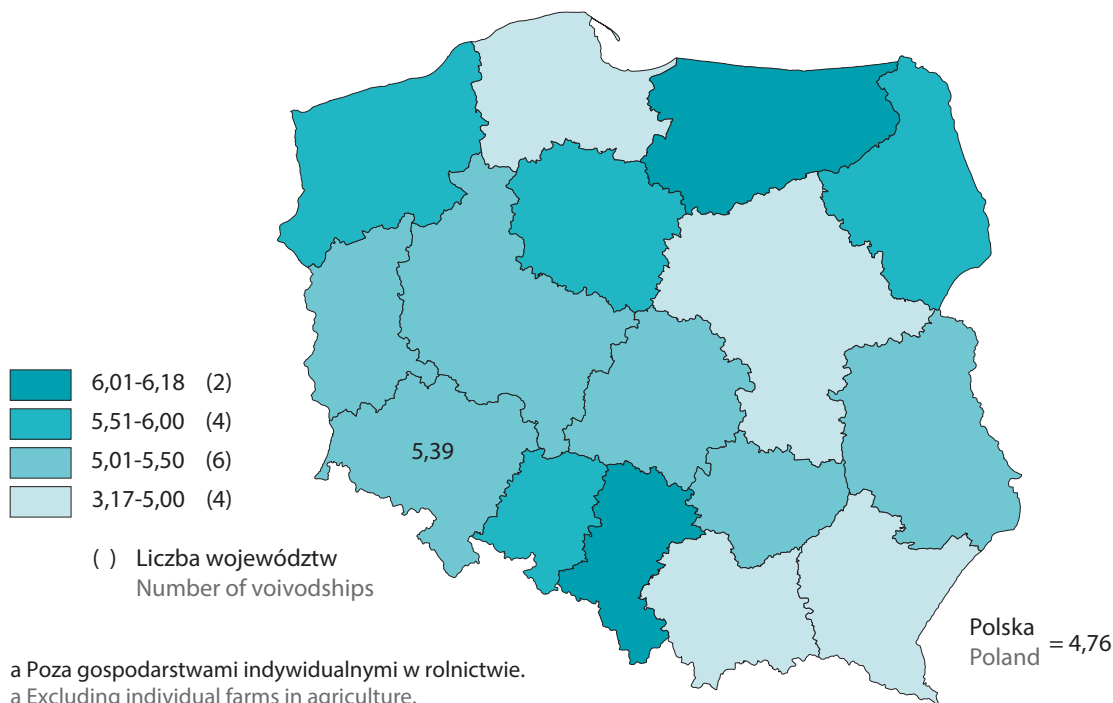
W 2022 r. w zakładach pracy w województwie dolnośląskim doszło do 5,9 tys. **wypadków przy pracy** i wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, i było to o 5,1% mniej niż w 2021 r.

W strukturze wypadków dominowały zdarzenia w podmiotach działających w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (33,7% ogólnej liczby wypadków), handel; naprawa pojazdów samochodowych^A (12,1%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (10,5%). W 2022 r. odnotowano 7 wypadków śmiertelnych (spadek o 13 wypadków, tj. o 65,0% mniej niż rok wcześniej), w tym najwięcej w górnictwie i wydobywaniu (3) oraz budownictwie (2).

Wskutek zaistniałych wypadków **poszkodowanych** zostało 5,9 tys. osób. Mężczyźni częściej niż kobiety ulegali takim zdarzeniom – stanowili oni 57,2% ogółu poszkodowanych. Podobna proporcja mężczyzn i kobiet występowała w latach poprzednich.

W woj. dolnośląskim odnotowano 7. najwyższy w Polsce **wskaźnik częstości wypadków przy pracy** – na 1000 pracujących przypadało 5,39 poszkodowanych w wypadkach przy pracy, podczas gdy średnia dla kraju wynosiła 4,76. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie śląskim (6,18), a najniższą w mazowieckim (3,17).

Mapa 20. Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących^a według województw
 Map 20. Persons injured in accidents at work per 1000 employed persons^a by voivodships

a Poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie.
 a Excluding individual farms in agriculture.

Przyczyną ponad połowy wypadków (58,1%) było nieprawidłowe zachowanie się pracownika, spowodowane m.in. niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej czynności, zaskoczeniem lub niespodziewanym wydarzeniem czy lekceważeniem zagrożenia.

Wśród **wydarzeń powodujących urazy** najwięcej osób zostało poszkodowanych wskutek zderzeń/uderzeń w nieruchomy obiekt – 31,4% oraz uderzeń przez obiekt w ruchu – 21,1% ogółu wydarzeń. Pod względem rodzaju urazu, jakiego doznali poszkodowani, dominowały:

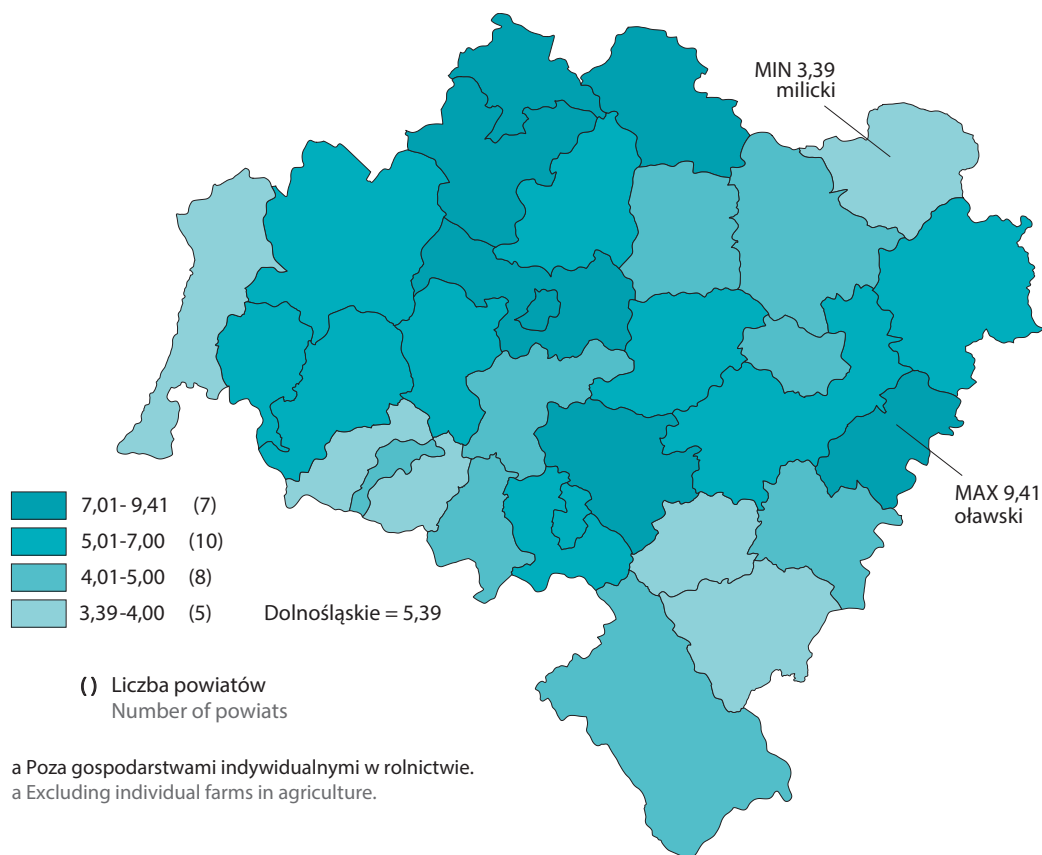
- rany i powierzchowne urazy (47,2%),
- przemieszczenia, zwichnięcia, skręcenia i naderwania (25,9%),
- złamania kości (17,4%).

W wyniku wszystkich wypadków, do jakich doszło w 2022 r., na **zwolnieniach lekarskich** trwających od 1 do 3 dni przebywało 0,1% poszkodowanych. Zwolnienia lekarskie na okres od 4 do 20 dni wydano dla 43,8% poszkodowanych. Najwięcej osób przebywało na zwolnieniu przez okres od 21 dni do 6 miesięcy (56,2%).

Najwięcej poszkodowanych na 1000 pracujących odnotowano w najbardziej uprzemysłowionych powiatach województwa: oławskim – 9,41, Legnicy – 8,35 i głogowskim – 7,64. Najmniejszy wskaźnik wystąpił w powiecie milickim – 3,39.

Najwyższą wartość wskaźnika liczby **dni niezdolności do pracy** na 1 poszkodowanego zanotowano w powiatach: lubińskim (50,6), polkowickim (50,1), w Wałbrzychu oraz powiecie wałbrzyskim (po 48,2). Odwrotna sytuacja dotyczyła powiatów: jaworskiego (29,9), bolesławieckiego (30,1), milickiego (31,1) i lwóweckiego (33,3). Średnia w województwie wyniosła 40,2.

Mapa 21. Poszkodowani w wypadkach przy pracy na 1000 pracujących^a według powiatów
 Map 21. Persons injured in accidents at work per 1000 employed persons^a by powiats

Na podstawie informacji z KRUS można wnioskować, że w ostatnich latach notuje się ciągły spadek wypadków w rolnictwie indywidualnym (w 2020 – 243 wypadki, 2021 – 287) zatem wzrosło bezpieczeństwo pracy, gdyż liczba wypadków przy pracy w rolnictwie spadła do 66.

Choroby zawodowe

Za **chorobę zawodową** uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

W 2022 r. w województwie dolnośląskim odnotowano 360 przypadków zachorowań na **choroby zawodowe** i było to o 48,8% więcej niż w 2021 r. Pracownicy najczęściej niedomagali z powodu pylicy płuc (41,1%), chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw (33,6%), przewlekłych chorób narządu głosu spowodowanych nadmiernym wysiłkiem głosowym (7,8%) oraz przewlekłych chorób obwodowego układu nerwowego, wywołanych sposobem wykonywania pracy (6,7%).

Badanie warunków pracy dostarcza także informacji na temat **świadczeń wypłacanych** z tytułu pracy w warunkach uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia oraz z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Świadczenia te przysługują pracownikom, którzy na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej doznali uszczerbku na zdrowiu, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby.

W 2022 r. w województwie dolnośląskim z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wypłacono 3,7 tys. **jednorazowych odszkodowań**, w tym 93,4% z tytułu wypadków przy pracy. Średni koszt

jednego świadczenia wzrósł do 6,5 tys. zł i był na zbliżonym poziomie co w 2021 r. Najwyższe średnie świadczenie w całym kraju w 2022 r. przyznawano pracownikom sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9470,7 zł), budownictwo (9449,6 zł) oraz transport i gospodarka magazynowa (8661,2 zł). Najniższe średnie świadczenia otrzymali pracownicy sekcji administracja publiczna i obrona narodowa (5202,0 zł).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłaca coraz mniejszą liczbę **rent wypadkowych** z tytułu niezdolności do pracy. W 2020 r. było ich 12925, w 2021 r. – 12158, a w 2022 r. – 11457. Jednakże łączna suma wypłacanych świadczeń zwiększyła się o 0,7% względem roku poprzedniego. W strukturze wypłat rent wypadkowych wyróżnia się powody niezdolności do pracy:

- wypadek przy pracy – 46,9%,
- choroba zawodowa – 48,2%,
- wypadek w drodze z (do) pracy – 4,9%.